

Erdészeti Lapok

Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata
CXXXVI. évfolyam 5. szám
(május)

Főszerkesztő
PÁPAI GÁBOR

A szerkesztőbizottság elnöke:
DR. SZIKRA DEZSŐ

A Szerkesztőbizottság tagjai: dr. Bartha Dénes, dr. Bondor Antal, Dévai Péter, Gencsi Zoltán, dr. Járasi Lőrinc, dr. Király Pál, Oláh Tibor, Pintér Ottó, Répászky Miklós, dr. Somogyi Zoltán, Szakács László, Tóth Miklós.

Szerkesztőség: 1027 Budapest, Fő u. 68.
Telefon/fax: 201-7737
Mobil: 06-30-97-15-255
Internet: <http://larix.efc.hu/oe>

Kiadó:
Országos Erdészeti Egyesület
1027 Budapest, Fő u. 68.

Felelős kiadó:
KÁLDY JÓZSEF

Nyomdai munkák: INNOVA-PRINT, Budapest
Felelős vezető: ifj. Komornik Ferenc

A kézirat lezárva: 2001. április 30.

ISSN: 1215-0398

Terjeszti az Országos Erdészeti Egyesület. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad. Megjelenik havonta. A beküldött kéziratokat, fényképeket nyilvántartásba vesszük. A cikkek, írások nem feltétlenül azonosak a szerkesztő véleményével, azok tartalmáért mindenkor a szerző felel. A szerkesztőség fenntartja magának a szerkesztés jogát. Honoráriumot – megegyezéssel – csak felkért íráso-kért, a fotóért, illetve grafikai munkákért fizetünk.

Címképünk: Invázió. Fotó: Pápai Gábor

Megjelent a „Gyökerek és lombok” c. sorozat első kötete

Tartalom

Az erdőrezervátumok fenntartásának általános irányelvei	141
<i>Dr. Balázs István:</i> Gondolatok az Erdőgazdálkodás a XXI. sz. küszöbén című írás kapcsán	144
Híradás az önzetlenségről	147
Erdőtelepítési lehetőségeink korlátai	148
A magánerdőkről előzetekintve	149
Az állami erdőgazdaságok pártoló tagi tanácsa kihelyezett ülése az Ipolyerdő Rt.-nél	151
Az Atlasz-cédrus kálváriája	152
A Nemzeti Fejlesztési Terv agrár- és vidékfejlesztési fejezete helyzetelemzés részanyagának véleményezése	155
Kistérségeké a jövő	157
Az erdészeti felsőoktatás helyzete	158

Erdőgazdálkodás
Zalában 160 |

Erdészéletek könyvben	163
-----------------------	-----

Adamovich László 80 éves 164 |

A bibircses nyír (<i>Betula pendula</i>) erdőművelési tulajdonságai	165
---	-----

<i>Dr. Varga Szabolcs–Szidonya István:</i> Környezetkímélő technológiák az erdészeti növényvédelemben	167
---	-----

A fakeskedelemről	170
-------------------	-----

<i>Lapos Tamás:</i> Erdészként esküszünk	172
--	-----

Egyesületi hírek	175
------------------	-----

Melléklet: OEE beszámoló és program 2000–2001.

A lapot
Magyarország legnagyobb médiafigyelője, az

» **OBSERVER** «

OBSERVER BUDAPEST MÉDIAFIGYELŐ KFT.
1084 Budapest, Auróra u. 11.

Tel.: 303-4738

rendszeresen szemlézi

Az erdőrezervátumok fenntartásának általános irányelvei

Tíz éves a Környezetvédelmi Minisztérium Természetvédelmi Hivatalának erdőrezervátum programja, amelynek célja a hazai erdőrezervátum-hálózat kialakításához megfelelő erdőterületek kiválasztása, azok védetté nyilvánításának előkészítése és erdőrezervátummá nyilvánítása, továbbá az erdőrezervátumok állapotfelvétele, hosszú távú fenntartási terveinek kidolgozása, megóvása és kutatása. Az erdőrezervátum jogi fogalmát és a vonatkozó jogszabályi előírásokat a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (a továbbiakban: természetvédelmi törvény) tartalmazza, amellyel összhangban van az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi LIV. törvény (a továbbiakban: erdőtörvény).

Az erdőrezervátum (erdei ökoszisztéma rezervátum) a természetes vagy természetközeli állapotú erdei életközösség megóvását, a természetes folyamatok szabad érvényesülését, továbbá kutatások folytatását szolgáló olyan erdőterület, amelyet jogszabály

- „nemzeti park”, „tájvédelmi körzet” vagy „természetvédelmi terület” országos jelentőségű védett természeti területi alapkategóriába sorolva,

- járulékos védett természeti területi kategóriaként erdőrezervátummá nyilvánít.

Az erdőrezervátumok alapvető és elsődleges célja a természetes vagy természetközeli állapotú erdei életközösség, az erdei ökológiai rendszer természetes folyamatainak megóvása, további célja mindennek biztosításával a megismerést célzó monitorozás és kutatás. Nem tévesztendő össze az erdőrezervátum a **tudományos rezervátum**-mal, amely hasonló járulékos védett természeti területi kategória, fő célja azonban a tudományos cél. Mindkét kategória esetében közös egyébként a természetvédelmi jogi oltalom, amiből következik, hogy a védett természeti területre vonatkozó – a védett természeti területi alapkategóriától és a védettség fokától is függő – jogszabályi és hatósági előírásokat mindenkinek be kell tartania. A védett természeti területeken belül az erdőrezervátum sajátos természetvédelmi kategória, amelynek *jellemző megkülönböztető jegyei a következők:*

- természetvédelmi oltalom magterület és védőzóna elkülönítésével, a magterület mindenkor fokozottan védett természeti terület;

- együttesen érvényesül a természetes vagy természetközeli állapotú erdei életközösség megóvásának, a természetes folyamatok szabad érvényesülése biztosításának, továbbá kutatások folytatásának a célja (három funkció), de a megóvás és a természetes folyamatok szabad érvényesülése elsődlegességének biztosításával, amely elsődlegességnek elsősorban a funkciók esetleges ütközése esetén van jelentősége;

- a természetvédelmi oltalom tárgya a teljes erdei ökológiai rendszer.

Ami a vonatkozó említett törvényeket illeti: védett természeti területen lévő erdő esetében az erdőtörvény rendelkezéseit a természetvédelmi törvényben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni, a két törvény között e tekintetben az általános és a speciális viszonya áll fenn. Érvényes ez természetesen az erdőrezervátumra is. Az erdőtörvény és végrehajtási jogszabálya, valamint az erdőrendezés összhangban áll e tekintetben a természetvédelmi célokkal és érdekekkel.

Az erdőrezervátum két zónából áll. A kiemelkedő természetvédelmi értéket jelentő erdei ökoszisztéma közvetlen megóvását a **magterület** szolgálja, amely a törvény erejénél fogva mindig fokozottan védett természeti terület, és benne teljes használati korlátozás érvényesül. A **védőzóna** védett vagy fokozottan védett természeti terület, ahol az állandó védő funkciót biztosító és a további természetvédelmi céloknak is megfelelő természetközeli erdőgazdálkodási (készletgondozó szálalásos, szálalóvágásos, elnyújtott időtartamú fokozatos felújításos) módszerek alkalmazhatók.

Az erdőrezervátumok fenntartása, céljainak érvényesülése érdekében meghatározó, hogy biztosítva legyen:

- a magterületek teljes érintetlensége és zavartalansága,
- a védőzónák természetszerű állapota és magterületet védő funkciója,
- a terület zavartalanságát garantáló metodika szerinti, a természetvédelmi hatóság által engedélyezett szisztemati-

kus állapotfelvételek (monitorozás) és kutatások végzése,

- a látogatások fokozott tér- és időbeni korlátozása.

Rendkívül fontos feladat az erdőrezervátumok fenntartásának, természetvédelmi kezelésének hosszú távú tervezése, amelyre bevezettük a **hosszú távú fenntartási terv (HFT)** fogalmát. A *hosszú távú fenntartási terv*ek a vonatkozó jogszabályi előírások, a fenntartás itt közreadott általános irányelvei, valamint a megbízott tudományos műhelyek által az egyes erdőrezervátumokra kidolgozott szakanyagok alapján jelenleg készülnek. Az erdőrezervátumok – a területileg illetékes nemzeti park igazgatóság javaslata alapján a Környezetvédelmi Minisztérium Természetvédelmi Hivatala által jóváhagyott – hosszú távú fenntartási tervei alapul szolgálnak az adott védett természeti terület **természetvédelmi kezelési tervének** elkészítéséhez, az egyes erdőrezervátumokra vonatkozó szakmai előírások így a 10 évente felülvizsgálandó *természetvédelmi kezelési terveken* keresztül érvényesülnek majd.

Az erdőrezervátumok erdőgazdasági vagyonkezelése

Erdőrezervátum-magterület

A fokozottan védett természeti területen lévő erdőkre vonatkozó természetvédelmi törvényi előírásban megfogalmazott természetvédelmi kezelés a magterületen úgy értelmezendő, hogy ott általában tilos minden emberi beavatkozás, és teljes gazdálkodási korlátozás érvényesül. Az erdőrezervátum magterület „a természet kísérleti területe”. A teljes beavatkozási korlátozás alóli kivételt képező bármilyen belenyúlás csak egészen rendkívüli olyan esetben engedélyezhető, ha a nem kívánatos nem őshonos fafajok, vagy erdővédelmi okok az erdőrezervátum (céljai szerinti) fennmaradását szélsőségesen veszélyeztetnék. Az erdőgazdálkodó feladata itt a vagyonőrzés.

Erdőrezervátum-védőzóna

Az erdőrezervátumok védőzónájá-

ban csak olyan erdőgazdálkodási tevékenység folytatható, amely átmenetileg sem csökkenti a magterület védelmét biztosító védő funkcióját, és fokozatosan végre kell hajtani azokat a beavatkozásokat, amelyek a magterület védelmét legjobban szolgáló természetközeli állapot mielőbbi eléréséhez szükségesek. A védőzóna védő funkcióját (az erdőrezervátum céljával összhangban) a természeteshez minél közelebb álló, őshonos fafaját, elegyes, vegyes korú, fajokban gazdag erdők, a különböző típusú (valódi, csoportos stb.) szálalóerdők biztosítják a legjobban. A cél ezért a folyamatos borítást biztosító ilyen állapot elérése, amelynek eredményeként a szálalásos, a szálalóvágásos vagy az elnyújtott felújítási időszakú, elsősorban egyenlőtlen bontáson alapuló fokozatos felújítóvágásos erdőművelési módszerek alkalmazhatók.

Az erdei ökoszisztémák stabilitását és természetvédelmi értékét többek között alapvetően meghatározza a biológiai sokféleség. Meghatározó természetvédelmi cél ezért annak természetközeli erdőművelési módszerekkel történő megőrzése vagy növelése (a termőhelynek megfelelő őshonos elegyfajok bevitelére helyi származású szaporítóanyaggal való pótlással, kiszáradt és túlkoros egyedek visszahagyása, cserjeszintvédelme, gallyanyag visszahagyása stb.). Amennyiben erdővédelmi beavatkozásokra van szükség, minden esetben természetbarát biológiai eljárásokat kell alkalmazni.

Erdőrezervátum-védőzóna esetlegesen *fokozottan védett természeti területen* levő erdők kezelése során figyelembe kell venni a fokozottan védett természeti területre vonatkozó, valamint a terület konkrét fokozottan védett vagy védett természeti értékeitől függő jogszabályi, illetve kezelési előírásokat is. Általános alapkövetelmény a természetközeli és természetkímélő technológia. Tarvágás egyáltalán nem alkalmazható, a végvágás összefüggő maximális területe ne legyen több 0,5 ha-nál. Hagyásfák, hagyásfa-csoportok fenntartása indokolt. A vágásérettségi kor a biológiai vágásérettség időszakán belül tervezendő.

Erdőrezervátum védett természeti területen levő védőzónájában a védett természeti területre vonatkozó jogszabályi előírások, valamint az előforduló konkrét védett természeti értékektől is függő természetvédelmi kezelési előírások betartásával természetközeli erdőgazdálkodás folytatható. Általános kö-

vetelmény a természetkímélő technológia. A végvágás legnagyobb összefüggő területe nem haladhatja meg a 0,5 ha-t. Hagyásfák, hagyásfa-csoportok fenntartása indokolt. Tarvágás csak nem őshonos fafajokból álló vagy természetes felújulásra nem képes állományokban engedélyezhető, max. 0,3 ha összefüggő területnagyságokkal, amennyiben az nem veszélyezteti a magterületet védő funkciót és a konkrét természetvédelmi célokat. A vágásérettségi kor a biológiai vágásérettséghez közeli időpontra tervezendő.

Vadállomány-fenntartás az erdőrezervátumok területén

Az erdőrezervátumokban csak az őshonos vadászható állatfajok tarthatók fenn, a természetes vadeltartó képességnek megfelelő természetközeli összetételben és állománynagyságban, a természetvédelmi célok elsődlegességének figyelembevételével.

A teljes erdőrezervátumot különleges rendeltetésű és természetvédelmi célú vadászterület-részként célszerű fenntartani, extenzív állománykezeléssel. Hagyományos vadgazdálkodás a területen nem folytatható. A vad etetése nem megengedett, vadászati berendezések (a hordozható magasles kivételével) nem helyezhetők el, az ott meglévőket pedig át kell telepíteni. A vadállomány létszámát a kritikus károsítási küszöb alatt kell tartani. A vadkárosítás ellen az állománylétszám szabályozásával, megfelelő kerítéssel, vagy a vad területről való elvonásával lehet védekezni. A nagyvad – szükség esetén intenzív – vadászata (elejtése) vagy befogása csúcsragadó hiányában általában elkerülhetetlen. A vadászat az erdőrezervátum zavartalanságának elősegítése végett időben, térben és módszereiben erősen korlátozott, illetve szabályozott kell hogy legyen, az erdőrezervátum céljainak megfelelően. A vadat elsősorban a védőzónában kell elejteni.

Az erdőrezervátumokat magában foglaló vadgazdálkodási körzetek és vadászterületek legkisebb fenntartandó és legnagyobb fenntartható vadlétszámának meghatározásakor, valamint a vadgazdálkodás tíz évre szóló és éves tervezésekor figyelembe kell venni az erdőrezervátumok fenntartásának érdekeit, valamint a térség természetközeli erdeinek vadvédelmi kerítés nélküli felújíthatóságának követelményét. A magterületet vadvédelmi kerítéssel indokolt

bekeríteni abban az esetben, ha a térség nagyvad-állománya a természetes vadeltartó képességet jelentősen meghaladja, és súlyosan veszélyezteti a természetes ökológiai folyamatokat.

Erdei haszonvételek az erdőrezervátumokban

A felvázolt erdőgazdasági vagyongazdálkodás és vadászat kivételével az erdőrezervátumok teljes területén *mindennemű fő- vagy mellék-haszonvételi tevékenység általában tilos*. Az erdőtörvény alapján erdei haszonvételek minősül a fakitermelésen és a vadászaton kívül a száradék, gally, díszítőlomb, mag, gomba, moha, virág, vadgyümölcs és gyógynövény gyűjtése, a bot, a nád, a sás és a gyékény termelése és a fű kaszálása, valamint a méhészeti tevékenység és a fenyőgyanta gyűjtése, amelyek nem engedélyezhetők.

Tudományos kutatási tevékenység

A természetvédelmi törvény szerint védett természeti területen a természetvédelmi hatóság engedélyre van szükség a kutatás, gyűjtés, kísérlet végzéséhez, fokozottan védett természeti területen pedig a nemzeti park igazgatóság engedélyre kell a területre való belépéshez is. Az erdőrezervátum céljai közül az erdei életközösség megőrzésének és a természetes folyamatok szabad érvényesülése biztosításának, tehát a bolygatatlanságnak van elsőbbsége. Az erdőrezervátum-magterületek fokozottan védett, a védőzónák védett vagy fokozottan védett természeti területek. Mindezekre, valamint a törvény tárgy hatálya [Tvt. 2. § (1) bek. f) pont] is tekintettel, az erdőrezervátumokban kérelmezett kutatások engedélyezésekor a nemzeti park igazgatóságok a következő országosan egységes feltételrendszert alkalmazták.

Magterületen és fokozottan védett védőzónában folytatott tudományos kutatási tevékenység

- csak a belépéshez szükséges engedéllyel együtt,
- legfeljebb 1 naptári évre,
- természetes személyek részére,
- a nemzeti park igazgatóság által elfogadott kutatási módszerek alapján, és
- a vonatkozó jogszabályi követelményeknek megfelelően engedélyezhető.

A *magterületen* folytatott kutatások nem zavarhatják az erdő természetes

ökológiai folyamatait, és nem veszélyeztethetik a természet védelméhez, illetve az erdőrezervátum fenntartásához fűződő célokat és érdekeket. Olyan kutatások, amelyek a védőzónában is eredményesen elvégezhetőek, a magterületen nem engedélyezhetőek. Az erdőrezervátum alapvető természetvédelmi céljaival össze nem egyeztethető kutatási tevékenység erdőrezervátum-magterületen nem folytatható, más tudományos célra a természetvédelmi törvény szerinti tudományos rezervátum jelölhető ki. A magterületen való tartózkodásról és az ott végzett kutatási tevékenységről az engedéllyel rendelkezőknek a területileg illetékes nemzeti park igazgatóságát folyamatosan tájékoztatni kell. A kutatások csak a megfigyelés, a mérés és a felvételezés beavatkozásmentes módszereivel folytathatók, és alapvetően az egységes metodika szerinti szisztematikus állapotfelmérésre, biodiverzitás monitorozásra, az életközösség működésének tanulmányozására, valamint társulástani és szukcessziós vizsgálatokra irányulhatnak, a terület teljes zavartatlanságának biztosítása mellett.

Előírások a *talajvizsgálatokra* vonatkozóan:

- az erdőrezervátum magterületén talajszelvény-mintagödör nem ásható, talajvizsgálat csak fűrással végezhető,
- csak a nemzeti park igazgatóság által jóváhagyott annyi talajvizsgálati hely jelölhető ki, amennyi a vegetáció változatossága és a termőhely-térképezés miatt minimálisan feltétlenül indokolt.

A *botanikai és a zoológiai vizsgálatokra* vonatkozó főbb előírások a következők:

- csak olyan vizsgálati módszerek alkalmazhatók, amelyek közvetve sem károsítják az élővilágot, és nem veszélyeztetik a populációk önfenntartását, az életközösség szabad működését és folyamatait,

- a vizsgálatok során szükséges tartós jelölések alkalmazásához a nemzeti park igazgatóság hozzájárulása szükséges,

- a talajfelszínre kerülő elhalt növényi részek nem bolygathatók, nem távolíthatók, illetve vihethők el,

- mintavétel élő vagy elhalt szervezetekből csak a nemzeti park igazgatóság engedélyével végezhető.

Egyéb tekintetben a fokozottan védett természeti területre vonatkozó jogszabályi előírások érvényesek.

A *védőzóna védett (nem fokozottan védett) természeti területén* folytatott kutatásokra a védett természeti területen folytatott kutatásokra vonatko-

zó jogszabályi előírások érvényesek. A nem fokozottan védett védőzónában engedély alapján olyan kutatások is folytathatók, amelyek esetleg destruktív mintavétellel járnak együtt, törekedni kell azonban a kutatással együtt járó bolygatás mértékének minimalizálására. A kutatási tevékenység nem veszélyeztetheti a természet védelméhez fűződő érdekeket.

A *védett és a fokozottan védett fajokkal* kapcsolatban az erdőrezervátumban is a vonatkozó jogszabályi előírások a mérvadóak.

Az *erdőrezervátumban végzett kutatások* adatairól és eredményeiről készült kutatási jelentésekből és publikációkból – a kutatás támogatási forrásától függetlenül – egy példányt le kell adni a Környezetvédelmi Minisztérium Természetvédelmi Hivatalában archiválás céljából, ami a nemzeti park igazgatósági kutatási engedélyek megújításának feltétele.

Az erdőrezervátumok látogatása

Az erdőtvény szerint az erdőrezervátum területe üdülési, illetőleg sportolási célból – a kijelölt út kivételével – nem vehető igénybe. A következő részletesebb szabályozás a természetvédelmi törvény előírásainak alkalmazásán alapul.

Erdőrezervátum-magterület és fokozottan védett védőzóna

Fokozottan védett természeti területen a nemzeti park igazgatóság engedélye kell a területre történő belépéshez. Az erdőrezervátum magterületére és fokozottan védett védőzónájába a belépés csak külön feltételekkel, ellenőrzött körülmények között, tudományos kutatási és szakoktatási célból engedélyezhető az arra illetékeseknek.

Elsősorban nemzeti park kezelt vagy bemutató övezetében és tájvédelmi körzetben **bemutató erdőrezervátum** jelölhető ki, amelynek magterülete külön engedéllyel és a nemzeti park igazgatóság által kijelölt személy kíséretében korlátozottan látogatható. Csoportos látogatás csak a bemutató erdőrezervátumokban, kis létszámú csoportokban, és csak meghatározott útvonalon, a nemzeti park igazgatóság által kijelölt személy kíséretében történhet.

Erdőrezervátum-védőzóna védett természeti területen

Védett természeti területen vagy an-

nak meghatározott részén a közlekedést és a tartózkodást – ha a védelem érdekei szükségessé teszik – a természetvédelmi hatóság korlátozhatja, illetve megtilthatja. Az erdőrezervátum védett természeti területet képező védőzónájába történő belépést, az ott-tartózkodást tehát indokolt esetben a nemzeti park igazgatóság a természetvédelmi érdekeknek megfelelően a teljes tiltásig terjedően korlátozhatja. Az erdőrezervátumokban mindenütt gondoskodni kell a turistautak megszüntetéséről és a turistaforgalom eltereléséről.

A **hazai erdőrezervátum-hálózat** jelenleg 63 erdőrezervátum képezi 13 100 ha összes területtel, melyből 3665 ha magterület, 9435 ha védőzóna. A 63 kijelölt területből 49 terület erdőrezervátummá nyilvánítása már megtörtént, 14 erdőrezervátum céljára kijelölt terület esetében pedig folyamatban van a védetté nyilvánítási eljárás.

Az erdőrezervátumok kijelölése és a védetté nyilvánítás hosszabb folyamat volt a tervezettnél, aminek szubjektív és objektív okai egyaránt voltak. Az előkészítéssel külső szakembereket, tudományos műhelyeket bízunk meg, hasonlóan folyik a kutatási módszerek kidolgozása, a monitorozás és a kutatás, és részben a hosszú távú fenntartási tervek elkészítése is. Az erdőrezervátum céljára alkalmas területek kiválasztása és kijelölése sok szakmai kívánnivalót hagyott maga után, az előkészítés hosszadalmas felülvizsgálatainkra, számtalan módosításra és pontosításra szorult. Jelenleg a hangsúlyt a hosszú távú fenntartási tervek elkészítésére helyezzük, majd az erdőrezervátum-monitorozás, illetve a rendszeres eseménykövetés beindítása programunk soron következő fontos feladata.

Az **erdőrezervátumok fenntartása** több célt szolgál azáltal, hogy lehetővé teszi a bolygatatlan természet megőrzését és a természet szabad működésének tanulmányozását. A monitorozás és a tudományos kutatások elméleti tudományos ismereteink bővítését szolgálják elsősorban az ökológia és az erdészeti terén, de a gyakorlati természetközeli erdőgazdálkodás módszereinek kidolgozását is elősegítik. Mindehhez kérjük az erdőgazdálkodók, az erdőtervezők és az erdészeti hatóság további támogatását, segítő közreműködését.

Dr. Temesi Géza

Környezetvédelmi Minisztérium

Gondolatok az Erdőgazdálkodás a XXI. század küszöbén című írás kapcsán

Az Erdészeti Lapok 2000 decemberi számában jelent meg a kitűnő szakember, *Bartha Pál* tollából az „Erdőgazdálkodás a XXI. század küszöbén” című elméleti jellegű, jövőbe mutató írás. Többször tanulmányozása után megéledtem bennem, hogy a nagy formátumú cikknek (tanulmány) csakis a vadászati jog hasznosítását, a vadgazdálkodást érintő témáihoz, mintegy kiegészítő véleményként – jelezve a vonatkozó részeket – hozzászólok.

A vadászati jog hasznosításának problémaköre

A vadászati törvény nem zárja ki a 30 ha alatti földterületek tulajdonosait a vadászati jog hasznosításával kapcsolatos döntésekből. A törvény 2. § 5. bekezdés a) pontja biztosítja a kisföld-tulajdonosok döntési jogát, mert vagy „más természetes vagy jogi személyt bíznak meg”.

Ez a természetes személy elsősorban a 30 ha alatti földtulajdonosokból kerül (került) ki, mert az tudja a többiek érdekét képviselni. Ezt a személyt megválasztják, illetve a vadászterület kialakításakor az érintett tulajdonosok saját körükből megválasztották.

Végig kell gondolni, hogy mi lenne, ha a vadászati jog gyakorlására összehívott földtulajdonosi közösségek ülésén minden kis területtel (1–30 ha közötti) rendelkező tulajdonos jelen lenne (lett volna, amikor a vadászterületeket éppen a földtulajdonosok alakították ki). Legfeljebb tornateremben és foci pályán lehetne megrendezni a gyűlést. Jelenlegi létszám: 246 000 fő erdőtulajdonos és megközelítőleg 1 000 000 fő földtulajdonos. Ez a létszám nem mobilizálható, nem mozgatható és nem is foglalkozik – nem érdeklő – vadászati jogával ennek döntő hányada. A törvény ezen rendelkezés nélkül gyakorlatilag végrehajthatatlan lenne. Ráadásul ilyen kis területre lényegében aprópénzt is alig kap hasznóbérleti díjként.

A földtulajdonosok 1997-ben elérték, hogy létrejűjenek a 3000 ha-os vagy nagyobb vadászterületek. Ezt igazolják az országos adatok. Összesen 1160 vadászterület alakult ki.

Ennek megoszlása:

- önálló vadászatra jogosult, saját jogon vadgazdálkodik 7 db

- önálló vadászatra jogosult, a vadászati jogot hasznóbérbe adta 1 db

- társult vadászatra jogosult, saját jogon vadgazdálkodik 307 db

- társult vadászatra jogosult, vadászati jogát hasznóbérbe adta 845 db

Ebből 120 területen a földtulajdonosok saját maguk gyakorolják a vadászati jogot mint formátlan társaság, és ezenfelül nem vadásztársaság működik még 139 vadászterületen (pl. erdőbirtokossági társulat, szövetkezet, közhasznú társaság, erdőgazdasági és mezőgazdasági részvénytársaság stb.). Ezek az adatok bizonyítják, hogy van földtulajdonosi vadászati szervezet. A 901 vadásztársaságban is számtalan földtulajdonos vadászik, és ezeknek a vadásztársaságoknak is a földtulajdonosi közösségek adták hasznóbérletbe az általuk kialakított vadászterületet.

A tulajdon és használat elkülönüléséből fakadó konfliktusok

Erőteljes kijelentés, hogy a földtulajdonhoz kötött vadászati jog a magántulajdonú erdők vonatkozásában nagymértékben formális. Az adatok ettől eltérőt igazolnak: 3 erdőbirtokossági társulat saját jogon folytat vadászatot 11 623 ha-on, a 120 földtulajdonosi közösségi vadászterületen – ahol a tulajdonosi közösség saját maga folytat vadászatot, vadgazdálkodást – összesen 766 ezer hektáron sok erdőtulajdonos is található, aki gyakorolja a vadászatot. De hogyan is tudná a 246 ezer erdőtulajdonos az átlagosan 1,6 ha/fő erdőterületen ténylegesen gyakorolni a vadászati jogot? (A két utóbbi adatot az Erdészeti Hivatal hivatalos közleménye rögzíti.) Fikció ennyi tulajdonos esetében és ilyen apró erdőterületen gyakorolni a vadászati jogot. Arról nem is beszélve, hogy az Erdészeti Hivatal hivatalos adatai szerint ennyi ismert tulajdonosa van azon nagyságú erdőterületnek 562 000 ha-on, ahol már folyik és ahol rövidesen megindul az erdőgazdálkodás. Nincs ismert tulajdonosa 193 000 ha magánerdőnek. Akkor itt hogyan érvényesülne ténylegesen a földtulajdonhoz kötött vadászati jog – a gyakorlatban? És még mennyi lesz az ismert erdőtulajdonos? Mintegy 150 ezer fő még?

A konfliktuskezelés lehetséges iránya

A szerző szerint: „a földtulajdonhoz kötött vadászati jog gyakorlatban való érvényesítése”. Bizony, így ez megint csak egyszerű kijelentő mondat, tényadatot mellőzve. Jelentős területen ez már ténylegesen működik. Mégpedig 94 az erdőgazdasági részvénytársaságok által vadászatiilag hasznosított 1 122 ezer hektáron, valamint a már korábban is felsorolt 120 vadászterületen és még 45 mezőgazdasági részvénytársaság, közhasznú társaság, szövetkezet által hasznosított vadászterületen. Nyilván a szerző arra gondolhatott, hogy ahol vadásztársaság kapta hasznóbérbe a vadászterületet, ott esetleg ez még nem érvényesül. Jelenleg 901 vadásztársaság kapott hasznóbérbe területet (6908 ezer ha), de hangsúlyozom: földtulajdonosi közösségtől. Az meg ugye elképzelhetetlen, hogy 246 ezer fő, majd még erdészeti nyilvántartásba kerülő mintegy 150 ezer fő, tehát összesen mintegy 400 ezer erdőtulajdonos és mintegy 1 millió földtulajdonos személyeként gyakorolja majd a földtulajdonhoz kötött vadászati jogát. Képtelenség, és ez nem is oldja meg a szerző által konfliktusnak minősített helyzetet. Ez nem lehet a konfliktuskezelés lehetséges iránya. Elfogadható, hogy összességében növelni kell az erdő- és földtulajdonosok vadászati jog gyakorlásának jobb érvényesülését, ha tényleg akarják. Ehhez hozzá kell tenni, hogy a közzölt 901 vadásztársaságból szép számmal a földtulajdonosok által újonnan alakított vadásztársaság is található. Egyetértek azzal, hogy ezen a téren szükség van bizonyos változásokra.

Az erdő- és vadgazdálkodás konfliktusa

A szerző az általa levezetett – fentiekben általam észrevételezett – logikából igen sommázzott következtetést vont le. „Mivel fentiek szerint a vadgazdálkodás kicsúszott az erdőtulajdonosok ellenőrzése alól, erdei vadkár ügyében az erdőgazdálkodói kör gyakorlatilag kiszolgáltatott helyzetbe került.”

Az erdei vadkár megállapítására két jogszabály is (erdőtörvény, vadászati

törvény) és a Polgári Törvénykönyv jogi lehetőséget biztosít. Az erdőtörvény a folyamatban lévő erdősítésben elkezdett vadkár megállapítását az elsőfokú erdészeti hatóság jogkörébe adta (E-lap), míg a vadászati törvény a elkezdett vadkár hatósági úton, vadkárbecslési eljárás keretében történő érvényesítését teszi lehetővé, majd pedig bírósági útra terelhető (Ptk.). A hatástalanság állításával szemben felsorolom az utóbbi években országosan fizetett vadkártérítési összegeket.

Év	Erdei vadkár, millió Ft	Mezőgazdasági vadkár, millió Ft
1994	109	389
1995	124	569
1996	113	859
1997	82	709
1998	78	731
1999	125	929

Csak élni kell a jogszabályi lehetőségekkel.

A konfliktuskezelés lehetséges iránya

A szerző javaslata: „hatékony presszionálási eszközök az erdei életközösséget károsító vadállományt tartó vadgazdálkodók ellen”.

A megoldásra nincs konkrét javaslat. Néhányat felsorolok:

- A fentiekben leírt jogszabályi lehetőséget hatékonyan és folyamatosan ki kell használni.
- A gímszarvas- és a vaddisznóállományt jelentősen csökkenteni kell.
- Az állami erdőterületeken ne a túltartott nagyvadállomány legyen az rt. érdeke és célja.
- Túlzott a vadászati célt szolgáló vadaskertek létesítésének igénye és nagysága.
- A vadállomány csökkentésében hatósági jogkörrel rendelkező szervezetek (megyei vadászati hatóság, erdészeti hatóság, természetvédelmi hatóság) keményen követeljék meg a tízéves és éves vadgazdálkodási tervekben jóváhagyott kilövési tervszámok teljesítését.

A természetvédelem és a vadgazdálkodás konfliktusa

Előjáróban tisztázni kell, hogy a szarvasegység, mint szakmai fogalom és mértékegység, már nem létezik, nem használt. A cikkben említett 33 ezer db

szarvasegység, mint az erdők természetes vadeltartó képessége (ez a fogalom is idejétmúlt, nem használt) még 1980-ban, az első hivatalos tízéves vadgazdálkodási üzemtervek készítésekor került meghatározásra, amelyben nem szerepelt az erdőben fenntartható 17 000 db vaddisznó.

Éppen a természetvédelem „találta ki” a legkisebb fenntartandó és a legna-

Vadfaj neve	Legkisebb fenntartandó (db)	Legnagyobb fenntartandó (db)	Létszámbecslés (db)
Gímszarvas	25 000	58 000	77 000
Dámszarvas	1 300	9 000	20 000
Őz	100 000	290 000	294 000
Muflon	0 (?)	4 000	10 500
Vaddisznó	18 000	40 000	76 000

Nem vitás, jelentős a nagyvadlétszám, az őz kivételével túltartott a mennyiség, és talán a valóságban a gímszarvas még több is lehet, ahogy azt több publikációban, előadásokban szakemberek közölték.

El kell ismerni, hogy számos helyen elviselhetetlenül terheli az erdei és mezőgazdasági növényzetet.

A legnagyobb gond ebben az, hogy ennek igen jelentős hányada az állami erdőgazdaságok területén található. Az ott túltartott vadállomány miatt éppen az állami erdőterületeken van a sok ezer km erdőfelújítást védő kerítés.

Hasonlítsuk össze: az állami erdőterületek nagysága 1 035 000 ha, míg az erdőgazdasági részvénytársaságok használatában lévő vadászterületek nagysága: 1122 ezer hektár. Ezenfelül további vadászterületeken elnyerték az 51%-os szavazati aránnyal a vadászati képviselői jogot. Azaz lenne lehetőségük a vadállományt jelentősen csökkenteni. Kérem megnézni a mellékelt térképeket, hogy hol becsülték a legtöbb nagyvadat és hol lőtték le a nagyvadat. Bizony állami erdőterületeken!

Az Erdészeti Hivatal jelentős erőfeszítéseket tett a legnagyobb fenntartható létszám megállapításakor. A tervezett mennyiséggel nem tudott egyetérteni – teljesen jogosan és szakmailag megalapozottan. „Sajnos” a túltartott vadállománynak igen nagy a gazdasági bevételi értéke. Az Állami Erdészeti Szolgálat területi igazgatóságai az erdősítések műszaki átvételei során megingathatatlanul rögzítsék a jegyzőkönyvekben a keletkezett erdei vadkárt. Igaz, ez évente csak a folyamatos és ápolás alatt álló erdőterületekre vonatkozik és nem érinti az „öregebb” erdőket.

gyobb fenntartható nagyvadlétszám fogalmát. A gyakorlatban semmi értelme nincs a „legkisebb fenntartható” fogalomnak és mennyiségnek. A főhatósági természetvédelem és a vadászati hatóság jegyzőkönyvileg megállapodott, hogy az öt nagyvadfajból mi lehet a két adat, amelyet az alábbiakban – hozzáátve a 2000. évben becsült létszámot – rögzíték.

A konfliktuskezelés lehetséges iránya

Nem elég ehhez a szerző által írt „együttműködés olyan vadlétszám kialakításában, amely sem a természetközeli erdőgazdálkodás gyakorlati megvalósításának, sem az extenzív (passzív) erdőfenntartásnak már nem gátja”. Kevés az együttműködés.

Kell

- a vadgazdálkodási körzetekre előírt legnagyobb fenntartható létszámra kell – legalább – csökkenteni a nagyvad-, elsősorban a gímszarvas- és vaddisznólétszámot;

- a tízéves vadgazdálkodási és erdőgazdálkodási üzemtervekben az erdészeti hatóság szakhatósági, ill. jóváhagyási jogával keményen éljen és rögzítse a tényleges vadlétszámot;

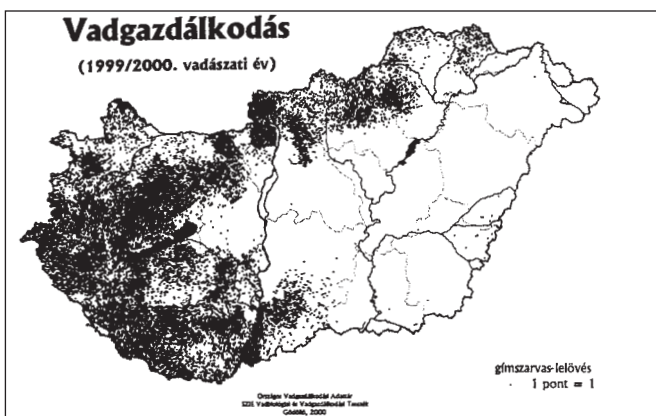
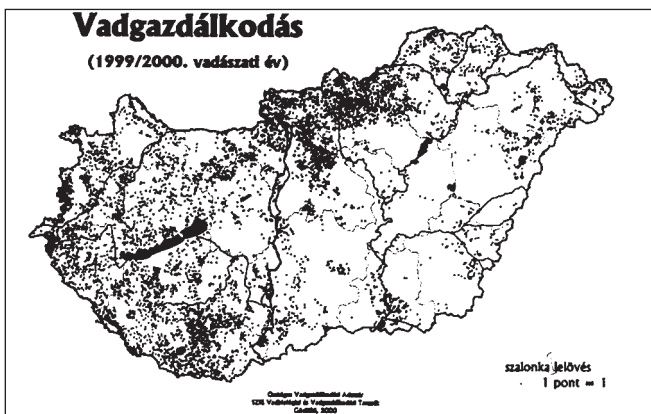
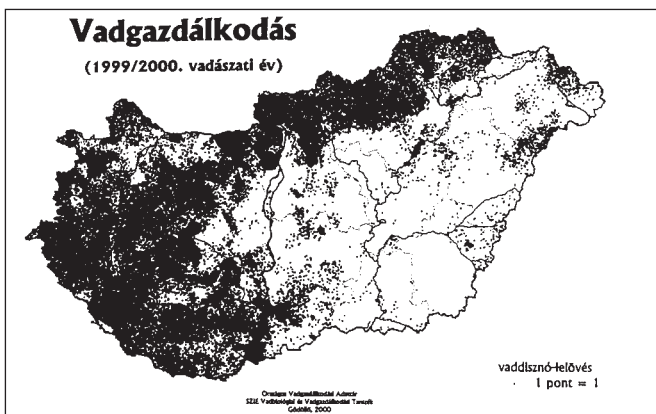
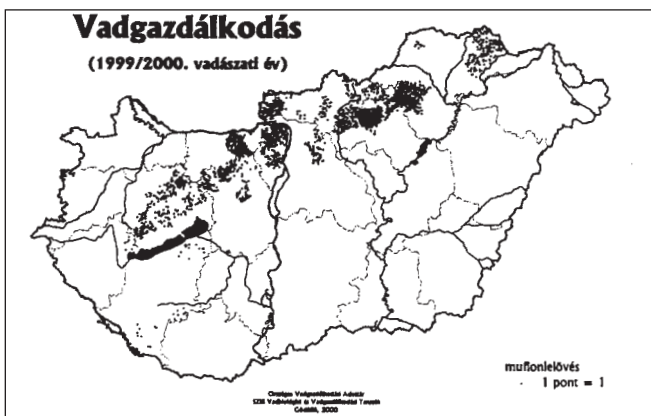
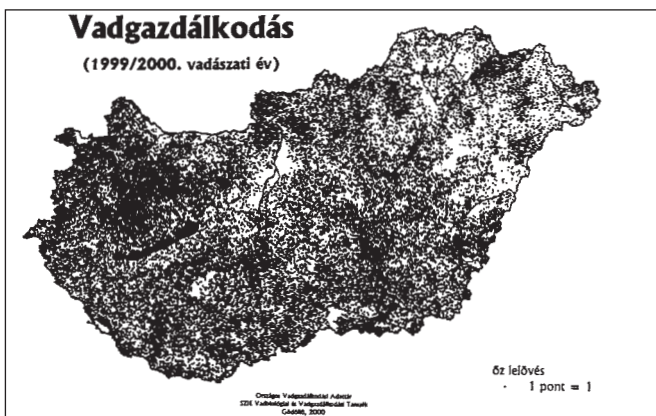
- az éves vadgazdálkodási tervek kilövési tervszámait – csökkentési szándékkal – drasztikus mértékben írja elő az erdészeti hatóság, és a végrehajtást követelje meg;

- éljen az erdészeti hatóság az erdő-törvényben és a vadászati törvényben adott erdővédelmi és vadgazdálkodási bírságolási lehetőséggel.

Egyetérték a szerző azon megállapításával, hogy a túltartott vadállomány az „erdésznél” is nagyobb akadálya a természetközeli erdőgazdálkodás gyakorlati megvalósításának.

A távlatokra, a jövőbe mutató helyzetelemzés és konfliktuskezelés megjelölt lehetséges irányait rögzítő kitűnő szakmai írást egy kicsit adatokkal pontosítani, a napi helyzetbe gondoltam elhelyezni és értelmezni.

Remélhetőleg ezt a szerző nem veszi rossz néven.

A makrogombák termőhely-jelző szerepéről

Svéd bükkösökben vizsgálták a makrogombák előfordulását, és kapcsolatot kerestek talajviszonyaikkal. Úgy találták, hogy mérsékelt savanyú, mull-humusz talajokban inkább a lebontó gombák kaptak lábra, míg a mikorrhiza-gombák szerepe a talaj savanyodásának erősödésével fokozatosan nőtt.

A kifejezetten bükkös-gombák aránya a vizsgált bükkösökben 20% alatt maradt. Érdekesség az, hogy a fenyesekhez kapcsolódó fajok az erősebben savanyú talajokon akkor is megjelentek, ha egyetlen szál fenyes sem fordult ott elő.

A makrogombák további vizsgálata talajjelző szerepük ismeretét növelheti.

[Hivatkozás: G. Tyler: Macrofungal flora of Swedish beech forest related to soil organic matter and acidity characteristics. Forest Ecol. Mgnt., 10 (1985), 13–29. o.]

Dr. Szodfridt István

TÜKRÖS RELASZKÓPOK TELJES KÖRŰ FELÚJÍTÁSA

A Tükrös Relaszkópokat gyártó cég – RELASKOPTECHNIK V. RT, Salzburg, Ausztria – vállalja régi, elhasználdott relaszkópok teljes körű felújítását – alkatrészcsere, beszabályozás, skálaátállítás stb. A felújítás költségei, az alkatrészérték és munkaráfordítás függvényében, az új eszköz bekerülési árának cca. 20%-a.

*Részletes felvilágosítás: GEGEX BT
Gáspár-Hantos Géza, 1121 Budapest, Árnypus út 15. Tel.: 1 394-1630*

Híradás az önzetlenségről

Az egymillió hektár,

amely terület beerdősítését tervezzük, okkal-joggal foglalkoztatja nemcsak a szakmai, de az ország egész közvéleményét. Elismerés illeti szakmai lapunkat, hogy rendre helyet ad az ezzel kapcsolatos véleményeknek. Legutóbb *dr. Sipos Árpád* véleményét, kérdéseit, javaslatait és kétélyeit olvashattuk a márciusi lapszámomban.

Azokkal a javaslataival messzemenően egyet lehet érteni, hogy nagyobb önállóságra legyen az ágazatnak a kormányban, valamint hogy döresség lenne eleve lemondani néhány „tájdígennek” kikiáltott fajalkalmazásáról. Az pedig, hogy „...a főhatóság teremtse meg az erdőfelügyeletet...”, szerencsére már jó ideje megvalósult.

A szerző azon vélekedése, hogy „Magyarország termőhelyi viszonyai szántóföldi termelésre alkalmasak...” – messziről nézvést – helytálló ugyan, de csak mintegy hatmillió hektár mértékéig. (Készséggel vállalkozom rá, hogy megmutassam a szerzőnek azt az egymillió hektárt, amely sem gyepgazdálkodási, sem szántóföldi művelésre nem alkalmas, amely évtizedek óta parlagon áll, amelynek az erdősítését tehát éppen tervezzük.)

Azt az aggodalmat sem tartom helytállónak, hogy mindez a „...minisztériumnak akkora terhet jelent, hogy az ültetés végrehajtására már ereje nem maradna”. Szerintem a minisztériumnak csak az anyagi forrásokat és a felügyeletet kell adnia; a tervezést, az ültetést nyugodtan rábízhatja a földek gazdáira, az ágazat jól képzett szakembereire, munkásaira.

Az valóban nagy veszély lenne, ha minderről csak „...néhány ember felületesen beszélne...”, ahogyan a szerző fogalmaz. Nos, ellenpéldaként szabadjon figyelmébe ajánlanom e lap 2000. januári számában közzétett szerény dolgozatomat, amelyben javasoltam, hogy mely erdőtelepítési pályázatok kapjanak elsőbbséget, mely területekre, mely állományokra adjunk támogatást és melyekre nem, mely terveket rangsoroljunk előbbre és melyeket hátrébb. Valóban nem lenne szerencsés ötletszerűen hozzákezdeni e nagy munkához.

A szerző természetátalakításnak, magam inkább természet-helyreállításnak nevezném e nagyszabású programot. Remélhetőleg írása is eredményezi majd, hogy az ágazat irányítói is megfontolják javaslatainkat és közléseinket elgondolásainkat, s örömmel nyugtázzhatjuk, hogy a program jó kezekben van.

Reményfy László

Hazánk középső régiójában, Pest megye keleti térségében található a Tápió-vidék. Természeti értékekben figyelemre méltóan gazdag kistája ez az Alföldnek. Az alföldi róna és a Gödöllő-dombság található itt e tájon. A Tápió-Hajta vidéke Tájvédelmi Körzet, hazánk egyik legújabb tájvédelmi körzeteként, e táj élővilágának fennmaradása végett nyilvánították védetté.

A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, illetve Pest megye Önkormányzata 1996-ban létrehozta a Tápió-vidék Természeti Értékeiért Közalapítványt, melynek célja a térség természeti értékeinek feltárása, megóvása és megismertetése. A közalapítványhoz csatlakozott a Tápió-menti Települési Önkormányzatok Szövetsége és Pest megyei testvérmegyéje, Ludwigsburg megye Önkormányzata. Az elmúlt évek során a Tápió-vidék élővilágának megőrzése meghatározó jelentőségűvé vált a két megye partnerkapcsolataiban. A közalapítvány céljai között megfogalmazott megismertetés elsődleges alapvető feladat, mivel a Tápió-vidék természeti értékei még a szakemberek döntő többsége számára is ismeretlenek. A kistáj ilyen célra legalkalmasabb helyén, a Tápiószentmártonhoz tartozó Göboly-járáson vásárolta meg a Közalapítvány azt a területet, ahol a természetvédelmi központ megvalósítható. A terület építési részén a Nagykunsági Erdészeti és Faipari Részvénytársaság tulajdonában volt 2375 m²-nyi belterület. A NEFAG Rt. vezetése önzetlenül támo-

gatta közalapítványunk kérését és a fenti telket tulajdonunkba adta.

Az egyre jobban elanyagiasodó világunkban példaértékű önzetlenség ez a gesztus, amelyre sajnos alig-alig van példa.

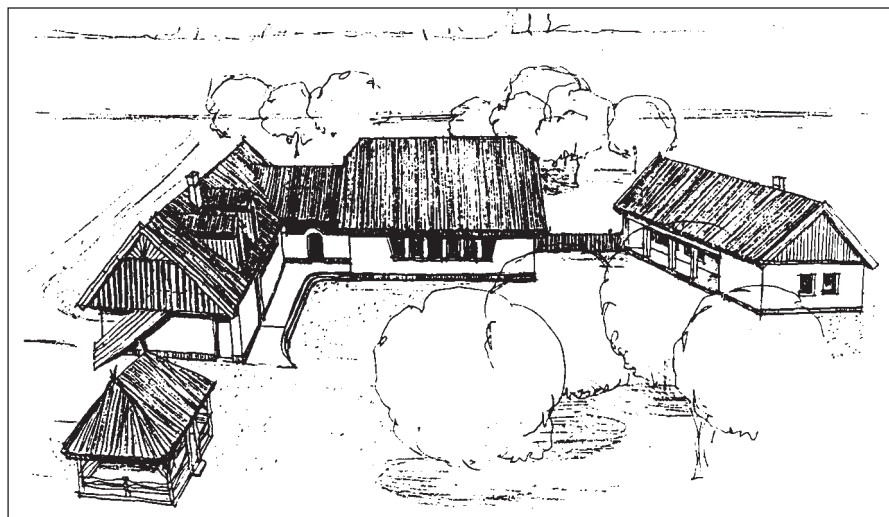
A területen fölépülő bemutató-oktató központ a térség 65–70 000 fős lakosságának tájékoztatása mellett az idelátogató külföldiek – elsősorban németek – számára is fontos szerepet tölt be.

A természetvédelmi központ *dr. Boros Ádám* nevét fogja viselni, aki a magyar botanika egyik legnagyobb egyénisége volt és a Tápió-vidéken is sokat dolgozott. Már 1927-ben fölkhívta a botanikusok figyelmét erre a vidékre: „ha szép flórájú szikéseket akarnak látni, ilyen célra alkalmas Farnos vidéke Nagykátán túl. Itt közvetlen a vasúti megállónál szép szikések vannak, pár száz lépéssel odább a »Nagynádas«-ban pedig érdekes vízinövényeket láthatunk. Közél esik végül a »Homokerdő« is, hol tipikus Duna-Tisza közti buckaflóra díszlik. E formációk bemutatására egyetemi s más tanulmányi kirándulások tételére, kezdők s külföldiek tájékoztatására Farnos melegen ajánlhatom.”

Az ő általa ajánlott helyszín közelében fog fölépülni a Természetvédelmi Központ. Hetven évnek kellett eltelni ahhoz, hogy az általa megfogalmazott gondolat megvalósuljon.

Az ő nevében is köszönjük a NEFAG Rt. segítségét.

Urbán Sándor
a kuratórium elnöke

Erdőtelepítési lehetőségeink korlátai

Dr. Sipos Árpád kétségbe vonja a távlati grandiózus erdőtelepítési terv végrehajtási lehetőségeit. Ezt a megállapítást szeretném kiegészíteni.

Az MTA 1998. évi „Természetközeli erdő- és vadgazdaság” című kiadványában kifejtettem véleményemet a magyar honfoglalás és az általános felmelegedés – véleményem szerinti – összefüggés közt, de ez kihatással lesz hazánk további életére és a mi erdészeti tevékenységünkre is. Az arid klíma északra húzódásával a mezőgazdaság és erdészet termelési lehetőségei – főképp a magyar Alföldön – csökkenni fog. Ez belső népvándorlást idézhet elő, mert az Alföld vízellátása szinte megoldhatatlan lesz, a gravitációs öntözés megoldhatatlan, nagy víztömeget nem lehet mechanikusan kitermelni. Erősen csökkenni fog nagy területek termésátlaga, sok erdő, gyümölcsös, szőlő kipusztul. Az itt élő, megélhetését elvesztő népesség a humidabb vidékre költözik, és ezen humid területek fogják ellátni mezőgazdasági és erdészeti termékekkel az országot.

Tehát az éghajlati változásoknak a belátható jövőben komoly gazdasági következményei lesznek. Az élelmiszer döntő stratégiai cikk lesz, biztosítása komoly politikai kérdés. A hiány következménye a termőtalaj felértékelődése. Nem a talaj minősége – melyen javítani lehet –, hanem a termeléshez szükséges vízmennyiség megléte lesz a döntő. A mezőgazdasági termelés közül a gyümölcsstermelés a magasabb domboldalakra, a mezőgazdasági az enyhébb lejtőkre fog húzódni, a fennmaradó területeket kapja majd az erdészet.

Az ambiciózus távlati erdőtelepítések lehetősége így valószínűleg leszűkül, valószínűleg nem tartható a 25–26%-os erdőösztés elvárás, hisz a jelenleg nem gazdaságos – de távlatokban reményt keltő – területek nem kerülnek átadásra. Természetesen sok már most is mezőgazdaságilag nem vagy ráfizetéssel művelhető területet ajánlanak fel, szabadulva az elviselhetetlen tehertől, mely a mezőgazdaság vállára nehezedik. Azonban tudomásul kell vennünk, és ami még ennél is fontosabb, a társadalom tudatába be kell építenünk a következőt: az átadandó területek egy részét nemcsak a mező-

gazdaság, hanem az erdőgazdaság sem tudja gazdaságosan működtetővé tenni. Be kellene vezetni egy új fogalmat:

„KÖRNYEZETJAVÍTÓ FÁSÍTÁS”.

Ez a kifejezés nem csak a szakmának, hanem főképp a nagyközönségnek, a tömegeknek, az államapparátusnak, az EU-nak szólna. Az a lényeg, hogy költségei nem terhelnék az ágazatot, az erdészet részére mint megfizetett társadalmi feladatot jelentkezne. Magában foglalná az alföldfásítás nagy részét, kopárfásítást, útfásításokat, mezővédő fásításokat, közjóléti létesítményeket. Természetesen mindenütt kerülni kellene az erdő szót.

A szakmát szolgáló valódi erdőtelepítéseket is szét kellene választani. Külön kellene kezelni a természetes erdők növelését szolgáló telepítéseket és a fő célul fatermelést szolgáló területeket. Természetesen ezek is nagyon sok „erdő” funkciót is ellátnak – CO₂-megkötés, talajvédelem, esztétika, közjólét. A kettő tulajdonképpen abban különbözik egymástól, hogy nem törekszik a klasszikus teljes egészet nyújtó – tudományosan meghatározott – funkció elérésére, teljesen kihasználja a termőhely potenciálját, figyelembe véve a gazdaság igényeit, szükségleteit (pl. exótatelepítés, klónozott fajok). Ezek a fatermelést szolgáló területek természetesen a jobb termőhelyeket foglalják el, melyek az első részben foglaltak szerint csökkenni fognak. Ezért ezeken a helyeken indokolt az ültetvények létesítése. Érthetetlen a természetvédők idegenkedése ettől a szótól. Ausztriában, Stájerországban az „Almaút” mellett hatalmas alma- és szőlőültetvények vannak beékelve erdőtömbök közé, változatos képet adva a domboldalnak, tájba illőek, létüket senki sem kifogásolja. Mi miért nem termelhetünk faanyagot ilyen módon, hisz az, amint láthatjuk, az almát sem az erdei vadalmafákról szedjük, hanem a mesterséges almaültetvényekről.

A telepítéseknél fokozottan kell ügyelni a tűzvédelemre. Szélesebb nyíladekokat kell tervezni, és ezeket tisztán tartani. Az arid klíma fokozni fogja a tűzveszélyt, amint ezt Franciaország mediterrán vidékei bizonyítják. Ezt a tűzveszélyt a fafajpolitikai

szempontoknál is figyelembe kell venni.

A közjóléti fásításokra visszatérve még két követelményt kell figyelembe vennünk. Az egyik a mezővédő erdősávok. Az arid klíma még jobban megköveteli a szárító szelek megtörését. Ezek újralétesítése létfontosságú lesz, de a terület szétaprózottsága következtében politikai kérdésként fog jelentkezni. A múlt tapasztalata alapján, amikor is sok mezőgazdasági szakember ezt a ténykedésünket az erdészet erőszakos terjeszkedésének tekintette, erősen hangsúlyozni kell, hogy nem kezdeményező, hanem végrehajtó szerv leszünk.

Felvetődött az árvízi kényszer-víz-tározók létesítése. Egyesek ezeket szintén erdősítéssel kívánják hasznosítani. Itt is hangsúlyozni kell, hogy ezek a területek nem alkalmasak rendszeres erdőgazdálkodásra, egy erdészeti üzem nem vállalhatja azt a kockázatot, hogy olyan állományokat létesítsen, melyek léte kockázatos, nincs olyan fafaj, mely kibír esetleg egyhónapos pangó vizet, utána több hónapos szárazságot. Az ilyen fásítások szintén közjólétinek számítanak, melyben az erdészet csak kivitelező.

Fontos lenne a galériaerdők telepítése, főképp a balatoni vízgyűjtő terület vízfolyásai mentén. A kezeletlen szántóföldek hatalmas hordaléktömegét, lemosott vegyianyagait ezek felfognák és segítenék a Balaton védelmét.

Összefoglalva mondandómat, távlati feladatainkat tekintve át kell gondolni jövőbeli ténykedéseinket, a reális méreteket meghatározva azokhoz igazítva szervezeteinket, hivatali és miniszteriális apparátusunkat, propagandánkat, szakemberképzésünket, társadalmi összeköttetéseinket. Fontos a társmiszteriumokkal való egyeztetés, hogy mindenki előtt nyilvánvalóak legyenek törekvéseink, szakmai vállalásaink és ezzel összefüggő lehetőségeink.

Ezeket elvégezve bízunk benne, hogy szakmánk a társadalom megbecsült része lesz, és a társadalomban tudatosodik, hogy munkánk milyen nagy társadalmi igényt fejt ki országunk érdekében.

Cebe Zoltán

erdőmérnök, ny. főerdőfelügyelő

Változó talajok – változó feladatok

Szaklapjainkban gyakran említjük a klímaváltozásokat és következményeit. Kevesebb szó esik a talajok változásairól, legyenek ezek klímfüggők vagy más okra visszavezethetők. Egy nemzetközi munkacsoport igyekezett a talajok globális változásairól áttekintő képet rajzolni (Global soil change, Laxenburg, Austria, 1990) és pontokba szedni a velük kapcsolatos, elhárításukat szolgáló teendőket. A következő lépések megletét javasolják:

1. Naprakész leltár elkészítése a Föld talajtani erőforrásairól.

2. A talajosztályozás nemzetközivé tétele a FAO/UNESCO világ-talajterkép magyarító szövegére alapozottan.

3. A talajok CO₂-körforgalmának tanulmányozása az atmoszféra CO₂-tartalmának összefüggéseiben.

4. A talajváltozások (erózió, savanyodás, sósdás stb.) mennyiségi meghatározása és területi kiterjedésének térképezése.

5. A talajok termékenységében mutatkozó hátrányos változások számszerű meghatározása, különös tekintettel az ember okozta változásokra.

6. Ugyanez az előnyös változásokra vonatkoztatva.

7. Szennyező tényezők hatása különböző talajokra és ezek megismerése.

8. Károsító tényezők elhárításának, rontott talajok helyreállításának ökonómiai vonatkozásait áttekinteni.

9. A talajképződés dinamikájának tanulmányozása, a klíma, a vegetáció, a talajhasználat okozta változások időtartamának megismerése.

10. A talajváltozások mikroszintű figyeléséhez szükséges módszerek kiválasztása (pl. a távérzékelés lehetőségei).

11. A föld és talaj erőforrásának skálaszerű értékeléséhez elmélet és gyakorlat kidolgozása.

12. A talajváltozások rendszeres észlelésének és nemzetközi szintű összehasonlításának megszervezése.

Ref.: **dr. Szodfridt István**

Joglesen

Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Értesítő

• 12/2001. (II. 15.) FVM r. A SAPARD Hivatal létesítéséről574

• 13/2001. (II. 23.) FVM-PM e. r. A mezei őrszolgálat megalakításához, fenntartásához nyújtandó 2001–2002. évi állami hozzájárulás igénybevételének rendjéről és feltételeiről576

A magánerdôkrôl elôretekintve

Pályakezdeként 1958–59-ben üzemtervezôként dolgoztam a Miskolci Erdôrendezôségen. Ezen tevékenységem keretén belül üzemterveztem Putnok határában közbirtokossági erdôként kezelt területet. Szakmai tevékenységem folyamán a legsiralmasabb állapotú erdôként maradt meg az emlékezetemben. Feltehetôen az elmúlt negyvenegynéhány év alatt sem tudta az erdô, a korábbi helytelen gazdálkodásból származó rontott erdô minôségét kinôni.

A mai osztatlan közös tulajdonban lévô vagy erdôtársulásba tömörítendô erdôk a fent leírt tulajdonviszonyhoz hasonlóak. Félô, hogy sorsuk, az üzemtervi és a szakmai elôírások és a megfelelô felügyelet ellenére, hasonlóvá válik a már említett közbirtokossági erdôhöz. Az itt említett osztatlan közös tulajdonú és erdôtársulásba tömörített erdôk esetében az elôretekintô, tartamosságra törekvô magántulajdoni érdek nem vagy csak részben tud érvényesülni. Az erdôt kezelô szerv érdeke egysegnyi idô alatt az adott területôr a minél nagyobb nyereség hozatala, s ez az esetek többségében nem az erdô tartamosságát szolgálja. Elôírásokkal, rendelkezésekkel a szabálytalanságok mérsékelhetôk, de nem zárhatók ki, fôleg akkor, ha a tulajdonosi szemlélet zömében hiányzik. Az erdôt nem a gazdálkodó tulajdonostól kell féltetni! A magántulajdonosi tudat és a gyakorlati megvalósulás megôrzése kulcsfontosságú!

A hogyan tovább érdekében véleményem szerint elsôsorban a szakmai képzést kell elôtérbe helyezni. Jelentôs erdôvagyonuk van magas biológiai végzettségû személyeknek (kertészek, mezôgazdászok, orvosok, biológusok stb.). Ezen tulajdonosok közül minden bizonnyal, fôleg a fiatalabbak, másod- vagy harmaddiplomaként, többen vállalkoznának az erdômérnöki szakismeretek megszerzésére. Akik elsôsorban megfelelô alapképzés hiánya miatt koruknál vagy egyéb okoknál fogva erdôvagyonuk érdekében a fenti jelentôs terhet igénylô oktatási formát nem vállalnák, azok számára lehetővé kellene tenni az erdésztechnikusi képzésben való részvételt. A fentiekben túlmenôen az erdészeti szakmunkásképzôk is jelentôs szakismeretet adnak gyakorlati

munkát végzô személyek részére. Fentiek érdekében a már említett tanintézeteknek a magánerdô-tulajdonosok részére a képzést meg kellene hirdetni. Ezen oktatási forma elvégzéséhez jelentôs pénzeszközre volna szükség, hogy az érintett pedagógusok túllórját és az egyéb költségeket a tanintézetek fedezni tudják. Minden bizonnyal az érintett személyek is hajlandók e vonatkozásban jelentôsebb anyagi terhet vállalni. Elképzelhetô, hogy a SAPARD program keretén belül a cél érdekében jelentôsebb anyagi forrásokhoz lehetne jutni. Ezen túlmenôen más anyagi támogatási lehetôségek is adódnak, amit az illetékeseknek fel kellene tárni. Az anyagi juttatást az érintett tanintézetekhez kellene elhelyezni a többlethallgatói létszám függvényében. Mindezeket megelôzôen a tanintézetekkel személyes kapcsolatot kellene teremteni az illetékes minisztériumi oktatási központnak. A különbözô szintû erdészeti szakismeretek megszerzéséhez adottak a megfelelô oktatási intézmények személyi és tárgyi feltételeikkel együtt!

A tudást, ez esetben a szakmai tudást, kell az elsô helyre állítani, mert már 1845-ben akadémiai székfoglaló beszédében *Mészáros Lázár*, az elsô magyar hadügyminiszter a következôket írta: „*A tudatlanság a legnagyobb és a legrosszabb szegénység!*”

A magánerdôk és a még rendezetlen tulajdonviszonyú erdôterületek, erdôtelepítések mind az erdôfelügyelôség munkáját növelik az állami erdô felügyelete és az egyéb tennivalók mellett. Ez jelentôs többletmunkát ad a már említett felügyeleti intézménynek. Az esetek jelentôs részében a magánerdôkben végzendô tevékenységhez szakmai segítséget nyújtanak az adminisztrációban és a gyakorlati végrehajtásban is. Bár ezen tevékenység nem feladatuk, munkaköri tevékenységükkel csak részben összeegyeztethetô.

Fentiekben túlmenôen haladéktalanul a szakmai irányítást kellene megszervezni a falugazdász hálózathoz hasonlóan. A szakmai tanácsadást végzô személye ne legyen kötelezô a körzetében lévô minden erdôtulajdonosra. Az erdôtulajdonosnak legyen jogában szaktanácsadót választani. A megfelelô szakmai végzettségû tulajdonosoknak le-

gyen joguk a saját és az őket megbízók érdejét kezelni, a szakmai előírások és a felügyeleti elvárások szerint.

Az idevonatkozó költségek egy részét központi alapból kellene fedezni, más részét egységár formájában a tulajdonosokra terhelni, az éves tervben szereplő árbevétel hányadában. A tanácsadói hálózat felügyeletét az érintett területű erdőfelügyelőségeknek kellene alávetni, irányításuk hatáskörébe helyezni. Az átmeneti időre lehetővé kellene tenni, hogy a jelenleg is felügyeletet gyakorló felügyelők a jelenlegi munkájuk mellett hivatalból végezhesék a szakmai irányítást, tanácsadást, de másik körzetben! Ez jelentős többletterhet róna a felügyeleti egységek vezetőire is. A számítógépes nyilvántartás így lenne a legegyszerűbben kiépíthető a szaktanácsadás és a felügyelet között!

Az erdészeti szolgáltatást végző vállalkozók jelentős része megfelelő képzettség hiányában az idevonatkozó adminisztrációt csak részben ismeri. Ma már az új erdészeti szolgáltatások engedélyének kiadásához szükséges a megfelelő erdészeti szakismereti háttér. Az erdőtulajdonosok jelentős része az üzemtervet nem ismeri, s ezért a fakitermelésben, fakereskedelemben résztvevő vállalkozóknak bizonyos mértékben kiszolgáltatottjai. Az erdészeti üzemterv szerinti gazdálkodás betartása az erdőtulajdonosokra vonatkozik. Mivel az erdészeti szakmunkákat végző vállalkozók érdeke nem vagy csak részben azonos az erdőtulajdonoséval, ezért számos konfliktushelyzet keletkezik. Ennek minden esetben az erdő a kárvallottja, több évre előre kihatóan! A megértő emberi hozzáállás az erdőben esett kárt nem vagy csak részben tudja enyhíteni!

Természetesen a már jól működő magánerdő-társulásokat továbbra is fenn kell tartani, igény szerint bővíteni!

A magánerdő-társulás erőszakolt szervezeti kiépítésével nem értek egyet. A társult erdőgazdálkodásban a magántulajdonosi tudat sérül, elveszik!

– Az illetékesek hassanak oda, hogy a magántulajdon ne sérüljön!

– Az erdőtelepítések célcsoportos állami támogatása jelenleg a valós költségek 70 százalékát sem fedezi!

– A magánerdők létesítéséhez a tulajdonosok részéről a hozzáadott beruházási költség több, mint 30%!

– Erdőtársulás szervezése esetén ezt a jelentős anyagi beruházást a tulajdonos elveszti.

– A társult erdőgazdálkodások irányításában az igazgatósági és a felü-

gyelőbizottsági tagság munkáját – az eddigi tapasztalatok alapján – nem tartom eredményesnek.

– A tulajdonosi tudatot elmosó társult gazdálkodás keserű emlékei még sokunkban élnek!

Az osztatlan közös tulajdonú erdők-nél – a helyi adottságoknak megfelelően – az erdőterület alsó határát meg kellene határozni, és a birtokviszonyok kialakulását eszerint a felügyeleten ke-

resztül irányítani. Hasonlóan kellene cselekedni a későbbiekben az örökösödéssel várhatóan megoszló erdőterületek esetében is.

A jelenleg is több százezer hektárra tehető és az állandóan növekvő magán-erdők szakmai irányítás nélkül nem ma-radhatnak!

„Hass, alkoss, gyarapíts...” (Kölcsey)

Beliczay István
ny. erdőmérnök

Az erdők termőhelyi értékelésének kezdetei Európában

A fák növekedésére vonatkozó észlelések eredményeiről először a görög *Theophrastos* (Kr.e. 370–285) számolt be. *Arisztotelész* tanítványa volt, széleskörű érdeklődését jelzi, hogy fenológiai megfigyeléseket is végzett. Észrevette, hogy különböző termőhelyi adottságok között a fák növekedésmentete erősen eltérő volt. A termőhely rendszerezésében az első említésre méltó név a római *Catoe* (Kr.e. 234–139). Ő a talaj termékenységére alapozva osztályozott, erre a földbérlet számszerű meghatározása miatt volt szükség. 9 termőhelytípust határolt el, legjobb a bortermelésre, a leggyengébb a legelőerdők számára alkalmas termőhelyeket jelezte. A fák növekedése és a helyi tapasztalatok voltak ekkor a mérvadók.

Az első tudományos igényű osztályozás a német *Cottatól* származik. A 18. sz.-ban 100 fokú skálát szerkesztett, ebben a nulla a kopár területet, a 100-as a legjobb erdőknek alkalmas területet jelezte. Vele

ellentétben *Hartig* 1795-ben három fokozatot – gyenge, közepes, jó – is elégségesnek tartott. *Blomquist* 1872-ben Finnországot három zónára osztotta, mindegyiken belül újabb három minőségi kategóriát különített el. Jobbnak tűnt *Cajander* növényzetre épített osztályozása, hosszabb ideig érvényben volt, annál is inkább, mivel *Cajander* Finnország miniszterelnöke is volt.

A 18. században jelentek meg a talajkémiaira épített osztályozások, művelői közül *Liebig*, *Falckenstein*, *Valmari*, *Vater* és *Mitscherlich* nevét érdemes megjegyeznünk.

A rendszerezők két alapelv szerint dolgoztak: 1. a talaj kémiai és fizikai tulajdonságaira alapoztak, 2. a fák növekedése szolgáltatta az alapot.

(Hivatkozás: S. T. Tesch: The evolution of forest yield determination and site classification. Forest Ecol. Mgmt. 1980/81, 169–182. o.)

Dr. Szodfridt István

Az Állami Erdészeti Szolgálat Szombathelyi Igazgatósága

PÁLYÁZATOT hirdet

ERDŐFELÜGYELŐI és ERDŐTERVEZŐI

állások beöltésére Vas megye területére.

Pályázati feltételek:

- felsőfokú szakmai végzettség,
- büntetlen előélet,
- 5 éves szakmai gyakorlat.

A pályázathoz csatolni kell a végzettséget igazoló okirat másolatát, szakmai önéletrajzot. Bérezés a köztisztviselői törvény szerint. Jelentkezni az intézmény igazgatójánál, Szombathely, Batthyány tér 2. szám alatt lehet.

Az állami erdőgazdaságok pártoló tagi tanácsa kihelyezett ülése az Ipoly Erdő Rt.-nél

Egyesületünk éves programjának megfelelően került megszervezésre az Állami Erdőgazdaságok Pártoló Tagi Tanácsa ülésére. A program két részből tevődött össze. Délelőtt a Börzsöny szívében lévő Tóviki vendégházban tájékoztatókra, hivatalos megbeszélésre került sor, délután terepen ismerkedhettek a résztvevők a helyi erdőgazdaság eredményeivel, gondoljaival.

Káldy József elnök köszöntötte a majdnem teljes létszámban megjelent vezérigazgatókat és tájékoztatást adott a legfontosabb egyesületi eseményekről. Elmondta, hogy a Küldöttközgyűlés elfogadta az Egyesület elmúlt évi tevékenységéről készült közhasznúsági beszámolót és jóváhagyta a 2001. évi tervet. Ismertette az idei egyesületi kitüntettek névsorát, és örömmel jegyezte meg, hogy a több fordulón keresztül tárgyalt és jóváhagyott új kitüntetési szabályzat jól vizsgázott. Szólt az idei tervben szereplő fontosabb rendezvényeinkről és feladatokról. Végül minden jelenlévőnek átnyújtott a közelmúltban a Dunaker Kft. által támogatott és Egyesületünk sorozattervében megjelent „Gyökerek és lombok” c. könyvből egy-egy tiszteletpéldányt. *Ormos Balázs* főtitkár ismertette a lengyelországi tanulmányút programját. A vezetők elfogadták, hogy az erdészeti szakemberek részére az Egyesület egy erdélyi és egy horvátországi szakmai programot hirdessen meg ez évben. *Kiss László*, a helyi erdőgazdaság vezetője és munkatársai adtak szóbeli tájékoztatást az Ipoly Erdő Rt. gazdálkodásáról. Példaértékű a NYME Er-

dőfeltárási Tanszékével készített területfejlesztési koncepció, mely a Digiterra cég által fejlesztett térinformatikai programmal vált szemléletessé. Rendezvényünkön megjelent *Éder Tamás* és *Gémesi József*, az ÁPV Rt. Agrárgazdasági Vagyongazdálkodási Igazgatóság ügyvezető igazgatója és helyettese. Tájékoztatójukban elhangzott, hogy sok megalapozatlan és téves információ kering a szakmán belül és kívül is az állami erdőgazdaságok privatizációjával kapcsolatban. A tulajdonosi átvilágítások a korábban elfogadott tervek szerint zajlanak. Az ÁPV Rt. ez évi átalakítása várhatóan az erdőgazdasági részvénytársaságok eddigi helyzetéhez képest változást nem jelentenek, a részvénytársaságok más állami szervezeti egységhez nem kerülnek át. Az erdőgazdaságok felkészültek arra, hogy az eladásra szánt mezőgazdasági részvénytársaságoknál lévő állami erdők kezelését szükség szerint átvállalják.

Csóka Péter, az ÁESZ főigazgatója hozzászólásában felhívta a jelenlévők figyelmét az EU joganyagok hazai kihatásaira. Beszámolt a készülő „Zöld könyvek”-ről és kiadványaikról.

A terepi program keretében a Börzsönyben középkorú bükkösben történt dőlési kár felszámolását tekinthették meg a résztvevők. Élénk vita alakult ki az erdőgazdálkodás és természetvédelem együttműködéséről, illetve együtt nem működéséről. Talán ezen a helyen is a múlt évi gödöllői rendezvényre lehet hivatkozni, ahol elhangzott, hogy az erdőgazdálkodók, az ÁESZ igazgatóságai és a nemzeti par-

kok közösen készítsenek terveket a helyi problémák megoldására, melyet a KöM anyagilag támogat. Egyértelmű volt a vita során, hogy az erdőgazdasági vezetőkben megvan a szándék a természetközeli erdőgazdálkodás megvalósítására, de ehhez költségvetési többlet anyagi forrásokat kell rendelni. Másrésztől a nem tervezhető, katasztrófa jellegű erdészeti károk, hasonlóan az árvízhez, központi költségvetési forrásokból kellene nagyobb összeggel támogatni. Ilyen a látott széldöntés, de a szűkár, a hótörés, az aszálykár, a rovarkárok stb. A továbbiakban a résztvevők betekintést kaptak az erdőgazdaság feltárási, vadgazdálkodási és erdőművelési tevékenységébe. A program Nagymaroson fejeződött be, ahol a jelenlévők megkoszorúzták Kittenberger Kálmán mellszobrát.

A vezetőkről készült csoportkép könyvtárunkban kerül kifüggesztésre, hogy az utókor számára bemutassa, kik voltak Egyesületünk legaktívabb támogatói ezen időszakban.

Köszönjük házigazdáinknak a baráti fogadtatást, a hasznos programot.

Kép és szöveg: **Ormos Balázs**

MEGHÍVÓ

Az Erdészeti Múzeum szeretettel várja e meghívó Olvasóját Szeretettel (a megnyitóra szolid úrtartalmú söröskorsójával) együtt

GYÖRKÖS FERENC
népi fafaragó gyűjteményes kiállítására.

A tárlaton látható fotókat
MURAY GÁBOR
egyetemi hallgató készítette.

A kiállítás helye:
Erdészeti Múzeum – Sopron,
Templom u. 4.

Megnyitás:
2001. június 8. (péntek), 14 óra

Megnyitja:
Dr. Albert Levente intézetigazgató

Megtekinthető:
2001. augusztus 5-ig szerda kivételével, naponta 13–17 óráig

Az Atlasz-cédrus kálváriája

Nálam nem okozott „elképedést” *Haraszthy László* legújabb irodalmi alkotása, amely az Erdészeti Lapok 2001. márciusi számában a 84. oldalon olvasható. Évek óta gyűjtögetem a személyéhez kapcsolódó vagy tőle származó, lapokban megjelent és karrierjét formáló/támogató „bugyborékolásokat”.

Szinte nevetséges, ahogyan *Haraszthy* úr kioktatja az EMBERISÉG-et, mert szerinte „nem tanult az eddigi telepítgető kedvének gyalázatosan negatív hatásaiból”. Ilő lenne tudni és beismereni, hogy a világ számos országában – a „telepítgető kedvű emberiség” – nagy kiterjedésű, százezer hektárokat kitevő erdőket telepít és nem *faültetvényeket létesítenek*, mint ahogyan azt az európai sötétzöldek hangoztatják.

Az Atlasz-cédrus telepítését vállaló erdészek nem fogják kivonni magukat a felelősség alól, mert vállalt munkájukra alaposan felkészültek és hisznek elhatározásuk erdőgazdálkodási és nemzetgazdasági hasznosságában.

Gyakorlati ismereteim alapján valom, hogy egy olyan fafaj honosításáról van szó, amely a hazánkban egyre gyakoribbá váló szélsőségesen száraz időszakok közepette is létezésre, fejlődésre képes, talajjavító képessége pedig kiváló, növekedési erélyben sem marad el az eddig tenyésztett fenyőfajok mögött, esztétikai tulajdonságai pedig kimagaslóak.

Nem lehet egyetérteni azzal a kitétel-lel, hogy a gazdasági haszonvételt a közjóléti, természetvédelmi funkció váltja fel. A tények ennek a fordítottját mutatják. Csaknem egész Európára fenyegető súllyal nehezedik az *energia-válság*. A magyarországi lakosság számottevő része már nem képes a nélkü-

lözhetetlen energiahordozók (földgáz, szén, elektromos áram) díját/árát megfizetni, de még a tüzelőanyag-telepeken is magasba szökött a tűzifa ára. A természetvédelmi területek növekedésével és a fatermelési moratóriumok kiterjesztésével nem csökkent, inkább megnőtt – főleg a települések közelében – a lakosság kényszerhelyzetéből adódó, illegális fakitermelések mértéke. Számítani kell arra, hogy fentiek okán és az erdőtelepítések megtorpanása miatt az ország erdőszültségi arányának csökkenése is bekövetkezhet. Ezért pedig – elsősorban – a természetvédelemnek kell viselni a következményeket.

Számos, önmagát „nagy” természetvédőnek nevező személy – köztük diplomások is – hajlamosak az erdészeket azzal vádolni, hogy tönkretették a magyar erdőket. Tényleges példákat alig vagy egyáltalán nem tudnak felhozni, de a vádak visszautasítására – az erdészeknek – nincs szükségük, mert fenti állításokat maguk a természetvédők cáfolják a leghatásosabban. Ugyanis „tönkretett” erdőkből miként lehetett volna tíz nemzeti parknak nevezett és a legmagasabb fokozatú védelem alá vont területeket az erdőgazdálkodástól „*elcsaklítani*”?

Végezetül, de nem utolsósorban, szólni kell a „különösen értékes *dolomit kopárok*”-ról, a nemkívánatos fekete fenyők eltakarításáról és a fenyőültetvények eltüntetéséről, amely kérdésekről a bírált cikkben olvashatunk.

Véleményem, hogy a kopárok nem mint természetes úton keletkezett területek jöttek létre. A szomszédos és közeli déli országokban jó fél évszázada kezdtek el a magyarországinál sokkal

nagyobb kiterjedésű kopár területek beerdősítését. Köztudott, hogy a számos háború okozta elszegényedés és a gazdasági válságok kényszerítő hatásai nyomán szaporodott el *Dél- és Közép-Európa* országaiban a kecske- és juhállomány. A szabályozatlan és mértéktelen legeltetés következményei a „különösen értékes” kopárok.

Ami pedig a jégkor előtti időkből az utókor számára megmaradt *pilisi len* (*Linum dolomiticum* Borbás) védelmét illeti, az a pilisi erdészek érdeme, mert nem engedték, nem tűrték a minden növényre a legnagyobb veszedelmet jelentő kecskelegeltetést.

Majd' hatvan évvel ezelőtt áhítattal hallgattuk *Ágfalvi Imre* főerdőtanácsos, szakiskolai igazgatónk több alkalommal megismételt mondását, miszerint az erdőnek három fő ellensége van:

a *kecske*, mert ha szárnyai lennének, lelegelné a torony tetejéről a gombot;

a *farkaskutya* (németjuhász), mert hangtalanul hajt s ennek okán minden vadat el tud fogni;

a *kiránduló*, mert felelőtlenül eldobja a csikket vagy ott, és akkor is szalonnát süt, ahol és amikor nem szabad.

Kiegészítésként csaknem mindig hozzáfűzte, hogy azt az erdészt, aki kecskét vagy farkaskutyát tart: el kell bocsátani.

A mögöttünk hagyott fél évszázad alatt bizonyára megjelentek újabb erdőellenségek is (pl. tehergépkocsisok), s hová kellene sorolni azokat, akik a fekete fenyők eltakarításáért, a „fenyőültetvények” eltüntetéséért buzgólkodnak, az Atlasz-cédrus és más exóták honosítása ellen nemzetieskednek?!

Csányi Sándor
erdész

Kopár táj Franciaországban

Ugyanaz 11 év múlva cédrus telepítéssel. Fotó: dr. Tóth János

– Bizony, sőt: hú! – Holmi tájidegen cédrusbunkóval ledorongolták az újonatúj cédrusbizottságot (lásd: E. L. f. év, 3. sz., 84. old.). Azért a többes szám, mert feltételezhető, hogy ennyi ellenszenv, meg még egy adag gyűlölet, aktív, egyesületi tagtárs (az E. L.-at lapjának elfogadó) tisztviselő átlagos porhüvelyébe nem férhet el. No, több porhüvelybe is csak úgy, hogy egyikből-másikból időnként (mint most is, meg ha jól emlékszem, a '90-es évek első felében) kibuggyan. Hol csak ellenszenv, tisztességes hangnemből, hol meg vegyesen, tájidegen, kivadult közsze-replésre is emlékezve úgy tűnik, a WWF-nél a stílus, a hangnem minősítéséig még nem jutottak el). Pedig a további, emberi kapcsolatok érdekében Haraszthy úrnak nemcsak a cikkében segítségül hívott törvény 8. § (4) bekezdését kellene ilyen szabatosan idézni, hanem mondjuk az OEE Alapszabály 2. § (2) és 7. § (2.2) bekezdését is!

A Világ Természetvédelmi Alap egyik hazai munkatársának az elmúlt és a jelen hazai (és részben külhoni) erdészeti gyakorlatot „értékelő” felfogását, álláspontját adott mértékben korábban már megválaszoltam. Az akkor érintett térségre vonatkozó mértékben, habár az „értékelés” helyenként általános kategóriákról szólt. Most nem szeretnék a részismereteim, kevesebb információ birtokában, általánosítások, demagóg megfogalmazások sorával a Haraszthy úr által felsoroltakhoz kapcsolódni!

Nevezetesen: a „*még mindig nem tanulunk saját múltunkból*”, „*az emberiség eddigi telepítető kedvének gyalázatosan negatív hatásaiból*”, „*tájidegen, kivadult és felbecsülhetetlen gazdasági kárt okozó*”, „*ismereteim szerint a hazai erdészeti gyakorlatban alkalmazott tájidegen*”, „*nem tetjük tönkre Erdeinket mind gazdasági, mind biológiai értelemben*”, „*véleményem szerint napjainkra a magyar erdőkben annyi megoldatlan probléma gyűlt össze*”, „*újabb bizonytalan telepítést vizsgáltni*”, „*nagyon remélem, hogy senki sem vállalja majd egy újabb faj betelepítésének felelőségét*”, „*biológiai értelemben értékes kopárrost sikertült tönkretenni*”, „*legnagyobb természeti értékeink egyikét, a pilisi lent veszélyeztetni*”, „*nyilvánvalóvá kellene, hogy legyen: a társadalmi elvárásoknak megfelelően az erdőkben a gazdasági haszonvétel kezd bántérbe szorulni*”, „*hogyan takarítható el a feketefenyő... a zöld juhar... kiszorítani az akácot a közephegységekből*”, „*továbbra is egyenként kitermeljük az erdőből a barkócát, madárcseresznyét, Hollan-*

diából importált *bükkcsemetével erdőstünk...* folytatjuk a tolólapos kituskózásokat és cédrusbizottságot alakítunk”, ezekhez, ilyenekhez, amelyek fél oldalon, három hasábnyi szövegben, mint kötőszavak záporoznak.

– Úgy általában! – Miközben ezek szerint egynémely lelkiület gyámolítása is soros feladatnak tűnik.

Laikusként, mint helyel-közzel telepítő kedvű (gaz) erdőletőnek, módomban van más szakmabeliekkel is erről-arról eszmét cserélni. Erdész-természetvédelmi (paradox?) szakembertől tudom szabatosan (?), hogy hazai tájidegenség bélyegéhez kétezer (?) évnél kevesebb igazolt, ismert jelenlét szükségeltetik növényeknél. Nekem, (gaz) erdőletőnek ennek tudatában felvetődött, hogy vajon egy majdani geológiai törvény szerint pl. Amerika is lehet a mai helyén tájidegen, hiszen 1–2 milliárd éve nyoma sem volt még ott, ámbar néhány százmillióan azért megvesznek érte. Mennyi idő szükséges mondjuk idehaza a strucc őshonossá minősítéséhez? A törzsfeljődés egyik csúcán tömörülő (természetes) embertömegekből a fehér letelepedhet-e tartósan feketék lakta vidéken és viszont? Mennyi időt szab ki rájuk egy majdani migrációs törvény, és kell-e erre törvény? Irthatja-e ennek alapján az idegent a befogadó?

Az erdőkben *viasszoruló* gazdasági haszonvételt a hazai erdészeti ismeretei alapján abból gondolja-e Haraszthy úr, hogy mondjuk Ózd vidékén vagy Érd határában és alföldi, elgazdátlanodott akácokban a fás növényzet úszta csak meg a törvénytisztelő, vandál pusztítást? – Milyen ismeretei vannak a haszonvétel vadászati és orvvadászati részéről? – A mellékhaszonvétel mennyiben viasszorult életforma egyes országterületeken? – Nos, a Cédrusbizottság egy rész lehet abból a – mondjuk – 9–9,5 millió sarkítottan természetszeretőből, akiket a tájidegenség mesterségesen

Árvíz után

Árvizek után vagyunk, de egyben előttük is, mert – gondolom – nem ezek voltak az utolsók. Két árvíz között vagyunk tehát. E kis szünetet érdemes kihasználni egy-két dolog végiggondolására.

Abban mindnyájan egyetértünk, hogy a Tisza egyre hevesebb áradásait a hegyvidéki erdők pusztítása okozza. Duzzogunk, háborgunk, méltatlankodunk is emiatt, de az egyetértésünknek ezzel vége is szakad. Mert miért is irtják a szomszédaink oly elszántan a fenyveseket? Azért, mert mi megvesszük tőlük

kreált és fetiszizált kalodája egy kissé vagy nagyon hidegen hagy, biológiailag értékes kopártól kezdve, a *megoldatlan problémákkal* és mérhetetlen szennyező anyagtól is terhelt magyar erdőikig. Ők azért legalább szerveződnek és tesznek valamiért. A biológiailag értékes kopárok stb. magyarországi ellenségei közül, pl. az erdészetet, a feketefenyőt és e bizottságot megelőző helyeken számos, a WWF által megfoghatatlan veszélyforrást fel lehet még sorolni!

És még egy a laikus természetvédő szemével: a közelmúlt látványos, erdészetet, ökológiát, érdeklődő közvéleményt érintő sajtópolémia egyik alaphangja az volt: *az erdészek irtják az erdőt* (Budán főleg). Nem tudom, Haraszthy úr az erdészeti gyakorlatban mennyi erdőt irtott ki a sajtóban észrevételezett módon. Én visszaemlékszem az iskolai előgyakorlatom kezdetére, amikor üzemtervi előírás alapján, *erdőirtás* (a mai köz- és ökológus nyelv szerint) után csemeteültetéssel létesítettünk tölgy sarjerdő helyén *ültetvényt* (a mai ökológiai nyelv szerint). Elegyetlen tölgyes helyén a klímának megfelelő elegyes tölgyes ültetvényt. A mai bírálók szemében ugye ez a beültetett terület minden, csak nem erdő, egy fűtenger az egész, ökológiai katasztrófa, oda a rádiót, meg a tv-t, nyomtatott médiát. Akkoriban valahogy nem jöttek. Se WWF, se www. Persze, minnek is, hisz még erdő sem!

A mindjárt 40 éves szörnyűség, ha addig nem lesz a helyén Plaza, Lakópark, Álomvölgy vagy autópálya (ami ugye nem számít irtásnak, tájidegennek, hisz a WWF se említi), úgy 40 év múlva jut oda, ahol az elődjét sarjítölgyes önmagában megismeretem. Most legalább gyertyános-tölgyest formál. Gondolom, amikor valami oknál fogva, 40 év múlva fűrész alá kerül, újból erdővé és médiaszenzációvá nemesül.

– Hát ki más az, aki mindezt elmélettel győzi, ha nem az Ember?!

–y-n

jó pénzért a faanyagot. Kézenfekvő lenne ezt bojkottálni; ezzel lefékezni az erdőirtást. De akkor honnan vegyük az elegáns lakóparkok, a Makovecz-műtrem által tervezett fatornyos építmények szerkezetének faanyagát? Erre is van megoldás: termeljük meg magunk! Meg is tudnánk, ha az önmagukat „zöldnek” kikiáltott szervezetek nem harcolnának oly ádázul ellene. Bár akaratlanul és tudatlanul, de ők is hozzájárulnak ezzel a kárpáti fenyvesek irtásához, közvetve a tiszai áradásokhoz.

“Szerencsénkre” van annyi parlaggerületünk, hogy nem a tölgyesek és bükkö-

sök helyén, hanem *mellettük* van alkalom a fenyő és a cédrus telepítésére. Az igaz, hogy a feketefenyő fája aránylag „értéktelen”, de annak értékét az adja, hogy már nem fújja a szél a futóhomokot, már betakarta azt egy humuszréteggel – ha nem is ideális összetételével. A feketefenyőt netán felváltó cédrus ennél már csak jobb lehet. (A honosítási engedélyt pedig együtt kellene megkérni a paradicsommal, krumplival...) Ami pedig az

akácot illeti, szeretjük az akácmézet, a szőlőt, mely utóbbihoz tudvalévően akáczkaró és oszlop szükségeltetik. De ne szabadjon szeretni azt, aki akáczfát ültet?

Ezeregszáz esztendő nem sok a Földgolyó történetében. Most már csak azon izguljunk mi magunk is, nehogy „tájjidegennek” minősüljünk itt a Kárpát-medencében. Kihez adjuk be a honosítási kérelmünket?

Reményfy László

Mit kíván Európa?

Először is mint az FVM Erdészeti Hivatalának EU szakértője, *dr. Sipos Árpád* úr cikkének második mondatára (ld. EL márciusi szám), „Ezt kívánja tőlünk az Európai Unió” válasza: **Nem kívánja.**

Mint a klímaváltozással 1988 óta foglalkozó erdőmérnöknek *Haraszthy László* úr cikkére annyiban reagálnék, hogy a légkörkutatók – meteorológusok régóta mondják, hogy a várhatóan (vagy más megkezdődött?) bekövetkező klímaváltozással kapcsolatban nem az a probléma, hogy 4 vagy 6 fokkal lesz magasabb az éves középhőmérséklet az északi félteke egyes területein, hanem elsősorban a változás sebessége a probléma. Ez kutatási anyagokból kiolvasva azt is jelenti, hogy akár nagyságrenddel is meghaladhatja az eddig mért legnagyobb migrációs sebességet, amivel egykor a fajok visszahúzódtak például a jégkorszak után.

(Pollenvizsgálatok jelzik, hogy lucosok voltak a Balatonnál...)

Ha a klíma és így a termőhelyi összetevők is gyorsabban változnak, mint

ahogy azt a vegetáció természetes úton követni tudná (hogyan is, mivel most már vannak mezőgazdasági területek, városok stb., amik nem voltak pl. 10 millió éve), akkor „elébe kell menni” a változásoknak és felkészülni a megváltozó termőhelyi viszonyoknak.

Fajok ezrei fognak kipusztulni a klímaváltozás miatt, s talán még a pilisi len is, és nem biztos, hogy a feketefenyő vagy az erdészek miatt.

Természetesen őshonos értékeinket védeni kell, de azt is figyelembe kell venni, hogy itt nem „természetes folyamatok” zajlanak, hanem ember generálta változások, így talán megfontolandó, hogy a természetet „magunktól” a saját eszközeinkkel próbáljuk megvédeni, ugyanis a természetvédelem is olykor öncélú abban a tekintetben, hogy „meg kívánja őrizni a természeti értékeket az emberiség számára”. Márpedig a bioszférának nincs szüksége az emberre, se természetrombolóra, se természetvédőre...

Az egzisztenciális természetvédelem problémáival nem kívánok foglalkozni.

Üdvözzel:

Szedlák Tamás

Egymillió hektár

Hasonló címmel, de kérdőjellel a végén írt cikket *dr. Sipos Árpád* az „Erdészeti Lapok” márciusi számában.

Sok-sok kétely és néhány ezek eloszlatását célzó direktíva megfogalmazása jellemzi az irományt, melynek minősítésétől a mű egészét illetően most eltekintek, a részletek szintjén azonban néhány észrevételt bátorodom elővezetni.

– A szerző mély aggodalmának ad hangot a számára beláthatatlanul nagyvívű erdőtelepítési programmal kapcsolatban. Egymillió hektár az ország területének mindössze 10,75%-a. Így a jelenlegi 18%-os erdőültettség még mindig a közép-európai átlagot – 30% – megközelítő lesz.

A szerző által oly féltőn óvott szántó- és gyepterületek aránya a telepítések által

mindössze 1/6-ával csökkenne, mely messze alatta van a mezőgazdálkodásra alkalmatlan földek területfoglalásának. Ez utóbbi megállapítással szerzőnk a legmesszebbmenőkig nem ért egyet, és azt nemes egyszerűséggel a tudatlanság, de legjobb esetben is az „EU” iránti vakbuzgó-ság, szolgaság tárgykörébe utalja.

– A következő kérdéssor a telepítések kivitelezhetőségével kapcsolatban foglalkoztatja a szerzőt: Kié a föld, ki tervez, ki ültet, ki ápol stb. Mi itt Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében – és nemcsak itt – már túl vagyunk a kérdések megfogalmazódásának tipródásokkal teli időszakán. A dolog úgy működik, hogy mindezt a magántulajdonos kezdeményezi. (A jövőben a tulajdonosok mellett kezdeményezőleg léphet fel a nemzeti földalap kezelője is.) A kollégák azután terveznek, szakirányítanak, cse-

metét nevelnek, a vállalkozó és (vagy) a tulajdonos talajelőkészít, ápol, az erdőfelügyelő mindezt minősíti, felügyeli, elbírálja. Azt pedig, hogy mennyi erdő települjön, nem az „EU”, hanem a közgazdasági környezet diktálja, melynek persze része a támogatási rendszer a maga jelenlegi évi 6 milliárdjával, ami kb. 15 ezer hektár telepítésére elég.

Ez az összeg egyenletes felfutást követően gondolom duplázható – reálértéken. A lassú, nem erőltetett emelkedést gond nélkül tudja követni a csemetetermelés és a gépi-vállalkozói háttér. Az érintett régiók nagy részében a kézimunka-erő sem jelenthet problémát. A fenti forgatókönyv alapján 30 év alatt nagyságrendileg teljesíthető a kétségtelenül nagytratór elképzelés.

– A cikk következő részében a szerző az őshonos–nem őshonos fajok alkalmazásának lehetőségeit boncolgatja. A telepítendő fajok listáján előkelő helyen rangsorolódik szerzőnkél az Atlasz-cédrus, de felkarolandónak ítéltetik a szerb luc és a pusztaszil is azután.

A magam részéről óvatosságra inteném kollégáimat a telepítendő fajok repertoárjának ily nagyvonalú bővítésétől.

Az Atlasz-cédrus egyébként lehet, hogy alkalmatlan hazai viszonyaink közepette kiterjedt alkalmazásra, arra viszont kiválóan alkalmas, hogy a szalonképtelenség szintjéig járassa le a szakmát a minden lépésünket árgus szemekkel követő ökológus társadalom előtt.

– Kétségtelenül a cikk tetőpontjának szánja a szerző – nem csekély dramaturgiai érzékről számot adva – azon fejtegetéseit, melyben az „Erdők Minisztériumának” – mint leendő főhatóságnak – apokaliptikus képét vázolja fel. Ebben a szervezeti formában a totalizmus igényével teljedhetne ki mindaz, ami kellő mélységű küldetésstudattal bíró erdészember agyában és szívében megfoghat. A dolog lényege az, hogy ez a főhatóság nemcsak a tervezés, a felügyelet, az erdészeti politika kérdéseiben mutatna irányt, hanem mindjárt a gazdálkodói feladatokat is ellátná, a tervezéstől a művelési feladatokon át a fahasználatig.

Dicséretes elképzelés, kérdés, hány százszorosára kellene felduzzasztani az Erdészeti Hivatal és az ASZ. apparátusát.

Kezdeti lépésnek javasolnék egy helyettes államtitkári titulus kilobbizását az E. H. mindenkori vezetője számára.

– Zárszóként az OEE szakgárdáját kéri fel a szerző, fejtse ki véleményüket sorával kapcsolatban azért, hogy öntsünk végre tiszta vizet a pohárba. Ez utóbbi gondolataival magam is mélységesen egyetértek.

Asztalos István
erdőmérnök

A Nemzeti Fejlesztési Terv agrár- és vidékfejlesztési fejezete helyzetelemzés részanyagának véleményezése

Magyarország az EU-csatlakozással több anyagi forráshoz juthat. Egyik ilyen lehetőség a Strukturális Alapokba tartozik, mely hozzájárul az agrárstruktúra és a vidékfejlesztés finanszírozásához.

A Strukturális Alapok fogadására való felkészülés tervezésében jelenleg az egyik fontos feladat a **Nemzeti Fejlesztési Terv (NFT)** kidolgozása. Ez több szakaszban történik, úgymint helyzet-elemzés, stratégia elkészítése, operatív programok kidolgozása, a végrehajtás intézményi rendszerének kialakítása, az NFT Kormány általi elfogadtatása. A munka során folyamatosan egyeztetni kívánunk a társadalmi szervezetekkel és régiókkal. Az NFT koordinálását a

Gazdasági Minisztérium végzi, az FVM-en belül pedig a Közgazdasági Főosztály.

Elkészült az NFT agrár- és vidékfejlesztés fejezetének a helyzetelemzést tartalmazó anyaga, melyet Egyesületünknek megküldtek véleményezésre.

A kialakult rendünknek megfelelően a szakosztályoknak, mint szakértői csoportoknak, megküldtük az erdészetre vonatkozó részt azzal, hogy az észrevételeket és javaslatokat tegyék meg, sajnos most is a szokásos rövid határidő állt rendelkezésünkre. Az FVM-nek megküldött anyagban a vastagon szedett sorokkal a szakosztályaink kiegészítő javaslatait jelöltük.

lett törölendő) nem lehet gazdaságosan, zárt erdőként kezelni.

A gyenge közbiztonság jele, hogy az erdőben a falopások miatt évről évre igen jelentős kár keletkezik.

Az erdőgazdálkodás multifunkcionális tevékenység, egyszerre szolgál gazdasági, védelmi és jóléti célokat. Elsődleges funkció szerint a magyarországi erdők mintegy 80%-a gazdasági rendeltetésű, 15–20%-a védelmi, 5%-a közjóléti és egyéb rendeltetésű. **Az elsődleges rendeltetéseken belül a védelmi rendeltetések aránya nő. A természetvédelmi és honvédelmi rendeltetések következetes átvezetése után a gazdasági erdők aránya 70% lesz. Ez az arány középtávon (3–5 év) beáll.**

1994 és 1999 közötti évi átlagban 6483 ha erdőtelepítés történt, bár a telepítési volumen ebben az időszakban igen dinamikus módon növekedett (1994-ben 2874 ha, 1999-ben 8707 ha volt), de még az utolsó évben is elmaradt a hosszú távú programban tervezettől. Az erdőtelepítések 90–95%-a magántulajdonosokra jutott.

A hosszú távú erdőtelepítési program az 1991-től számított első ütemben 150 ezer hektár, a második ütemben (2005-től) 630 ezer ha új erdő telepítését irányozza elő. Az elsődleges rendeltetés a tervezett erdők 75%-ában gazdasági, 25%-ában védelmi célú. Megvalósításával 2,5 millió ha lehet az erdőterület, az erdősültség pedig elérheti a 27%-ot.

Az évenkénti fakitermelés enyhén növekvő. A bruttó kitermelés 1994-ben 5,7 millió köbméter, 1999-ben 6,9 millió köbméter volt. A fakitermelésben az állami erdészetek aránya csökken, 1994-ben még 75,6, 1999-ben 59,7% volt. A kitermelt **fatérfogat** (fatömeg) közel 60%-a iparifafa, 1999-ben a kitermelt fa 66%-át keménylombos, 23,6%-át lágylombos fajok adták, a fenyőfélék részesedése 10,4% volt.

Az erdőgazdálkodás a korábbi évtizedekben mindig magában foglalta a természetvédelmet. Az 1996-os törvényi szabályozás különválasztotta ezeket az összetartozó tevé-

Agrár- és vidékfejlesztés (Helyzetelemzés a Nemzeti Fejlesztési Tervhez)

1.1.7. Erdőgazdálkodás

Az ország területének közel 20%-a erdészeti hasznosításban áll. A tényleges terület 1994-ben 1713 ezer ha, 1999-ben 1798 ezer ha volt (KSH szerint az erdő művelési ágban lévő terület 1994-ben 1766 ezer ha, 1999-ben 1759 ezer ha volt). Az ország erdősültsége európai összehasonlításban alacsony, de különbözik az erdők fajok szerinti megoszlása is. Míg az EU országokban a fenyőfélék dominálnak, addig hazánkban a terület 85%-át lombos fajok foglalják el. A faállományok élőfakészlete és növedéke, a fakitermelés egy hektár erdőterületre vetített mennyisége meghaladja az EU átlagát. Az EU-ban az erdőterület szerinti kezelt erdők aránya 60%, hazánkban a teljes erdőterületen erdőterület szerinti gazdálkodás folyik. Az állami erdők aránya Magyarországon 59%, az EU-ban 21%.

Az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi LVI. törvény kellő jogi védettséget nyújt az erdőknek. Hangsúlyozza az őshonos fajok előtérbe helyezését az erdőfelújításokban és erdőtelepítésekben. Az őshonos lombos fajok jelenleg a faállománnyal borított terület 57%-át foglalják el.

A rendszerváltást követően mintegy 700 ezer ha erdő került magántulajdonba, ami elsősorban erdőtelepítés-

sel mára 755 ezer ha-ra növekedett. A magánerdő-tulajdonosok száma az erdőterület működőképes részén megközelíti a 250 ezer főt, ami a magánerdő-tulajdon elaprózódottságára utal **(1,5 ha/fő)**. Vannak hatályos jogszabályok, melyek megteremtették a társult erdőgazdálkodás jogi hátterét, így az 1994. évi XLIX. törvény az erdőbirtokossági társulatról. A társult erdőgazdálkodás aránya erdőterület alapján számítva 82%.

Az erdők területi megoszlása az országban nem egyenletes, összefüggő nagy erdőtömbök a hegyvidékeken helyezkednek el. Magas az erdősültség a Dunántúlon (Zala, Veszprém, Vas és Somogy megye) és az Északi-középhegységben (Nógrád és Borsod-Abaúj-Zemplén megye). Az Alföldön az erdők zöme a gyenge minőségű homokterületeken helyezkedik el. Új erdők telepítésére elsősorban az Alföldön van igény **a köztudatban, de komoly erdőtelepítési lehetőségek vannak a hegy- és dombvidéki területeken is.**

Az elmúlt két évtizedben romlott a magyar erdők egészségi állapota, de ez a tendencia megállni látszik. Termőhelyi okok következményeként számolni kell azzal, hogy az Alföldön a száraz, gyenge termőhelyen álló erdők egy részét **(a természetvédelmi elvárások mel-**

kenységeket. Az ország védett területének 47%-a erdő, mely természetvédelmi kezeléséhez szükséges végrehajtási rendeletek máig sem készültek el.

A nagyvad (szarvas, őz, vaddisznó) által okozott kár az erdők felújítását és ezen keresztül a faanyag optimális időben, legnagyobb értéken való kitermelési lehetőségét is veszélyezteti.

Az erdőgazdálkodás gépesítettsége közepes színvonalú. Erdemi gépesítettség csak az állami tulajdonú erdőkhöz kötődően létezik, tíz év meghaladó átlagéletkorú gépparkkal. A magántulajdonú erdők gépesítettsége – egy-két kivételtől eltekintve – gyakorlatilag még megoldatlan. A közeljövőben mindkét terület jelentős fejlesztése szükséges.

Az erdő és erdőgazdálkodás infrastruktúráját jelentő feltáráshálózat alacsony, a teljes erdőterületre vonatkoztatva 3,94 fm/ha, mely gátja a védelmi és rekreációs igények kielégítésének, a kistérségi kapcsolatok és törekvések megvalósításának.

Az elsődleges fafeldolgozás nagy részben műszakilag elavult technológiával dolgozik.

Növekszik a társadalmi igény a rekreációs lehetőségek iránt, ennek kielégítésében az erdő szerepe kiemelkedő, elsősorban a városok közelségében, de kapcsolódva a falusi turizmushoz, ökoturizmushoz.

Az erdészeti és faipari felsőfokú képzés anyagi gondokkal küszködve, de egyre fejlődő, bővülő lehetőségekkel képezi a szakembereket. Az erdészeti kutatás a korábbiaknál szűkebb területen, de az alapfeladatokat ellátva végzi feladatát.

Az erdészeti szakképzés jogilag szabályozott körülmények között, megfelelően folyik. A közoktatás rendszerének rendszerváltás utáni átalakítása az általános műveltség növelésének érdekeit tartotta szem előtt és kevésbé volt figyelemmel a szakképzés érdekeire. Az ágazatnak nincs továbbképzési oktatási rendszere.

Előnyös vonások:

- az erdőgazdálkodás törvényileg szabályozott,
- a teljes erdőterületen erdőterv szerinti gazdálkodás folyik,
- rendelkezünk részletesen kidolgozott, a tárca által elfogadott hosszú távú erdőtelepítési programmal,

- a földhasználatban az erdő arányának (a kedvezőtlenebb adottságú területeken a mezőgazdasági termelés csökkentése) növelése javítja a mezőgazdasági termelés hatékonyságát,

- az ország faanyag-szükségletének hazai forrásból történő egyre nagyobb arányú kielégítése javítja a kereskedelmi mérleget (**ez a pont törlendő**),

- az erdők javítják az ország környezeti állapotát (különösen a védelmi célú erdők, nem kell),

- az erdősítések helyi munkaalkalmat teremtenek, javítják a vidék népességmegtartó képességét,

- az erdei úthálózat tudatos fejlesztésének lehetősége a többcélú, több tulajdonosú erdőgazdálkodás céljainak és a társadalom igényeinek is megfelel,

- fokozódik a társadalmi igény a rekreációs lehetőségek iránt, a kielégítésben az erdő szerepe kiemelkedő, különösen a falusi turizmushoz, ökoturizmushoz kapcsolódva,

- biológiai, műszaki és gazdasági téren is jól képzett szakemberek állnak a feladatok megoldására rendelkezésre.

Hátrányos vonások:

- az ágazat nem rendelkezik a szakma, a Kormányzat és a Parlament által elfogadott Erdészeti Politikával, Erdőstratégiával,

- a magántulajdonú erdők elaprózódtak, a kistulajdonosok nehezen társulnak, a magántulajdonú erdőterület közel felén nem folyik gazdálkodás,

- a falopások komoly erdőkárokat okoznak, elsősorban a magántulajdonú erdőkben,

- a gyenge minőségű faanyag gazdaságos hasznosítási lehetőségei nem tisztázottak,

- a mezőgazdaságilag gazdaságosan nem művelhető termőhelyeken végezhető erdőtelepítések támogatása mélyen alultámogatott, nem ösztönző a magántulajdonosok felé,

- az elsődleges fafeldolgozás esz-közparkja műszakilag elavult, támogatási rendszere gyakorlatilag nincs,

- a nagyvad létszáma nincs összhangban az erdők vadeltartó képességével, emiatt az életközösségek és az erdőgazdálkodók károsodnak,

- az erdőben elhelyezett illegális szemét katasztrofális méreteket öltött,

- az alacsony útfeltártság, amelynek következménye, hogy az erdő-

gazdálkodás csak jelentős környezeti károkkal valósítható meg, és a többcélú erdőgazdálkodás hatékonysága és kistérségi hatása alacsony,

- a rekreációs igények növekedésével egyidejűleg nem növekszik az állam támogatása erre a feladatra,

- az erdő sokrétű szolgáltatásainak nem kis hányadát a társadalom egésze élvezi, az erdőgazdálkodás finanszírozási forrásösszetételében ez nem tükröződik vissza, sőt az államerdészet kezelői díjat fizet az államkincstárnak,

- az erdőgazdálkodó, kiemelten az államerdészet természetvédelmi feladatokat is ellát és el is akar látni, melyhez hiányoznak a természetvédelem területén a végrehajtási rendeletek és a pénzügyi támogatás,

- nem kedvez a szakképzésnek a finanszírozás módja, a képzési idő lerövidülése, mely a kis létszámú szakmákra, mint az erdészet különösen érvényes,

- az ágazatnak nincs továbbképzési oktatási rendszere,

- az ágazat csak az erdészeti tevékenység alapján kerül megítélésre gazdasági teljesítését illetően (GDP) és nem kerül számbavételre a kapcsolódó tevékenységek pénzügyi és nem pénzügyi közvetett hozama [fafeldolgozás egy része, erdei melléktermékek (méz, faszén stb.), vadászatszervezés, vadhús-kereskedelem, vadhúsfeldolgozás, természetvédelmi tevékenység, ökoturizmus, erdei iskolai oktatás, nagyszámú vidéki, valamint képzetlen munkaerő foglalkoztatása stb.].

**Ismét olvashatjuk a
NYÍRERDŐ Rt. szíves
invitálását a
Vándorgyűlésre.
A hátsó borító belső
oldalán az áprilisi számban a technika ördöge
néhány szót eltüntetett.
Most teljes a szöveg.**

A kistérségeké a jövő!

A FAO Közép- és Kelet-Európai Alregionális Irodája (FAO SEUR)

A 80-as évek végén kezdődött politikai és gazdasági változások, valamint a FAO decentralizációs politikája vezettek arra az elhatározásra, hogy a FAO Európai Regionális Irodájának keretében létrejöjjön ebben a földrajzi térségben egy alregionális iroda. A FAO SEUR 1995 októberében kezdte meg tevékenységét Budapesten.

Az iroda működése az alábbi országokra terjed ki: Albánia, Azerbajdzsán, Bosznia és Hercegovina, Bulgária, Csehország, Észtország, Grúzia, Horvátország, Jugoszlávia, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Magyarország, Macedónia, Moldova, Örményország, Románia, Szlovákia, Szlovénia.

A FAO SEUR feladatai

A FAO Közép- és Kelet-Európai Irodája az Európai Regionális Irodával (REU) és a technikai fősztályokkal szoros együttműködésben az alábbi feladatokat látja el:

- vizsgálja a térségben zajló főbb változásokat, fejlődési folyamatokat és beszámol a FAO Főigazgatóságának;
- meghatározza a főbb cselekvési területeket a régióban a FAO számára, különös tekintettel a Világélelmelési Csúcstalálkozó határozataira;
- szakértői körén belül technikai segítséget nyújt a tagországok számára;
- elősegíti és támogatja a gazdasági átalakulás időszakában lévő országok Technikai Együttműködési Megállapodása (TCCT) és a Partnerségi Programok (Partnership Programmes) kihasználását;
- háttértámogatást nyújt a régióban zajló FAO tevékenységekhez.

Az Iroda az alábbi szakterületeken szakértői támogatást nyújt:

- agrárpolitika,
- mezőgazdasági információs rendszerek,
- mezőgazdasági termelési rendszerek fejlesztése,
- élelmiszerszabványok és táplálkozás,
- földhasználat és vidékfejlesztés,
- állattenyésztés fejlesztése.

Mindezekon túl a SEUR elősegíti a kapcsolatteremtést a Főigazgatóság illetékes technikai fősztályaival.

Technikai Együttműködési Program

A Technikai Együttműködési Program (TCP) célja, hogy támogassa a tagországokat legsürgősebb fejlesztési problémáik megoldásában a mezőgazdaság, halászat és az erdészeti területén. A TCP projektek megvalósítása a kedvezményezettek lehető legszélesebb körű bevonásával, személyi és egyéb forrásaik leghatékonyabb működtetésével történik, lehetőség szerint kihasználva az együttműködési (TCCT) és a partnerségi programok (Partnership Programmes) nyújtotta lehetőségeket.

A FAO Közép- és Kelet-Európai Irodája segíti a kormányzatokat együttműködési projekt-kérelmeik előkészítésében, amelyek a tagországoknak nyújtott FAO támogatások központi eszközeivé válhatnak.

Február végén a HM Budapesti Erdőgazdaság Rt. bujáki erdészetének térségében rendezett összejövetelt a regionális vidékfejlesztés helybéli elképzeléseiről. A hét községet érintő program részletes feladatait munkatervben véglegesítették. Az összejövetelt megelőzte az a pályázat, melyen FAO/TCP forrásból 273 ezer dollárt nyert a térség. Mivel a térségben megszűntek a munkaalkalmat jelentő bányák és tsz-ek, úgy tűnik, többek között az ökoturizmusra lehet építeni. Ehhez viszont fejleszteni kell az infrastruktúrát. A pénzt kilátótorony építésére, vadmegfigyelő létesítésére és tanösvény kialakítására fordítják. De elkél a forrás a hét falut összekötő útfelújításra, építésre és a szemét rendszeres összegyűjtésére is.

Keresztes György, a HM Budapesti Erdőgazdaságának termelési vezérigazgató-helyettese ismertette az eddigi tevékenységet. Elmondta, hogy a térség fejlesztési tervének elkészítésére több céget is felkerestek, de olyan árakat kértek, melyeket nem lehetett elfogadni. Végül többek között helybéli összefogással részletfeladatokra szóló megbízásokkal indul-

nak. *Keresztes György*, a Nemzeti Vezető Szaktanácsadó és *Marghescu Tamás* a polgármesterekkel azon dolgoznak, hogy megtalálják a térség kitörési pontját a FAO által támogatott régiófejlesztési program segítségével.

Az EU külön pénzalapjai szolgálják a regionális és vidékfejlesztési kezdeményezések támogatását. Az állami erdészeti szektor, amelynek egészen a legalacsonyabb szintig lebontható jól szervezett intézményi hálózata van, rájött arra, hogy adottságai alkalmassá teszik arra, hogy vezető szerepet vállaljon a terület- és vidékfejlesztésben. Azonban még nincs tapasztalata ezen a területen. Még ma is sokan vannak Magyarországon, akik többnyire a kormánytól várják problémáik megoldását. Az erdészettel foglalkozó tisztviselők gondolkodásmódját és tetteit még mindig gyakran a felülről lefelé haladó szemlélet jellemzi. Magyarországnak és az erdészeti szektornak új részvételi módszereket és technikákat kell alkalmaznia, hogy ezzel biztosítani lehessen a gazdaságilag jelentős erdősséggel rendelkező vidéki területek részvételét és így a fenntartható fejlődést is. Máskülönben az a veszély fenyeget, hogy az erdő kincseinek kiaknázása elszigetelődik az ország fő politikai, társadalmi és gazdasági átalakulási folyamataitól. Sürgős segítségre van szükség ahhoz, hogy egy mintaprojekt segítségével elinduljon az igényelt kapacitás kiépítése. A FAO óriási tapasztalatait felhasználva e projekt a helyiek részvételével megvalósuló, erdészetre épülő vidékfejlesztési modellnek teremthetné meg az alapjait.

SZ. Benedek József, a bujáki erdészet vezető helyettese az erdészetre ható kedvező változásokról, *Kruj Andor* régiségkereskedő, a helybéli „erdei iskola” alapítója és üzemeltetője az ifjúság természetszeretetére és a táj megismertetésén keresztül a hazaszeretetre való nevelés fontosságáról beszélt.

Marghescu Tamás, mint a források

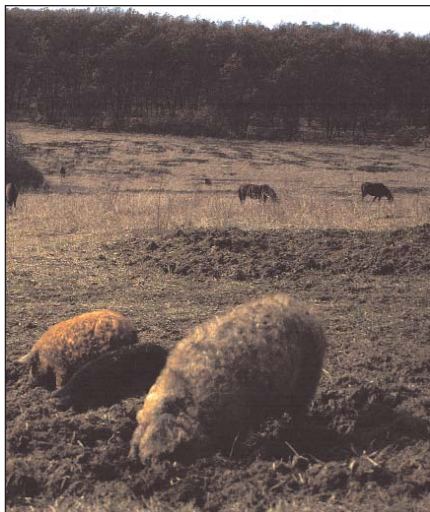
nemzetközi ismerője, optimista a programot illetően.

Az erdészeti vállalat és a bujáki vidék polgármesterei felismerték, hogy van vidéküknek egy nagyon fontos kincse, amelyet nem használtak ki eddig megfelelő mértékben és elég szisztematikusan a helyi lakosság érdekében. A táj és természeti kincsei alapot nyújthatnának jövedelemszerzéshez, ha minden lehetőséget számba vesznek és ezeket a helyi lakosság részvételével szisztematikusan és integrált megközelítéssel fejlesztik. A főváros közelsége miatt például lehetőség van a zöldturizmus kifejlésztésére. A zöldturizmus több munkalehetőséget és bevételi lehetőséget teremtene a régióban. A főváros közelsége egyben a megtermelt áruk számára a potenciális piacok közelségét is jelenti.

A FAO az egész világra kiterjedő erdő- és vidékfejlesztési tapasztalatai birtokában képes arra, hogy szakmai segítséget nyújtson az állami erdőgazdasági vállalatnak és a helyi lakosságnak abban, hogy egy átfogó, környezetvédelmi szempontból megalapozott, erdőre épülő vidék- és területfejlesztési tervet dolgozzanak ki a részvételi elv szellemében. A terv kidolgozásának menetéről készített dokumentáció példaként szolgálhat hasonló tervek elkészítéséhez az ország többi részén és az egész közép- és kelet-európai régióban. A FAO által nyújtott segítség során a tervek szerint tervszerűen létrehoznak majd olyan nemzeti kapacitásokat, amelyek képesek megismételni az ilyen feladatok végrehajtását — mondotta Margheseu Tamás.

Pápai Gábor

FAO Közép- és Kelet-Európai
Alregionális Iroda
1068 Budapest, Benczúr utca 34.,
Tel.: 1-461-2000 Fax: 1-351-7029
E-mail: FAO-SEU@fao.org

Turi-Kovács Béla környezetvédelmi miniszter és Tardy János helyettes államtitkár tartott sajtótájékoztatót a Balaton-felvidéki Nemzeti Park területén lévő Diás-szigeten. A Kis-Balaton térségében lévő természetvédelmi terület bővítési feladatának vizsgálata során megállapítható, hogy csak alapos kutatások eredményéből levont következtetések után kerülhet sor a munkára. A sajtótájékoztatót jelen voltak a térség polgármesterei is.

Az erdészeti felsőoktatás helyzete

A Parlament Mezőgazdasági Bizottsága Erdészeti Albizottságának a Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Karán és a Tanulmányi Erdőgazdaság Rt. területén kihelyezett ülést tartott április 10-én. Téma az erdészeti (környezetvédelmi és vadgazdálkodási) felsőoktatás helyzete volt.

A Bizottság a ciklusban már másodszor foglalkozott kizárólag erdészeti kérdésekkel. Reméljük, és ez a rendezvény is hozzájárult ahhoz, hogy a törvények és közpénzek terén tevékenykedő képviselők egyre jobban megismerik az erdészet fontos, országos jelentőségét és ennek következtében a jogszabályalkotás folyamatában és a költségvetési támogatások növelésében segítik az erdészetet és művelőiket.

A soproni program a Nyugat-Magyarországi Egyetem rektori tanácstermében kezdődött *dr. Faragó Sándor*, az Erdőmérnöki Kar dékánja köszöntötte a megjelenteket, majd *dr. Koloszar József* rektor tartott ismertetőt az integrálódott egyetem új feladatairól, lehetőségeiről. Ezt követően a meghívott intézetek és tanszékek vezetői mutatták be tevékenységüket, ajánlották kutatási eredményeiket és beszéltek nehézsége-

ikről is. A megjelent képviselők kérdéseket tettek fel, melyekre az érintettek megadták a válaszokat. Többek között szóba került, hogy az igények pontosan kerüljenek megfogalmazásra, mert csak ebben az esetben van mód a támogatás megszerzésére. Erdővédelmi, vadászati, valamint bér és pénzügyi kérdések vetődtek fel a továbbiakban. Érdeklődtek az erdőstratégiáról, az erdőtelepítési programról és feltételeiről, mint a közeljövő fontos feladatairól.

Délután a résztvevők terepi bejárásón vettek részt a Tanulmányi Erdőgazdaság Rt. Soproni Erdészetének területén, a soproni hegyvidéken. *Dr. Koloszar József* az Erdőművelési Tanszék részéről mutatta be a Roth-féle száralási kísérleti erdőt, mely a legrégebbi erdészeti kísérleti terület hazánkban. Az Egyetemünkön folyó vízgazdálkodási kutatásokról a kísérleti bázis-területen *dr. Kucsara Mihály* docens úr tartott átfogó ismertetést. Elmondta, hogy a tapasztalataik, eredményeik a Tisza árvízi problémáinak kezelésére is felhasználhatóak lennének. Út közben *Csapó József* erdészetvezető ismertette és a résztvevők saját maguk is meggyőződhetek, hogy a szű is képes kataszt-

rofális károkat okozni, még ha ezt nem is tekintették annak egyesek. A törvények, rendelkezések a normál viszonyokra készültek, azonban az ettől eltérő (katasztrofális) eseményekre nem tartalmaznak eligazítást, fejtette ki véleményét *dr. Jámbor László*, az erdőgazdaság vezérigazgatója, mellyel messze-menően egyet kell érteni. Törekedni kell arra, hogy a vonatkozó törvények módosításakor a szabályozás megfogalmazásra kerüljön az erdőt érintő rendkívüli események kezelésére. A jelenlévő képviselőket már nem kell meggyőzni a törvényi szabályozás szükségességéről!

A bizottsági ülésen megjelent *Bebes István* elnök, *Kapronczai Mihály*, *dr. Orosz Sándor*, *dr. Kiss Zoltán*, *Györkös Péter*, *Karakas János* országgyűlési képviselők, képviseltette magát az ÁPV Rt., az FVM Oktatási Főosztálya, az Oktatási Minisztérium, a MEGOSZ, az OEE és Sopron város. Külön kell megköszönni a Mezőgazdasági Bizottság titkárságán dolgozó munkatársaknak (hölgyeknek) a rendezvény kapcsán, de általában is azt a felelősségteljes és odaadó munkát, mellyel az erdészet ügyét támogatják. Köszönjük továbbá a helyi rendezők és szervezők hozzáállását, hiszen itt nemcsak helyi, hanem az egész erdésztársadalmat érintő kérdésekben kellett állást foglalni, segíteni a képviselők tájékozódását erdészeti ügyekben.

A program a dr. Káldy József Erdőgépjeltesztő Központban zárult, ahol *Bebes István*, az albizottság elnöke foglalta össze a kihelyezett ülés eredményeit. Egyesületünk a korábbi állásfoglalásokból összeállított ajánlást nyújtott át az Albizottságnak, melyet az Albizottság elfogadott és a Mezőgazdasági Bizottság elé kíván terjeszteni elfogadásra. A további sorsa rajtunk is múlik, hogy a benne foglaltak megvalósuljanak.

Ajánlások a Parlament Mezőgazdasági Bizottsága Erdészeti Albizottságának kihelyezett ülésére:

1. Az erdészeti és faipari felsőoktatás felkészült arra, hogy az új gazdasági, társadalmi kihívásoknak megfeleljen, az állami és magánerdő-gazdálkodás területén dolgozók képzését és továbbképzését megoldja. **Szükséges az oktatás anyagi alapjainak biztosítása, valamint a vállalkozók, magánerdőtulajdonosok közép- és felsőfokú végzettségűek továbbképzésének beindítása, azok anyagi és intézményi háttérének megteremtése.**

2. Az oktatás és továbbképzés gyakorlati bázisterületeinek kialakítása elengedhetetlen. A mezőgazdasági tan gazdaságokhoz hasonlóan meg kell teremteni a jogszabályi lehetőségét annak, hogy az erdészeti oktatás **kihasználására alapított Tanulmányi Erdőgazdaság költségvetési támogatásban részesülhessen.**

3. Az erdészeti felsőoktatás, kutatás a gyakorlati szakemberek bevonásával készen áll, hogy az **országot sújtó árvizek megelőzésének elméleti és gyakorlati alapjainak kidolgozásában** részt vállaljon (erdőtelepítések és vízszabályozás a vízgyűjtő területeken, térinformatikai módszerek alkalmazása stb.).

4. Az ország erdeit évente jelentős erdőkár éri a mezőgazdasághoz hasonlóan. Az erdészet területén a támogatás, a gazdálkodók támogatása rendkívül csekély, az ország 20%-át kitevő erdőterületre csupán 350 millió Ft/év. A támogatást jelentősen növelni kell. A 2000. évben beadott 1 milliárd Ft költségvetési támogatást a Bizottság elutasította. **Az állami és magánerdő-gazdálkodás biztonságos fenntartása érdekében az erdőkárok felszámolására 1 milliárdos költségvetési támogatás beállítása elengedhetetlen.**

Ormos Balázs

Erdőgazdálkodás Zalában

A ZALAERDŐ Rt. 56.089 hektáros területe hat erdőgazdasági tájban helyezkedik el. Úgymint a **Göcseji bükk-táj**, ahol a 140-330 méter tengerszintfeletti magasságon évi 800 mm felett van a csapadék. A gyakori nyári záporok következtében alakul ki a feltűnően alacsony magasságban a bükkre oly kedvező kiegészített, hűvös klíma. A Kerka patak által kettészelt **Göcseji fenyőrégió**, ősi vízfolyás agyag- és kavicsbordalékán fekszik. Itt található a tájra oly jellemző őshonos erdeifenyő elegytelen és egyes állományai. Utóbbiak fafajokban gazdag állományok.

Az **Őrség** erdőgazdasági táj szubalpin jellegével az ország legcsapadékosabb része. *E bárom erdőgazdasági tájban* található az ország legértékesebb bükk és erdeifenyő állományai. Hektáronkénti élőfakészletük *átlagosan* 340 m³/hektár.

A **Déli-Pannónháton** átfolyó Principális-csatorna völgyében élő erdőtüpusok a gyertyános-kocsányos tölgyes, cserrel, erdeifenyővel, kislevelű hársal. Száraz termőhelyein akácok, erdei és feketefenyvesek találhatóak. *Zala megye* északi részén a **Vas-Zalai-hegyhát** erdőgazdasági tájon bükkösök, gyertyános-kocsánytalan tölgyesek, a láptalajokon a magas kőris és mézgás égeresek tenyésznek. Elegyfajok a madár-cseresznye, nyír, mezei juhar és szil. Az akác itt már szinte mindenütt előfordul.

Délen a **Somogyi homokvidék** legszárazabb tetőin elegytelen állományt alkot az akác.

– *Azt hiszem nem tévedek, ha az or-*

szág legváltozatosabb erdeivel gazdálkodik a ZALAERDŐ Rt. „Az erdőtenyészet számára zömében optimális feltételekkel rendelkezik” - olvasható a harmincéves évfordulós kiadványotokban.

Nem csoda, ha irigylésre méltó szakmai sokszínűség jellemző a területen dolgozó erdészeti szakemberek munkájára. És ez nyilván az eredményekben is megmutatkozik.

– Kétségtelen – mondta *Feiszt Ottó* vezérigazgató, de azért az eredményeket nem adják ingyen, keményen meg kell dolgoznunk érte. Erdeink nagybirtokszerűen kezeltek voltak és maradtak. 26 százalék a bükk, 28 % tölgy, 15 % fenyő, tehát az értékes fajok aránya közel 70 %. A korosztálymegoszlás is kedvező, hiszen 1-20 éves 20 százalék, ugyanennyi a 20-40 éves, és így tovább. A 100 év feletti 9,3 százalékarány sem rossz. Az elmúlt 30 évben erdeink fajokészletében és

élőfakészletében bekövetkezett pozitív változások a magas színvonalú szakmai munkát tanúsítják! A legidősebb állományainkban a századfordulón végzett ezerhektárszámra kitermelt és felújított bükkösök „köszönnek” vissza. Csak mellesleg jegyzem meg, hogy a XIX. század végén, a kilencszázas évek elején történt „vandál” pusztítás helyén lett erdőből kerülne ki a mai természetvédelem által védetté nyilvánítandó erdők túlnyomó többsége.

– *Ezek szerint a tarvágás mint olyan nem befolyásolja a szakszerűen felújított erdők jövőjét?*

– Nem feltétlen. Erdő után erdő lesz az bizonyos, ha a klíma és a talajviszonyok nem változnak. Csak az nem mindegy, hogy milyen minőségű. De meg kell jegyezni, hogy az ember, az erdész ezt a folyamatot szakszerűen irányíthatja, mint ahogy ezt tesszük mi is.

– *Nem szabad tehát a megítélés „lődenkabátját” ráadni az erdészeti tevékenységre.*

– Semmi szín alatt. Hinni kell az erdészek munkájában, az erdő iránt érzett lelkiismeretességében. E nélkül nem lehet eredményes kapcsolat a természetvédelem és az erdőgazdálkodás között. Az erdőgazdaságok bizonyították közel tíz év alatt, hogy a részvénytársasági forma nem gátja a szakszerű, tartamos, természetszerű erdőgazdálkodásnak!

Még a múlt szélsőséges eseteit sem kell tragédiaként feltüntetni. Hiszen az elmúlt századelő ezerhektáros tarvágásaiból lett gyönyörű erdők is ezt példázzák.

Persze a szakszerűtlen kezelés eredményeként rontott erdők is létrejöttek, és mai szemmel nézve ez nekünk sem jó, hiszen ránk zúdult annyi egykorú erdő, amit csak hasonló mértékű felhasználatokkal tudnánk úgy kitermelni, hogy a bükkök ne károsodjanak a felhasználásig. Hiszen az álgesztesedés nemcsak termőhely, hanem korfüggő is. A piac viszont nincs tekintettel a száz évvel ezelőtti hamuszírfőzés következtében kitermelt állományok után felnőtt erdők egykorúságára.

– *Ezt hogy kell érteni?*

– A piac is követi a divatot és eszerint a bútorgyártás vagy világos vagy sötét tónusú fát keres. A fehér bükköt vagy a sötét rajzolatú tölgyet. A kereslet figyelembevételével kellene termelnünk. Az

Bardai Ervin (középen) a Lenti Fűrészüzem vezetője (1941) munkatársaival. Fotó: (repr.) Mazur Ildikó

álgesztes bükkre meglehetősen kicsi a kereslet, pedig a túltartott bükkállományok rönkválasztéka többnyire már álgesztes. Viszont kedvező adottság számunkra, hogy a tölgy-bükk aránya miatt képesek vagyunk időszakonként eltéríteni egyik vagy másik fajára a termeléseket.

– *Melyek a részvénytársaság hátrányai?*

– Elsősorban az erdőfeltárás költségei. Erdei útépítéseinkhez olykor hatvan kilométeres távolságból kell szállítanunk a követ. Ennek ellenére beruházásainkra fordított költségeink 35 százalékát útépítésre fordítjuk. Ez egyedülálló az országban.

Itt jegyzem meg, hogy a rólunk az indokoltnál kedvezőbb kép kialakulásában mi is hibásak vagyunk, mert az elmúlt évtizedekben többnyire előnyös oldalunkat mutattuk. Mert nemcsak Vetyemi ősbükkösünk van, hanem gyenge akácosaink is, ami után mégis a legjobb növedékű állományok alapján fizetjük a járulékot. Hozzávetőleg 26 000 hektár erdőnk semmivel sem jobb, mint a szomszédainké.

Tehát ez is egy a hátrányok közül. Munkatársaim minden tudására és erőfeszítésére szükség van, hogy eredményeinket évről évre tartani tudjuk. Az erdőfenntartás jelenlegi módszere reformra szorul, mert így a tőke kivonása túlzott mértékű a zalai erdőkből.

– *Növelhető-e az erdőből nyert haszon évről évre?*

– Számításaink szerint az elkövetkezendő harminc évre kiegyensúlyozott tartalékaink vannak. Ez mintegy évi bruttó 400.000 köbméter fakitermelési

lehetőséget jelent. Ez is fontos, de a legfőbb, hogy az éves, illetve évközi fapiaci hektikusságot kezelni tudjuk. 2001-ben 9%-kal kevesebb fát termelünk, mint tavaly. Így bázis alapon nem növelhetők az eredmények, főleg úgy, hogy 260 millió Ft nettó járulékbefizetéssel, más erdők felújításához is hozzájárulnak a zalai erdők.

– *A gyors reagálás a változásokra nem lehet személy szerint újdonság, hiszen majd egy évtizedet dolgoztál Termelőszövetkezetben, mint ágazatvezető.*

– Az bizony ugyan régen volt, de jó és hasznos tapasztalatokkal verteztett fel. Gondold el, hogy kezdő mérnök létemre fél év munkaviszony után már komoly export-import cégekkel kellett tárgyalnom, és ez tapasztalatok nélkül nem könnyű. Kifejezetten nehéz, de felettébb hasznosak voltak az ágazatvezetőként töltött éveim. A szakma minden ágával foglalkozhattam és kitűnő gyakorlati iskolának tartom utólag visszatekintve is.

– *Manapság több helyen a kerületvezetők mint-*

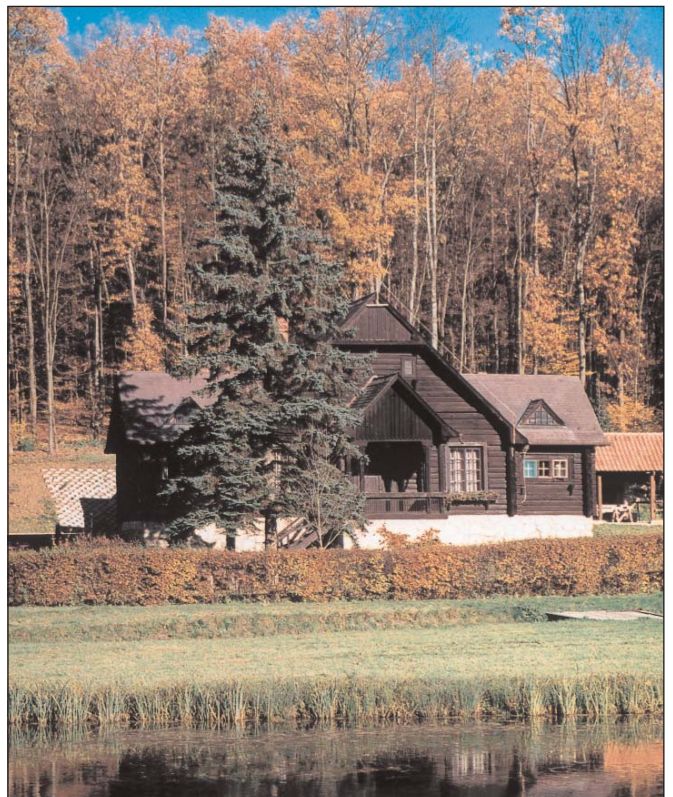
egy vállalkozóként végzik feladatukat. Zalában hogy van ez?

– A vállalkozások bevezetése egy olyan szezonális munkafolyamatokból álló tevékenységben, mint az erdőgazdálkodás, elengedhetetlen volt. De azt a kerületvezetőt, aki erdőrészlet mélységénél is jobban ismeri területét, szervezi és ellenőrzi a napi munkát, vagyonvédelmi, őrzési feladatokat lát el és szinte az év 365 napján ott van az erdőn, nem kívánja sorainkból „kiszervezni”. Hamis úton jár, aki ezt teszi, és a végén a vállalati szervezet válik kívülállóvá. Tehát mi a vállalkozó kerületvezetői formát nem vezetjük be, de támogatjuk, hogy részfeladatokra, mint a csemetetermelés, vagy egyes gépek pl. közelítő- vagy hasító gép üzemeltetésére esetleg az erdőművelésben vállalkozhatnak kerületvezetőink behatárolt és ellenőrzött keretek között.

A jövőben is azt szeretném, hogy munkatársaim büszkéek legyenek arra, hogy a Zalaerdőnél dolgoznak. Munkájuk hatékonyságát pedig nekünk kell növelnünk és biztosítanunk: gépkocsikkal, mobil telefonokkal, számítógéppel, és végre egyszer tisztességes megélhetést biztosító bérekkel kell megbecsülnünk elhivatott munkájukat!

– *Az erdőgazdaságnál vadászati vonalon dolgoztál mielőtt a vezérigazgatói pályázatot beadtad.*

– Tíz nagyon kemény munkával járó, de boldog esztendőt éltem meg, mint

Szentpéterföldi vadászház.

vadászati felügyelő a Zalaerdőnél. Igen, a vadászat egy érzelmektől is fűtött ágazat, de a túl gyakori szabályozás, változtatás itt is könnyen megbosszulja magát. 1997-ig a vadászterületek kialakításáig – nem tudni mit hoz a jövő – mindenhol túlvadászták a vadállományt, különösen a trófeás vadat. Majd a birtokon belül maradók vagy az újak, kímélni kezdték a vadat, elsősorban a sutavadat. A pénzt hozó bikákat, bakokat azért csak lőtték. Így az egész országban elfiatalodott a vadállomány. Ma szinte mindenütt a szarvas túlszaporodása jelentkezik. Éppen most tárgyaltuk a megyei Vadgazdálkodási Tanácsban, hogy Zalában is a tarvad-állományt kell csökkenteni. Az a vadászterület pedig, aki nem hajtja végre a hatósági előírásokat, a jövőben szigorú korlátozásra számíthat a golyóérett szarvasbikák lelövésénél.

Az elmúlt évtizedekben a Zalaerdő tartotta egyensúlyban a szarvasok ivararányát a megyében azzal, hogy kétszer annyi tehenet lőtt, mint bikát. Ma az állomány az egész megyében egységesen fordul elő és nem elég a téli beállóhelyeken szabályozni az állományt.

Az erdei vadkárok növekvőben vannak, újra lőni kell erőteljesebben a szarvasot, hogy a vadkárelhárítás érdekében épített kerítések mennyiségét ne fokozni kelljen évről évre, hanem végre csökkenteni tudjuk.

– *Természetvédelem.*

– Nálunk kevés feszültséget okoz, hiszen csak 1800 hektár védett erdőnk

van. Erdeink 35 százalékát fokozatos felújítógéssal újítjuk fel. Erdő után erdő lesz, és véleményem szerint összességében jobb erdő, mint volt, de el akarjuk kerülni, hogy ismét ezerhektáros területeken alakuljanak ki egykorú állományok. Unokáinknak szebb és jobb erdőket kívánunk hátrahagyni, mint amit nagyapáinktól örököltünk.

Az, hogy száz év múlva milyen alapanyag igény lesz, azt most nem tudhatjuk. Gondoljunk csak a bükk száz évvel ezelőtti megítélésére. Mindenesetre igen nagy költséggel alakítjuk át a cseres, gyertyános erdőket. Hogy érdemes-e, ezt is unokáink bírálhatják majd el.

– *Magánerdő-gazdálkodás – erdőtelepítés?*

– A kárpótlásoknál a szakmi vezetés elévülhetetlen hibákat vétett, és ezek máig is hatnak. A veszteségek kiszámítása szintén az utókorra hárul. Rakonczay Zoltánt kell idéznem: „a hatalom a szakma asszisztálásával végrehajtotta a magyar erdők második Trianonját.”

Zalában is nagy értékek mennek veszendőbe a kezeletlen magánerdőkben. A sok tulajdonosú erdőparcellák működésképtelenek. A szövetkezetekből kikerült erdész kollégák vállalkozásban, nagy erőfeszítéseket tesznek a feladatok elvégzésére, de a tulajdonosokat akarataik ellenére nem lehet „boldogítani” még szakmai érvekkel sem.

Az erdőtelepítésbe is nehéz bevonni a földtulajdonosokat, mert inkább nem telepítenek, minthogy a számunkra bizonyult elvárásoknak eleget tegyenek.

A finanszírozás 10 évnél később megtérülő beruházásokba nem investál. Ma idehaza pedig olyan ember kevés van, aki rendelkezik az úgynevezett „jólalkott tőkével”, és erdőbe fektetné vagyonát. Sokan akácot szeretnének telepíteni, de ezt Zalában az állam nem támogatja. A tölgy pedig kerítés nélkül nem telepíthető nálunk. Mi eddig mindösszesen egy tulajdonossal tudtunk megállapodást kötni, hogy helyette elvégezzük az erdőtelepítést. Hogy ráfizetünk-e? Ezt még biztosan nem tudjuk. Sajnálatos, hogy az Rt. nem szerezhet földtulajdont, számunkra ez az igazi akadály az erdőtelepítéseknél!

– *A ZALAERDŐ Rt.-nek, mint mecénásnak a neve olvasható szinte valamennyi kiadványban, rendezvényénél, ahol csak lehet, támogat.*

– Minden kiadvány és rendezvény, amelyik az erdészet és az erdészek népszerűsítését növeli, nagyon fontos. A részvénytársaságok azzal tehetnek a szakma érdekében a legtöbbet, hogy ezeket a kezdeményezéseket támogatják. Ki-ki lehetősége szerint. Panaszunkat, hogy a társadalom nem ért, illetve félreért minket, csak a kiadványokkal, a megfelelő rendezvényekkel tudjuk enyhíteni. S ha már itt tartunk megemlítem, hogy az erdeinket átszelő közutak mellől az erre utazók szeme elől és az erdőben lerakott szemét elhordását magunkra vállaltuk, mert az tűrhetetlen ahogy az utak széle kinéz. Nálunk a kerületvezetőnek igazolnia kell az igazgatója felé, hogy a vágásterületeket szeméttelente-

sen – olajoskanna, olajszűrő, sörösüveg – és egyéb szeméttől mentesen hagyta el a vállalkozó. Ez fontos, hiszen először a saját portánk előtt kell söpörjünk.

– *Egy magánjellegű kérdés. Hangulatos írásaid sorát folytatod-e?*

– Most azokra nincs igazán időm, de előrehaladtunk a megyei Vadászati Almanach összeállításával. Ebben több írásom is megjelenik majd. Ez a kiadvány nagyszerű kezdeményezés. Úgy tudom tizennégy megye készíti el a millennium emlékére, és várhatóan az utókor legnagyobb öröme.

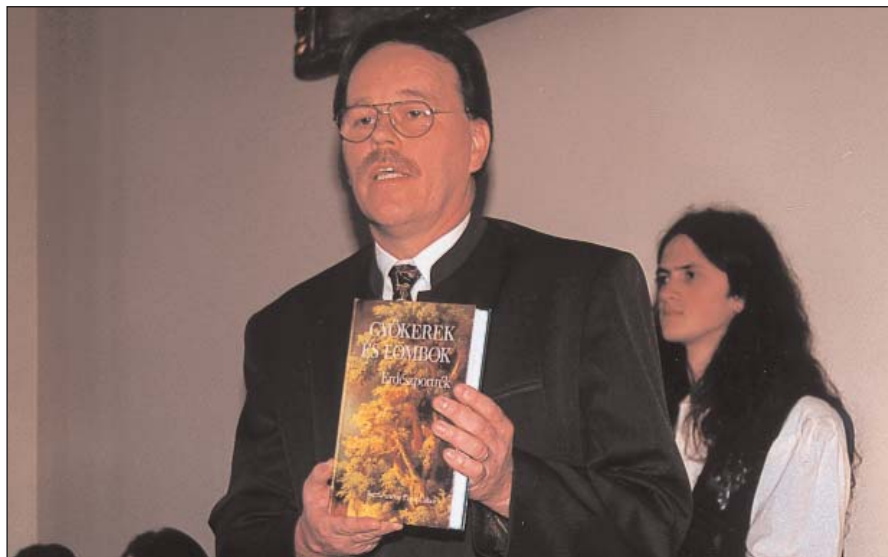

Vágásterület a zalaegerszegi erdészet területén.

Fotók: Szakács László

Pápai Gábor

Erdészéletek könyvben

Köszönöm, hogy mint a „Mi nyelvünk” című könyv kiadója meghívást a kaptam a „Gyökerek és lombok” című könyv bemutatójára. Szerettem volna köszönetemet és elismerésemet az alkotógárdának ott nyilvánosan is elmondani, kifejezni. De az ünnepség és a kötet felolvasott lírai előszava olyannyira meghatott, hogy torkom elszorult és szemembe könny szökött. Ha nem lettem volna ennyire meghatódva a következőket mondtam volna el.

Boross György, Nagy Imre, Kató Pál, Szűcs Ferenc, Kollwenz Ödön, Madas András, Mayer Antal, Horváth László, Homolya József, Vargha Domonkos. Tíz magyar erdész, akik főszereplők a Gyökerek és lombok című könyvben. Közülük már csak hárman lehetnek a Mezőgazdasági Múzeumban a könyvbemutatón, de mind a tíznek karakán egyéniségét, munkás hétköznapjait, egyéni történelmét őrzi most már az írott betű. Mert ez a könyv pontos lenyomata a nemrég magunk mögött hagyott huszadik századnak.

Benne van a történelemkönyvek által megírt nagy események mindegyike: Trianon, világháborúk, rendszerek és

rendszerváltások, forradalmi tüzek és ezek eltiprása. De benne vannak a történelemkönyvek által soha nem említett egyéni sorsok, örömök és bánatok. Hiszen olvashatunk kis csalafintasággal letett jeles görög érettségiről, nagy és nemes tanáregyéniségekről, munkahelyeken elért szakmai sikerekről és megnemértésről.

Az Országos Erdészeti Egyesület, mikor elhatározta az erdészportrék sorozat közreadását, a legnemesebb dolgot tette, amit csak tehetett. Hiszen a múlt küzdelmeinek, a múlt verejtékcseppeinek ismerete nélkül nincs jövő, nincs építkezés. Egy időös paraszt bácsi mondta falujának híres szülőltének emlékünnepején: Hátra nézz, hogy előre láss! A könyv kiadói hátrafelé tekintettek, hogy lássák előre felé a helyes utat.

Gyökerek és lombok, mondja találóan és metaforikusan a könyv címe. Hiszen milyen gazdag és csodálatos édes anyanyelvünk, mikor az elesett, a világban helyét nem találó, csak a múlandó divattal sodródó emberre azt mondja találóan: gyökértelen ember. Milyen szent dolgot társít nyelvünk a lombhoz, mikor kiejtjük a szót: lombkorona.

Az erdő is szent dolog, és benne az emberi gyarlósággal megáldott erdész is szent. Szent az a tíz erdész is, akiről nemes portrét rajzolt a könyv, mert mind a tizen nagy és nehéz pillanatokban földre tudták tenni saját önös érdekeiket, lemondtak a pillanat adta előnyökről és a következő nemzedékekért, a jövőért, értünk cselekedtek.

Sok sikert kívánok a következő kötetek kiadásaihoz.

Kiss Gábor,
TINTA Kiadó

Az 1000 példányban megjelent első kötet megrendelhető az Országos Erdészeti Egyesületnél 1027 Budapest, Fő u. 68.

Fotók: Detrich Miklós

Adamovich László 80 éves

Adamovich László, a Brit Columbia Egyetem nyugalmazott professzora 80 éves. 1956-ban idegenbe szakadt házánkfia, Modrovich Ferenc méltó utódja, az erdőfeltárás és erdészeti gépesítés nemzetközi szaktekintélye, hazai és külföldi erdőmérnök-generációk nevelője 80 éves. Ez alkalomból köszöntjük őt szeretettel és nagyrabecsüléssel az Óhazából.

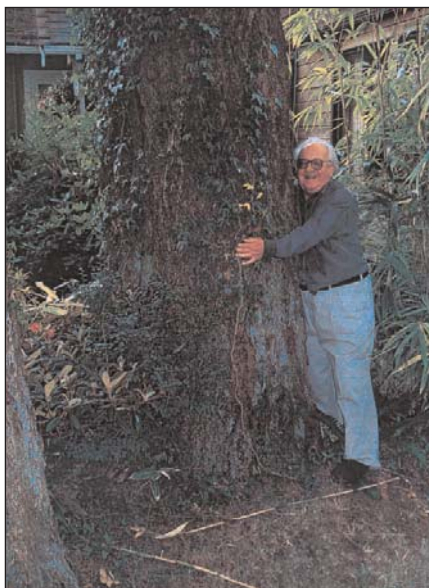
1921. március 8-án született Eszterháznál, többgenerációs erdész-családban. Öt testvére volt. Édesapja és nagyapja is herceg Esterházy erdészei voltak.

A soproni bencés gimnáziumban érettségizett 1939-ben. Életszemlélete, Istenbe vetett hite itt alapozódott meg. Erdőmérnöki oklevelét Sopronban, a háborús évek miatt csak 1946-ban szerezte meg, de már 1945-ben Modrovich professzor úr mellett tanársegéd, majd az ő halála után adjunktusként dolgozott. 1949–56-ig az Erdészeti Szállítóberendezések tanszékvezető docense volt. Ebben a minőségében továbbfejlesztette az erdei út- és vasútépítést, és bevezette az erdészeti gépesítés oktatását. Ez utóbbi keretében a hallgatók számára kötelezővé tette a gépjárművezetői jogosítvány megszerzését.

1956. november 7-én az egyetem oktatóinak és hallgatóinak többségével, feleségével és négy gyermekével együtt, összesen 359-en Ausztriába menekültek. Majd a vancouveri Brit Columbia Egyetem (UBC) részéről érkezett meghívásra, 1957 januárjában 214-en kivándoroltak Kanadába. Időközben 67-en visszatértek Sopronba, 78-an pedig más országba vándoroltak ki.

Kanadában több hónapos hányattatás után, 1957 őszén az Egyetem (UBC) vezetősége végre az önálló „Soproni Erdészeti Kar” számára Vancouverben, az egyetem területén létesített ideiglenes épületekben, az oktatók és családtagjaik számára pedig a városban elhelyezést biztosított. Így az 1957/58. tanévben – továbbra is súlyos nehézségek mellett – magyar nyelven megindult az oktatás.

Ezt követően azonban még nehéz, küzdelmes évek következtek. Meg kellett küzdeniük mindenekelőtt a nyelvismeret hiányával. Meg kellett ismerkedniük az erdőgazdálkodás helyi, a hazaitól alapvetően eltérő körülményeivel, s az oktatás tematikáját ehhez kellett iga-

zítaniuk. Kemény, szívós munkával sikerült elérniük, hogy a „Soproni Karon” végzett hallgatók diplomáját a többi Karon végzetekével egyenértékűnek elismerjék. – Ezzel Kanada végleg befogadta őket, második hazájukká lett.

Adamovich László 1957–61-ig a „Soproni Karon” az Erdészeti Szállítástani és Gépesítési Tanszék professzora volt. A „Soproni Kar” megszűnése után, 1961–68-ig az Egyetem (UBC) Erdészeti Karán a Fakitermelési Tanszék adjunktusa, majd 1968–75-ig docense, 1975-ben pedig emeritus professzora lett. 1976-ban Malaysia Erdészeti Egyetemén, 1983-tól kezdve pedig Tanzánia Dar és Salaam-i Egyetemének Morogoro-i Erdészeti Karán tanított, mint az Erdészeti Mérnöki Tanszék vezetője.

A hazai „kis doktori” fokozatnak megfelelő *MF (Master of Forestry)* fokozat, valamint a mérnökkamarai tagsággal és a szakértői nyilvántartásba történő bejegyzéssel járó *P. Eng. (Professional Engineer)* és az *R. P. F. (Registered Professional Forester)* cím megszerzése teljes szakmai elismertséget biztosított számára. Több utat, hidat tervezett és épített, és számos híd hivatalos műszaki felülvizsgálatával is megbízták.

Kutatói tevékenysége kezdettől fogva a környezetvédelmi követelményeknek megfelelő fakitermelési módszerek kidolgozására irányult. Egy hosszú távú program keretében pl. a fakitermelő gépek környezethez alkalmazkodó tervezésének megalapozásához – 1972-ben Kanadában úttörőként – foglalkozott az *állófák*

mechanikai jellemzőinek, többek között a súlypont elhelyezkedésének meghatározásával. Egy másik program keretében az *erdei útépitéseknek a környezetre gyakorolt hatásait* vizsgálta. Szakértőként több környezetvédelmi hatástanulmány kidolgozásában is részt vett.

Számos publikációja jelent meg. Itthon jól ismert a Partos Antallal együtt szerkesztett, 1951-ben kiadott *Erdészeti Hídépítés* című kötete. Kanadában megjelenő publikációi kutatási eredményeikhez kapcsolódnak. Ilyenek többek között: az erdei utak vonalvezetésével és építésével, az előhasználatok gépesítésével és az erdei utak tervezési előírásainak esztétikai követelményeivel foglalkozó közleményei.

Legjelentősebb munkája az 1972-ben Buenos Airesben rendezett 7. Erdészeti Világkongresszus egyik alaptémájához összeállított, „*A gépesített fakitermelés társadalmi-gazdasági összefüggései*” című tanulmánya. Ezt szakmai mondanivalója mellett az ember és a környezet iránti érzékenysége miatt még ma is célszerű lenne a hazai szakközönség számára hozzáférhetővé tenni.

A magyar erdészettörténet számára is fontos dokumentum a Sziklai Oszkár-al együtt szerkesztett, 1970-ben kiadott kis kötete, melyben kanadai hányattatásuk, beilleszkedésük és eredményeik történetét örökítik meg, amelynek csak a címéből (*Foresters in Exile*) érződik az Alma Materrel való kapcsolatuknak a rendszerváltásig tartó, kényszerű megszakadása miatt bennük kialakult számkivettség érzés.

Számos nemzetközi rendezvényen, IUFRO konferencián, FAO/ILO szimpóziumon, többek között az erdei utak építésével és fenntartásával foglalkozó, 1973-ban Sopronban rendezett FAO/ILO szimpóziumon is részt vett. Ezekon kutatási eredményei alapján összeállított beszámolóit általában nagy visszhangot váltottak ki és hozzájárultak széles körű nemzetközi kapcsolatainak és szakmai tekintélyének kiépüléséhez.

1984-ben ment nyugdíjba, az egyetem (UBC) emeritus professzoraként. Munkás éveinek legkedvesebb emlékei a katedrához, a terepi gyakorlatokhoz és kedves diákjaihoz kötődnek. Nagyszerű előadókészsége, humorral ízesített előadásai miatt diákjai mindig szertették, ragaszkodtak hozzá. Pályafutása

alatt több kitüntetést kapott, de legjobban annak örült, amikor a vancouveri egyetem mintegy 1000 professzora közül egyik „*Master teacher*”-nek (élprofesszornak) jelölték, és bár nem lett első, az utolsó fordulóig a jelöltek között volt. Nagy megtiszteltetés volt számára az Alma Materben végzett oktató munkájának elismeréseként kapott „*Pro Universitate Soproniense*” oklevél is, melyet az egyetem rektora 1991 szeptemberében adott át neki.

Nyugdíjba menetele óta családjának és kedvenc szórakozásának, a botanikának és kertészkedésnek él, de kapcsolatot tart a Kanadában és itthon élő kollégákkal, barátokkal is. Házát és vendégszeretét kevés Vancouverben járt magyar erdész kerülhette el.

Hat gyermekük, négy leányuk és két fiúk született, s tíz unokájuk van. Legidősebb leányuk 1989-ben autóbaleset következtében meghalt. Gyermkeik beszélnek, unokáik azonban – az idegen környezet hatása alatt – már csak keveset értenek magyarul.

Feleségével együtt Vancouver kertvárosában élnek. A nagy család náluk, ahol szép nagy kertjük van, gyakran összegyűlik. Kertjükben elegyedik a kanadai jelen és a hazai múlt. A jelent hét db csodálatos, 42–45 m magas, 120–150 cm mellmagassági átmérőjű duglasz-fenyő, a hemloksövény, rododendronok, Cameliák és azaleák képviselik. Múltba vesző otthoni emlékként pedig ott van a fertőszentmiklósi diófa, a soproni szelídgesztenyék, somfák és ciklámenek, aztán az őszi kikerics az Ikva partjáról, a leánykőöröcsin a bécsi dombtól, a pirosló hunyor a Hidegvízvölgyből, a kert nedves szögleteiben pedig a répcecsáfordi erdőből származó hóvirágok és tőzikek.

Minden a múlt, a régi bazára emlékezteti őket. A házukhoz közeli erdőben, gombászás céljából is, gyakran sétálnak, de még ott is többnyire az eszterházi Leés-erdő, a soproni botanikus kert, a Deákkut és a soproni erdők, a virágokról, sőt néha még a napi eseményekről is egy-egy Áprily, Ady, Arany vagy Illyés Gyula vers jut az eszébe.

Most április 8-a van! A komor tél után beköszöntött ősze tavasszal és a kerti virágokkal együtt mi is szeretettel köszöntünk. Kívánunk jó erőt, egészséget és még sok, kedves családdal együtt eltöltendő boldog születésnapot. Isten éltesen sokáig!

Budapest, 2001. március 8.

Halász Aladár

Az év fája

A bibircses nyír (*Betula pendula*) erdőművelési tulajdonságai

A bibircses nyír domb- és hegyvidéki erdeink igen dekoratív, ökológiai szempontból rendkívül fontos elegyfajja. Az antropogén hatások miatt roncsolódott területeink biológiai újrahasonosításában szinte nélkülözhetetlen. Pionír jellegének következtében lékekben, erdőszéleken, felhagyott területeket (sípályák, nyomsáv) tömegesen fordul elő.

Fontosabb külföldi nevei:

német: Weißbirke, Gemeine Birke, Sandbirke, Hänge-Birke

francia: Bouleau verruqueux

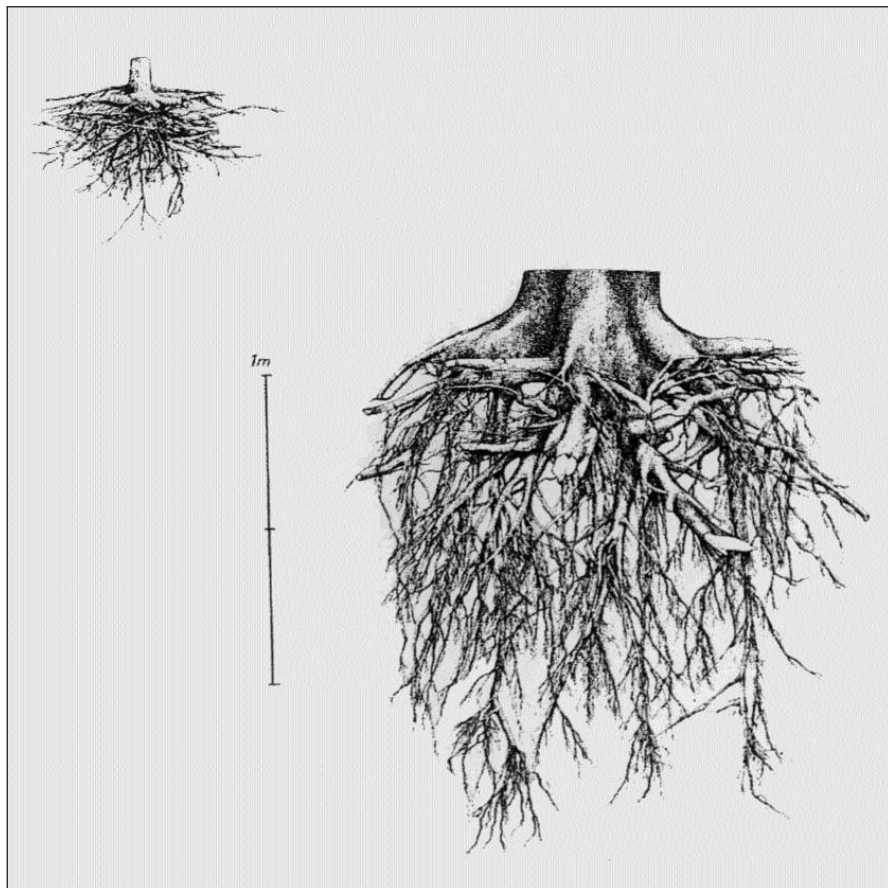
angol: Silver Birch, European White Birch

Lombozat: laza, sok fényt enged a talajfelszínre, ennek következtében az alatta lévő lágyszárú-szint borítása magas. Kevés avart vet, amelynek Ca-tartalma 65–105 kg/ha/év, mennyisége 3550 kg/ha (*Járó*).

Gyökérzet: tipikus szívgyökérzet alakít ki, melynek szerkezete azonban erősen függ a talaj víz- és tápanyagviszonyaitól. A gazdagon elágazó (bojtos ala-

kú) szívgyökér-rendszere már három éves kortól megfigyelhető. A gyökfőtől induló fő-oldalgökök már a tövüknél vastagabb és vékonyabb részekre ágaznak el. Feltételezések szerint a bibircses nyír adja a lombos fajok között a legkevesebb gyökérfamennyiséget. A hajszálgyökér mennyisége több, mint a tölgyeké, mézgas égeré vagy a szileké. A gyökérzet átlagos mélysége 70–90 cm, de nem ritka a 110 cm-es mélység sem. A gyökérfeltárási-vizsgálatok szerint a tápanyagszegény homokon lévő idős bibircses nyír gyökérzete 225 m², míg a vályogon csak 38 m² területet hálóz be (*Köstler-Brückner-Biberliether*).

Növekedés, fényigény, hőigény, vízigény: a megfelelő termőhelyre hullott makkocskák már kora tavasszal, enyhe őszi esetén pedig ősszel csírázásnak indulnak. Lombfakadás – időjárástól függően – általában március harmadik dekádjáig. Fiatalkori igen intenzív növekedése következtében üde, jó tápanyagzellőködésű termőhelyen a második

Bibircses nyír gyökérzete fiatal és idős korban (Köstler-Brückner-Biberliether, 1968)

vegetációs időszak végén a nyír magassága elérheti az 1,5–1,8 m-t is. (*Leibundgut* szerint a harmadik évben 150 cm, a negyedik évben 220 cm-t ér el.) Növekedésének kulminációja jó termőhelyen 8–15 év, kedvezőtlenebb termőhelyen 20 év, ekkor évente 60–80 cm-t nő; magassági növekedése 40–50 éves korára jelentősen csökken. Erősen fényigényes faj, fényigényességének következtében idős állományai kiritkultnak. A hideget jól tűri, mezofil jellegű faj. Átlagnövedéke alacsony (4–5 m³/ha/év). Összfa-térfogatának 75–80 %-át a törzs teszi ki. Folyónövedéke 15–20, átlagnövedéke 25–30 éves korban kulminál.

Virágzás, termésérés: már életciklusa elején, 8–15 éves kortól kezdve virágzik és terem. Március végén, április elején virágzik. A bibircses nyír pollenjének terjedési vizsgálata azt mutatta, hogy az akár 50–60 km-re is képes eljutni (*Leibundgut*). A virág megporzását a szél segíti elő; a termés- és a magterjesztés szintén a szél segítségével történik. Terméságazata július elején-közepén érik. A pionír fajokra jellemzően a bibircses nyír minden évben rendszeresen terem. (*Morozov* szerint egy 1 ha-os nyírfáállomány évente mintegy 50 millió db makkocskát „termel”.) A makkocskatermések augusztustól kezdenek hullani, ami sokszor novemberig is eltart.

Természetes életkor: 100–150 év.

Társulás- és visszaszerző képesség: társulás- és kompetíciós képessége gyenge, visszaszerző képessége jó. Tuskóról – különösen fiatal korban – jól sarjadzik; az idős példányok visszaszerző képessége gyenge, gyökérről csak ritkán sarjad. Fiatal korban jól nyeshető, így kedvező korona-törzs arány alakítható ki. [A bajor-morva hegyvidéken egykor 30 éves vágásfordulóval kezelt elegyetlen nyíresek tarvágása, a területen visszamaradt faanyag, gyökérzet elégetése, a terület felszántása után a szomszédos részokről betelepült nyír adta a következő generáció alapját (*Birkenberge*)].

Felhasználás: a leveléből készített drogból vese- és hólyagtisztító teakeveréket készítenek. A fiatal egyedek csapolásával nyert ún. nyírfavíz egyrészt vesekőhajtó, másrészt nyírfabor és hajvíz alapanyaga. A nyírfakátrány, melyet fájának száraz lepárlásával állítanak elő, bőrgyógyászati készítmények alapanyaga.

Természetvédelmi besorolás: jelenleg nem védett faj.

Erdőművelési jelentősége: ökonómiai jelentőségénél jóval nagyobb az ökológiai. Pionír jellegénél fogva elsősorban a hegyvidéki erdőtársulások szekunder szukcessziójában tölt be igen fontos szerepet. Jó feljúlóképessége és gyors növekedése következtében hamar elfoglalja a faállománnyal nem borított, minerális talajfelszínű területeket. Gyér lombozata elősegíti a tranzitorius (átmeneti), majd a klimax fajok megtelepülését.

Elegyetlen nyíresek létesítése nem célszerű, mert fényigényes volta miatt gyorsan kiritkul, talaját nem árnyékolja. [Az Alföldön egykoron viszonylag sok, kis kiterjedésű elegyetlen nyíres volt (*Gayer*).] Ha azonban faültetvény céllal alakítanak ki állományokat, akkor törekedni kell arra, hogy a korona-résarány 50%, a koronaterpesz 23–25, míg a körlap 12–15 m²/ha legyen (*Lemaire*).

Laza, hosszan lecsüngő ágait a legkisebb szellő is megmozgatja, így a szomszédos faegyedekben kárt tehet. Szerény termőhelyi igénye, alacsony tápanyagigénye következtében meddőhányók biológiai rekultivációjában fontos szerepet töltött (tölt) be.

Erdeink természetes felújításakor ügyelni kell arra, hogy túlságosan ne szaporodjon el, azonban, mint pionír faj – megfelelő arányban – kellő védelmet nyújthat a természetes felújítás célfajfajainak.

Frank Norbert

Irodalom

Gayer, K. (1889): *Der Waldbau*. – Verlag Paul Parey, Berlin.

Gencsi L.–Vanicsura R. (1992): *Denrológia – Mezőgazdasági Kiadó*, Budapest.

Járó Z. (1958): *Alommennyiségek a magyar erdők egyes típusaiban*. – Erdészettudományi Közlemények, Sopron, 1:151–152.

Köstler J. N.–Brückner E.–Biblerriether H. (1968): *Die Wurzel der Waldbäume. Untersuchungen zur Morphologie der Waldbäume in Mitteleuropa*. Verlag Paul Parey, Hamburg, Berlin.

Koloszár J. (1987): *Erdőműveléstan I.B. A fajok erdőművelési tulajdonságai*. Kézirat, Sopron.

Leibundgut, H. (1970): *Der Wald. Ein Lebensgemeinschaft*. – Verlag Huber, Frauenfeld, Stuttgart.

Lemaire, I. J. (2000): *Le bouleau: conduite et sylviculture*. *Foret-entreprise*, 136:25–29.

Köszöntjük a 80 éves Járó Zoltánt

A hazai erdészeti termőhelykutató egyik legnagyobb alakját tiszteljük a 2001. július 16-án 80. születésnapját ünneplő kollégánkban. Egyetemi tanulmányait 1946-ban fejezte be, majd rövid erdészeti kutatószerep után az egykori Budapesti Erdőgazgatóság termelési előadója. 1948–49-ben az Országos Kémiai Intézet munkatársa talajtani ismereteit itt bővítette. Innen került át végleges munkahelyére, az ERTI-be. Babos Imre vezette osztályon a hazai termőhelyek rendszerezésével, az erdők víz- és tápanyag-körforgalmi vizsgálataival foglalkozott. Termőhelytípus-rendszere immáron négy évtizede az erdőgazdálkodás alapja. Meghatározók az erdei avarra vonatkozó vizsgálatai. Valamennyi munkájára az ökoszisztéma-szemlélet jellemző. Ha valamely termőhelyi tényezőt értékelt, mindig kereste a kapcsolatot az erdővel.

Számos tanfolyamot, bemutatót tartott, több könyvnek írója, társszerzője, szakközleményeinek száma több százra tehető. A soproni egyetem c. tanára és honoris causa doktora, az MTA doktora és számos kiténtetés – köztük a Bedődíj – birtokosa. Munkásságával erős szemléletváltást tudott a szakmán belül meghonosítani.

Pályatársai, kutatótársai szeretettel köszöntik a jeles napon és szívből kívánják: Isten éltesse sokáig töretlen alkotókedvvel, jó egészségben mindannyiunk épülésére és örömére.

Dr. Szodfridt István

**Hirdessen
az
Erdészeti
Lapokban!**

Környezetkímélő technológiák az erdészeti növényvédelemben

Napjainkban a gazdálkodás minden területén egyre nagyobb figyelmet fordítanak a növényvédőszer-használat környezeti vonatkozásaira. Így van ez az erdészetben is, ahol a környezet- és természetvédelmi szempontok, az erdő természetes vagy természetközeli életközösség jellege miatt jobban érvényesülnek. Az utóbbi évtizedben a hazai erdők egyre nagyobb része került valamilyen fokozatú védelem alá, aminek következtében e területeken a növényvédelmi munkák, az eddig alkalmazott vegyszeres gyomirtási eljárások is szigorú korlátozás, legtöbb esetben tiltás alá esnek. Két részből álló dolgozatunk első részében a gyomirtás-gyomkorlátozás, a kórokozók és károsítók elleni védekezés elvi kérdéseit, a másodikban a gyakorlatban alkalmazható technológiákat tárgyaljuk.

A környezetkímélő növényvédelmi technológiák tartalmazzák az integrált növényvédelem alapelveit, de ezenkívül több, a szántóföldi, ill. kertészeti növényvédelmi gyakorlattól eltérő ismérvel bírnak:

- Részterület kezelése: sorcsíkok gyomirtása, csemete melletti injektálás (pajorkár)
- Erdőrészleten belüli foltkezelések: rajzófák, szederfoltok, erdőszélek
- A gyomkorlátozás elégségsége, a kifejezetten káros gyomok életterének leszűkítésére való törekvés
- A csemeték, az újulat fejlődését nem akadályozó növények kímélése
- Az elsodródási veszteség, ezzel együtt a környezetszennyezés minimalizálása a megfelelő szerformuláció és technológia kiválasztásával
- A beavatkozások számának csökkenésére való törekvés

A környezetkímélő technológiák elméleti kérdései

1. Részterület-kezelés

Gyomirtás esetében a mezőgazdasági kultúráknál célként kitűzött teljes hatású gyomirtás az erdőben növeli a talajdegradációt, csökkenti az erdei életközösségben élő fajok számát, a gyom hatásától védeni kívánt csemeték fokozottan teszi ki a vadkárnak és a talajlakó kártevőknek. Ezért lehetőség szerint törekedni kell a 60–70 cm szélességű sorcsík-gyomirtásra vagy a tányérkezelésre. Ezzel egyrészt biztosítjuk a csemetének a megfelelő

növőteret – aminek következtében a csemete gyorsabban nő ki a gyom nyomása alól, így kevesebb alkalommal kell a kezelést elvégezni –, másfelől érintetlenül hagyjuk a sorközöket, ahol a természetes vegetáció elemei nem károsodnak, és a sorokban esetleg időszakosan kipusztult fajok innen visszatelepedhetnek.

2. Foltkezelések

A gyomflóra egy erdőszéleten belül is nagyon változatos lehet. Számunkra az agresszív gyomnövények foltos elterjedése lehet veszélyes. Ilyen gyomok pl. a siskanádtippán, a szeder.

Közismert az eltérés a pajorfertőzés mértékében is: az erdőszélek, a déli kitettséggű domboldalak, a homokos szövetű talajfoltok fokozottabban hajlamosak a pajorkára.

A leírak alapján számos esetben indokolt lehet a foltkezelés alkalmazása a védekezés folyamán, amit a későbbiekben ismertetett technológiákkal mind dombvidéki, mind sík vidéki erdőterületen is gazdaságosan elvégezhetünk.

3. Gyomirtás helyett gyomkorlátozás

A gyomkorlátozást sokan elsősorban természetvédelmi indíttatásúnak tekintik, pedig a vegyszeres gyomirtás kezdetétől fogva törekedtek a növényvédő szakemberek a hasznos szervezetek kíméletére. Ugyanakkor a totális növényirtás helyett alkalmazott, a kultúrnövény visszaszorítására törekvő kezelés a legtöbbször ökonómiai előnyökkel jár. Sajnos a gyomkorlátozás, mint technológia végeredményének megítélésé-

ben még ma is különbözik a szakma álláspontja. Ami a domb- és hegyvidéki tájegységeken gyakorlatilag „tisztá” területnek számít, azt egyes sík vidéki erdészetekben ápolatlannak ítélik, és nem fogadják el annak ellenére, hogy a csemeték fejlődésére a kezelés után visszamaradt gyom már nincs számottevő hatással.

A gyomkorlátozásnál nagy szerepe van a növényvédő szer (hatóanyag) és az alkalmazandó technológia kiválasztásának, esetleg a növényvédőszer-dózis megfelelő csökkentésének. Elég lehet ugyanis egyes gyomok növekedésének, illetve fejlődésének megállítására – mint például a siskanádtippán esetében, amikor egy szelektív egyszikűirtő megfelelő dózisének megválasztásával csak a növekedést akadályozzuk meg, a növény nem pusztul el –, szaporodásának korlátozása. Jól megválasztott atrazin hatóanyaggal végzett talajherbicides kezeléskor is megfigyelhető egyes ellenálló magról kelő egyszikű gyomok tünetmentes kifejlődése.

4. A hasznos élő szervezetek kímélete

A környezetkímélő gyomkorlátozási technológiák egyik fontos elve, hogy a kezelendő területen található hasznos növényeket megkíméljük, amelyek egyben gátolják az agresszív gyomok, elsősorban a magasra növő, magról kelő kétszikűek térhódítását. Ebben az esetben az erdőszéleken növekedő kisebb méretű egyszikű növények térhódítása kívánatos lehet, mert azok eleendő növényteret és fényt hagynak a csemetéknek. Ugyanakkor kipusztításukkor a tiszta talajfelületeken a széles levelű, erősen árnyékoló hatású kétszikű gyomok kapnak nagyobb életteret, amelyek jelentős konkurencsei a csemetéknek, illetve irtásuk sokkal nehezebben oldható meg.

A hasznos rovarfauna kímélésének kulcskérdése a szer kiválasztása. Cél szerű a kontakt hatású hatóanyagok felváltása olyan felszívódó, transzlokálódó készítményekkel, amelyek közvetlenül a megvédendő növény nedvkeringésébe kerülnek, és károsító által a növény egyes részeinek elfogyasztásakor fejtik ki hatásukat.

5. Szer (hatóanyag) megválasztása

A megfelelő hatóanyag kiválasztásával a gyomkorlátozásban az előző két pontban megfogalmazottak szerint a kívánatos gyomflóra, illetve gyommentesség létrehozására törekszünk. Ebből a szempontból nagyon fontos a különböző gyomirtó szerek hatásspektrumának, a fajok toleranciájának-rezisztenciájának ismerete. Sajnos ezen a területen még nincsenek átfogó ismereteink.

Általánosságban fogalmazva célszerű és kulcsfontosságú a gyommentes területen az első évben elvégzett talajherbicides sorcsík-kezelés, a tölgyerdősítések szelektív kétszikűirtóval való kezelése júniusban, mély fekvésű területek kezelése rügyfakadás előtt kombinált hatóanyaggal (glifozát-terbutilazin), elvadult, tápanyagban gazdag, jó vízgazdálkodású termőhelyek granulátumos kezelése, siskanádtippannal fedett foltok, illetve magas, zárt egyszikű állomány szelektív gyomirtóval való kezelése. Adott esetben azonban a technológiát mindig a terület, a gyomflóra és a faj(ok) ismeretében kell meghatározni.

Nagy szerepe van a szer kiválasztásának a cserebogárpajor elleni védekezésben is. Mivel a pajorkár legtöbbször talajkolloidokban szegény homoktalajokon fordul elő, ezért talajinjektálási technológiánál a hagyományosan használt és engedélyezett talajfertőtlenítő folyadék kiszerezésű vegyszerek hamar kimosódnak, illetve elillannak, hatóanyagaik nem tudnak megkötődni. Ezért célszerű a folyadék formulázottságú talajfertőtlenítőkről áttérni a granulátumokra. A hatóanyagot tartalmazó gipsz alapú granulátum ugyanis lassabban oldódik, egy nagyobb zápor nem mossa le a talaj alsóbb rétegeibe, így közvetlenül a csemete gyökere mellé injektálva hosszabb hatástartamot tud biztosítani.

A rajzó cserebogár és az egyéb lombfogyasztó rovarok ellen ma egyedüli lehetőségünk a légi permetezés. Ennek során a hasznos és közömbös ízeltlábúak védelme érdekében a *Bacillus thuringiensis*, illetve kitinszintézis gátló szerek felhasználása javasolt. E környezetkímélő szerek használatakor azonban az elmúlt pár évben – elsősorban a cserebogár esetében – több helyen tapasztaltunk hatáskifejtési problémákat, amelyek néha permetezéstechnikai kérdésekkel is összefüggenek. Szükséges lenne tehát transzlokálódó rovarölő sze-

rek alkalmazási lehetőségét vizsgálni, mivel ezek megkímélik az erdei rovarfaunát, illetve a leveleken vagy gyökérzetben keresztül felszívódva eljuthatnak a lombkorona magasabb részébe is.

6. Az elsodródás minimalizálása

Az elsodródás gyakorlatilag kikerülhetetlen folyamat, mivel a szélcsendes időszakok száma minimális. Sorcsíkgyomirtások esetén ez a probléma halmozottan jelentkezik, ugyanis míg teljes terület permetezésekor az elsodródott permetcseppek jelentős része a szomszédos sorok egyikében fog leülni, addig a sorcsík kezelésekor minden egyes elsodródott csepp vagy a sort szennyezi, vagy a hatáskifejtés szempontjából kárba vész. Nagyon fontos kérdés a permetcseppek méretének megválasztása, a cseppek méretének uniformizáltsága. Közismert, hogy kisebb cseppekkel kevesebb permetlé mennyiséggel tudunk nagyobb fedettséget biztosítani, aminek a kontakt rovarölő szereknél, illetve a korlátozott felszívódó képességű gyomirtó szereknél (pl. szelektív egyszikűirtók, szulfonil ureák) van jelentősége. A nagyobb méretű cseppek elsodródása viszont kisebb, és néhány hatóanyagnál – pl. glifozátszármarazékok – a hatáskifejtéshez elegendő néhány csepp permetlé célfelületre juttatása. A permetezéstechnikában jelenleg a korszerű igényeknek megfelelnek a szántóföldi gépeknél az új típusú légbeszívásos hidraulikus cseppképzésű fűvókák, a kézi gépeknél a forgótárcsás rotációs szórófejek. Gyomirtásnál az ideális cseppnagyság a 150–250 mikrométer közötti tartomány. Az egyenletes fedettség elérésére kívánatos a nem ionos felületi feszültségcsökkentő adalékanyagok használata (Citowett, Hyspray, Biofilm).

7. A beavatkozások számának csökkentése

A beavatkozások számának csökkentése elsősorban ökonómiai szempontból fontos, de a környezet kímélése is ebbe az irányba tereli a növényvédelmi kutatásokat. Az a tény, hogy vegyszeres gyomirtást alkalmazunk, önmagában is a beavatkozások számának csökkenése irányába mutat, mivel az a csemete számára kedvező életkörülményeket több hónapon vagy a teljes vegetációs időn keresztül biztosíthatja. Ez meggyorsítja az állomány fejlődését és záródását, így kevesebb alkalmalmmal kell az adott területet ápolni. A

vegyszeres gyomirtást az optimális közeli időpontban kell elvégezni, hogy a lehető leghosszabb ideig biztosítsa a növekedést a csemetéknek. Ez az időpont azonban nem feltétlenül esik egybe a gyomnövények legérzékenyebb fenológiai stádiumával.

A granulátummal végzett pajorirtásnál elméletileg elégséges lehet egy kezelési időpont, de ezt még a technológia újdonsága miatt nem állíthatjuk teljes felelősséggel.

Az elmondottakon túl az erdőszetben alkalmazható technológiát befolyásolja

- az erdőterületek nagy részének nehéz megközelíthetősége,
- a nehéz terepviszonyok (a terep lejtése, az egyenetlen talajfelszín, tuskók, tuskósarjak jelenléte),
- az elegyes fajokösszetétel,
- az a tény, hogy kevés növényvédőszer engedélyezett erdőszeti kultúrában.

Környezetkímélő technológiák a gyakorlatban

Az erdőszeti kultúrákban a fenti elvek szerint háromféle potenciális lehetőség van a kezelésekre elvégzésére:

- Sorcsík-permetezés állományban vagy árnyékoló lemezzel a sor két oldalán
- Granulátumszórás
- Alternatív kezelési módok.

1. Sorcsík-permetezés

Sík vidéki erdőszeteseinkben a részterület-kezeléskor végzett sorcsík-permetezés kivitelezésére át kell alakítani a meglévő szántóföldi permetezőgépeket. Ezen átalakítások nem költségesek, bármikor visszaalakíthatók a teljes felület permetezésére.

Természetesen az átalakított géppel csak alacsony növényállomány esetén és kis szélességnél lehet megfelelő munkaminőséget elérni, ugyanakkor jelentős mennyiségű növényvédőszer takarítható meg. A gyomirtás mellett hasonló a helyzet a tölgylisztharmattal erősen fertőzött állományban. Mivel az erős lisztharmatfertőzés jelentősen csökkentheti az éves növekedést, az elene való védekezést gazdaságossági számítások tárgyává tehetjük, összevetve a korábbi befejezés és a megtakarított ápolási költségek előnyeivel.

Dombvidéki erdőszetéseknél, illetve a szántóföldi gépekkel nem járható területeken kézi permetezővel végezhetünk sorcsík-kezelést. Az 1990-es évek

elején jelentek meg Magyarországon a kézi ULV permetező CDA (Controlled Droplet Application – Szabályozott Cseppméretű Permetezés) elven működő permetezőgépek, melyek alkalmaznak bizonyultak az erdészeti kultúrákban az említett adottságok mellett eredményes növényvédelmi munka végzésére. A permetezőgépek mechanikus cseppképzésűek, forgótárcsa végzi a cseppképzést, ahonnan egy zárt dob 90, ill. 120 fokban megnyitott szóróréséből legyezőszerűen jutnak a cseppek a célfelületre. A permetezett sáv szélességét a szórófejek döntési szögével lehet megváltoztatni.

2. Granulátumszórás

Jelenleg az erdőművelés nemzetközi gyakorlatában sokkal nagyobb a granulátum formájú gyomirtó szerek használata, mint a hazai gyakorlatban. Ez részben a szerek magas önköltségéből, részben a pontos kijuttatási technológia hiányából adódik. Erdőterületeken a granulátumoknak számos olyan előnyös tulajdonsága van, amelyek alapján beilleszthetők a környezetkímélő technológiákba:

- könnyen kezelhetőek, megfelelő technológia rendelkezésre állása esetén sorcsík-kezelésre és tányérkezelésre alkalmasak,

- minimális az elsodródás,
- széles a hatásspektrum,
- hatásuk csaknem a vegetációs idő teljes időtartama alatt érvényesül, így a kezelések számát csökkenthetjük vele,
- kombinált kezelésre is alkalmazhatók, amelynek során 30–50 cm sorcsíkba szórva a kézi mechanikus ápolás költsége csökkenthető, mivel nem kell keresni a sorokat. Kézi vagy adapteres gépi módszerrel gyorsan meg lehet ápolni a kezelt vékony sorcsík melletti területeket, ahonnan a gyom ráhajolhat az állományra,

- a tavaszi munkacsúcok előtt kiszórhatók.

Hátrányuk, hogy

- drágák,
- árterületeken alkalmazásuk nem kívánatos,
- a kiszórási technológia nem közismert,

A granulátumok kijuttatására eddig röpítőtárcsás – sorcsík-kezelésre nem alkalmas – vagy egyszerű, kézi réses adagolóval ellátott sorcsík-szórókat használtak, melyek többé-kevésbé alkalmasak voltak megfelelő odafigyelés esetén elfogadható munkaminőség végzésére. Tányéros kezelésre, illetve

precíz kijuttatásra megfelelő eszközök eddig nem jutottak el erdészeti területre. Tavaly kezdtük el az alkalmazástechnika kísérleteket egy háti tartályos 0,1 g-os pontossággal meghatározott mennyiséget adagoló granulátumszóróval és ennek sorcsík-kezelő változatával, amely alkalmas professzionális erdészeti használatra.

A granulátumok az erdészet alapgyomirtó szerei lehetnének az erdősítésekben, ennek azonban a viszonylagosan magas szerköltés szab határt. A gazdaságosság javulása esetén alkalmazási területük minden valószínűség szerint nőni fog. Ennek egyik módja a részterület-kezelés, a másik a kijuttatandó mennyiség kísérleti úton való meghatározása. Kívánatos lenne a hatóanyagok nagyobb választékban való granulált formátumú megjelenése (atrazin, 2,4-D hatóanyagú, ill. kombinált granulátumok).

3. Alternatív kezelési módok

A gyomirtók kenési technológiájának kidolgozásával mind hazánkban, mind külföldön régóta foglalkoznak, alkalmazásuk azonban nem terjedt el széles körben. Mivel az erdősítésekben az ápolás egyik legfontosabb feladata a csemeték fényhez juttatása, ezért a fiatal csemeték fölé nőtt, azt leárnyékoló gyom visszaszorítása a mérsékelt gyomkorlátozás eszköze lehet. E feladatot egy megfelelő magasságban elhúzott, valamely glifozátszármazékkal átitott kanóc vagy henger segítségével tudjuk elvégezni. Az eljárás költségtakarékos módon segítheti a csemeték fejlődését a magas növésű gyomokkal borított területeken.

Egyes fajok esetében a feladat a vágásterületeken a tuskók vegyszeres kezelése az újrasarjadzás megelőzése végett. Ezt hagyományos technológia alapján tuskóecseteléssel vagy pontpermetezéssel végezzük, de léteznek egyéb speciális eljárások is. A pontpermetezést hidraulikus háti gépekkel elsősorban fungicides vagy inszekticides kezeléseknél vehetjük számításba. Alkalmazható azonban magról kelető akácfoltok vagy alacsony akác-sarjak kiirtására is a későbbi nagyobb idő- és anyagi ráfordítást igénylő bozótirtás helyett, a kiritkult állományok és az erdősítés első éveiben megjelenő szórványos siskanádtíppan és szerdeltok visszaszorítására is. Az eljárás kis területteljesítményét ellensúlyozza a 70–90%-os növényvédőszer-megtakarítás.

T. Szerkesztőség!

Örömmre szolgálna, ha írást megjelentetnék, mivel szeretnék egy olyan témát megpendíteni, amiről még az Erdészeti Lapokban nem esett szó, és a téma egyre aktuálisabb.

Sajnálatos tény, hogy a 90-es években egyre több munkahely szűnt meg, egyre több lett a munkanélküli a piacgazdaságra való áttérés kapcsán (vagy egyéb okok miatt). Az állás nélkül maradt személyek vállalkozóvá vagy kényszervállalkozóvá váltak a saját szakterületeiken. Ez az állapot sem tartott mindenki számára sokáig, mert sokan lemorzsolódtak, tönkrementek (a saját, tanult szakmáikba is belebuktak, egyéb nem részletezendő okok miatt). A legtöbb szakma egy bizonyos szakmai végzettséget követel meg, főleg ha vállalkozói formában kívánják végezni. Ez sajnos nem így van az erdészeti tevékenységekkel kapcsolatban. Bárkiből nem lehet hegesztő – függetlenül attól, hogy pl. kiválóan tud hegeszteni –, azt bizonyos végzettséghez és minősítéshez kötik. Viszont úgy látom, hogy erdészeti vállalkozó mindenki lehet és vállalhat szakmailag (erdészeti szakmailag) igényes munkát attól függetlenül, hogy esetleg a tanult szakmájában vállalkozóként nem boldogult. Kinek autója van és tud vásárolni 1-2 motorfűrész, valamint hajlandó sort állni az okmányirodában váll. engedélye ügyében, az máris dolgozhat az erdőben. Ez a jelenség nagyon rossz irányba tendál, mivel felhívja az erdőben végzett munkák minőségét.

Ugyanis egy nem erdei ember egy nem szakmabéli nem veszi észre a hibát, a patakot, az odvas fában fészkelő harkályt. Nem látja a tíz évvel korábbi állapotot, nem tudja elképzelni a tíz év múltán fennálló hálózatot, ha most ezt a bizonyos fát kivágja vagy nem. Összefolytak előtte az évszakok, csak a m³-t, ha-t vagy fm-t lát maga körül, hiszen csak és kizárólag ezért fizetnek.

Ezek az erdészeti kényszervállalkozók rövid ideig dolgoznak egy helyen. Ha már nem jövedelmező a munka vagy unalmassá vált, elmennek, jön másik, ők is megúnják, s elmennek. Mindenki, aki jön s megy, elvesz egy kicsit az erdőből, s rontja a maradék *szakemberek* kilátásait.

Rövidesen a „Tűzrakási tilalom”, „Tájvédelmi körzet”, „Vadvédelmi terület” táblák mellé a „Nem átjáróház” tábla is odaillene.

Tisztelettel: Both Ferenc
erdészeti szakmunkás

A fakereskedelemről

Korábbi vizsgálataink során is többször hangsúlyoztuk, hogy a cikk terjedelme miatt csak a primer termékek piacával foglalkozunk, emellett érintőlegesen beszélünk azon elsődlegesen feldolgozott termékekről is, amelyeknek piaci vonatkozásai befolyásolják a belföldi és külföldi kereskedelmet a primer termékek vonatkozásában.

A 2001 év szerintünk legjelentősebb eseményei a következők:

- a kínai bükkpiac összeomlása,
- a svájci, német, francia szél- és hódöntéses anyagok feldolgozása,
- az egyre inkább jelentkező mennyár-hiány,
- az akácfeleségek további, rohamos térhódítása,
- az osztrák papíripari apríték minőségének megváltozása,
- a szerb és szlovén piac stagnálása.

A fenti pontokat – részletesen – azon cikkcsoportoknál elemezzük, amelyeket érintenek.

Lombos rönkök

Amint az mindannyiunk előtt ismeretes, itt az osztrák, német piac a keménylombos és az olasz piac a lágylombos vásárlásban játszik jelentős szerepet a belföldi igénylők mellett.

Az ezévi értékesítési lehetőségeket nagyban befolyásolta a bükkfa tekintetében, hogy a kínai piac összeomlott (fríz és kész parketta), így az igények és ezáltal az árak, ill. mennyiségek is csökkentek.

A másik oldalon meg kell jegyezzük, hogy a külföldi partnerek által igényelt furnír minőség – általában 50 cm átmérő felett – szinte teljesen hibamentes, barnabél nélkül, már egyre kevésbé található. Ez vonatkozik egyben a jó fűrészrönk minőségre is (osztrák A B min.).

Nehezíti a helyzetet, hogy a mennyiségi igények csökkenése miatt az átvevők egyre szigorítják az átvétel feltételeit. Mindezen nehézségek ellenére a jó minőségű árut el lehetett adni, Ft 15 800 és Ft 72 000 között. Az árak feladóállomáson, vagonba rakva értendők. Jelentős előrehaladásként értékelhető, hogy a külföldi érdekltségű, magyarországi cégek árai és az exportárak között az olló egyre szűkül, egyes esetekben pedig már zárt.

A tölgy- és kőrisrönk esetében a tavalyi tendenciák érvényesülnek. Kevés ér-

deklódás, magas igények, stagnáló árak. Így itt a feladóállomáson az árak 22 000 és 94 000 Ft között mozogtak, per köbméter.

Külön téma a gyümölcscrönkök esete. Erre állandó kereslet van, de a piacon teljes fejtelenség uralkodik, mert a komolyabb cégek erről a területről szinte teljesen visszahúzódtak.

Az *égerrönk* tekintetében elmondható, hogy a jó minőséget – főleg tődarabokat – 30 cm átmérő felett, jó feltételekkel lehet értékesíteni. Áruk kb. Ft 40 ezer/köbméter vagonba rakva.

A *nyárrönk* esetében elmondhatjuk, hogy az elmúlt 15–20 év telepítési és támogatási politikája már jelentősen érezteti hatását. Az olasz cégek által keresett I 214-es fajta egyre fogy, az egyéb fajtákra, mint pl. Robusta, Marilandika sokkal kisebb az igény, és az is szakaszosan jelentkezik. Ennek ellenére azt mondhatjuk, hogy az árak jelentősen nem változtak. Export esetében 12–14 000 Ft feladóállomási árral számolhatunk. Itt kell megemlíteni, hogy a legjobban keresett hossz a 4 méter. Emellett a belföldi piac is viszonylag jó áron vásárol, amit a kiskapacitású hámozó üzemek megjelenése nagymértékben javított.

Ez évben sem nagyon keresett a gyertyán-, hárs-, cserrönk. Áruk is jóval a fenti árak alatt van.

Külön kell említeni az *akácrönköket*. A jó struktúrájú áru most is keresett 28 cm átm. felett. Ára: kb. 20 000 Ft/köbm./fá. Véleményünk szerint azonban a feldolgozott formában való értékesítés ma már nagyobb haszonnal jár.

Ez a fajta vezet bennünket át az egyéb választékok területére, mert szinte mindent átfog. A gyéritesből kikerülő oszlop 2,5–5,20 m-es hosszú (síkgörbe lehet, térgörbe nem) 12–15 cm-e csúcs-

átm.-vel Ft 13–19 000/köbm. teherautóra rakva adható el. Miután a bányadörög már nem keresett cikk, ezzel megjelent a kiváltás lehetősége.

A belföldi rönkért is fizetnek (20–26 cm átm.-vel 2,5, ill. 3 m hosszban kb. 10 000 Ft-ot, üzembe beszállítva).

Jelenleg azonban nagyon keresett a szélezett, ill. szélezetlen fűrészáru is, ahol minőségtől függően kb. 32 000 Ft/köbm. árral számolhatunk, feladóüzem paritásban. Nagy vonalakban ezek az árak érvényesek a fűrészelt szőlészeti cikkek vonatkozásában is. Ezeknél is jobb árról hallani a megmunkált, szárított, egyoldalón hibamentes termékek vonatkozásában.

Az akác lehet a magánerdő-gazdaságok egyik teherviselő fajtája. A viszonylag rövid megtérülési idő miatt nagyon megfontolandó a jelenleg is folyamatban lévő új erdőtelepítéseknél. Annak eldöntése, hogy ez a fajta őshonos vagy sem, nem ennek a cikknek a témája. Egy azonban biztos, az exóta fajok visszaszorítása következtében az akác a kertépítés, a szabadtéri játszótérek, a kerti bútorok, támfalak, védőgátak, lavinafalak vonatkozásában egyedülálló alternatívát kínál úgy, hogy semminemű vegyszeres kezelést nem igényel. Ezen túlmenően a hazai éghajlatot és talajt jól tűri, viszonylag kevés ráfordítást igényel. Amit talán korlátozni kellene, az a sarjzatadás. Ennek kiküszöbölésével jelentős százalékban elkerülhető lenne a vágásérett korban található hibák mértéke.

Az akác legutolsó, de nem utolsósorban említett választéka a *tűzifa*.

Az Alföldön szinte egyedül keresett fajta, tő mellett cca. 5–5500 Ft-ért lehetett értékesíteni az ősszel. A rendkívül enyhe tél rányomta a bélyegét az egész export, ill. belföldi tűzifa helyzetre. Jelenleg egyáltalán nincs kereslet. Várhatóan május közepe táján számolhatunk az export újbóli beindulásával. Változatlanul az a véleményünk, hogy az ún. kandallókész, konténerbe rakott, ill. zsákolt tűzifáé a jövő. Nekünk már csak azért is érdekünk, mert a befektetett élömunkát a külföldi piacok jóval magasabb szinten értékelik, mint az a belföldi vevőknél elérhető lenne. A két fő reláció: Ausztria, ill. Olaszország.

Ausztria felé főleg a bükk és gyertyán értékesíthető az akác mellett, míg Olaszországban a bükk és a cser kesettebb. A csomagolt, darabolt tűzifa ára cca. 9000 Ft/t/feladóállomás.

Végül elemeznünk kell a *papírfa rostifa* helyzetét.

Itt sajnos jelentős változások nem következtek be. Reménykedtünk, hogy az osztrák rostfaigény újra növekedni fog, de ezt megakadályozta a papír- és cellulózzgyárak új vásárlási előírása, amely szerint az aprítékot rostálni kell ez évtől és egy bizonyos szemcseméret alatt nem szállítható. Ennek tényét szigorúan ellenőrzik. Ennek következtében az apríték-előállítóknál egy jelentős, egyelőre még nem is becsülhető mennyiségű anyag marad vissza, amely értelemszerűen a faforgácslap üzemekben csapódik le. Ez pedig kihat a jövőbeni farostfa igényekre. Általánosságban elmondható azért, hogy az évek óta szállítható mennyiség nem csökkent, viszont az árak a forintleértékelés hasznát nem a magyar szállító, hanem a vevő aratta le, hiszen az árak ATS-ben változatlanok maradtak! A nyár és éger rostfa ára kb. 2500 Ft/n.űrm. vagonba rakva.

Nagyságrendileg jelentősebb az olasz piac felé irányuló, főleg cser/tölgy rostfa, amelynél az ár kb. 3450 Ft/n.űrm. határon. Ennek a relációnak az az előnye, hogy hasítás nélkül, többszörös hosszban is szállítható az áru.

A fenyőpapírfa-piacon sincs sajnos változás. Évesen mintegy 450 000 n.űrm. kiszállításával számolhatunk, az árak pozitív változása nélkül.

A bükkpapírfa esetében mind a szlovén, mind az osztrák piacon visszafojtott érdeklődés a jellemző.

A nyárpapírfa helyzete ismert. A szerb felvevőpiac bizonytalan, kiszámíthatatlan, az árak csökkenő tendenciát mutatnak. (Jelenlegi ajánlat kb. 28–29 USS/n.űrm. határon.) Ennek oka valahol a termelőüzemekben keresendő, mert ameddig nem lesz módjuk exportképes, más szavakkal tisztább cellulózt előállítani, addig itt nem számolhatunk jelentős előrelépéssel. A horvát piac felvevőképessége is rendkívül behatárolt, szinte csak bartell forgalomra képes.

A száraz tények ismeretében szükségesnek látszik – a jelentősebb cikkcsoportok tekintetében – bizonyos hosszabb távra mutató következtetések levonása:

– A rendelkezésre álló koncepciók és adatok alapján elengedhetetlennek látszik, hogy a sok sikertelen próbálkozás ellenére sem adjuk fel, hogy legalább regionális szinten áregyeztetések történjenek a tárgyalások megkezdése előtt.

– Miután – többéves szinten – komoly nagyságú erdőtelepítések történ-

nek, már ma alakítsunk ki egy telepítési, felhasználói, értékesítési koncepciót, amire építve kölcsönös előnyös, optimális eredmények reményében dolgozhatunk.

– Tekintettel arra, hogy középtávon sem nagyon elképzelhető, hogy egy papírgyár vagy cellulózzgyár épül fel, vizsgáljuk meg szerb (Sremska Mitrovica) vagy horvát (Belisce) esetében egy olyan újabb hosszú távú együttműködés lehetőségét, ahol ezen üzemek korszerűsítése magyar hitel révén történne meg. Ehhez persze konszolidált állapotok szükségesek. Ezt követően kerülhetne sor annak megvitatására, hogy a hitelfelvétel milyen áruátvételi kötelezettségekkel járna a külföldi partner részére.

Tisztelt Szerkesztőség!

Tisztelt Főszerkesztő úr!

Erdésztechnikus korosztályunkat általánosan érintő ügyben kérem segítségét, ill. az általad irányított médiu-mét.

Tavaly ősszel létszámcsökkentés következtében szükségessé vált a nyugdíjaztatásom. Formája: korengedményes öregségi nyugdíj. A szolgálati idő igazolásához nem sikerült betudni az Erdészeti Technikumok (akkor még csak Sopron és Szeged) által feltételként kikötött kötelezően letöltendő egy tanévnyi, cca. 10 hónapos előgyakorlat időtartamát. A KEFAG Rt. nem igazolta, mondván: az akkori Kiskőrösi Erdészeti helyett ma Császártöltés székhelyű működik, az idevonatkozó dokumentáció részben megsemmisült. A Szegedi Kiss Ferenc Erdészeti Szakközépiskola titkársága adott ugyan egy igazolást, de ezt a Nyugdíjbiztosítási Igazgatóság mai napig nem fogadta el. Az Iskola titkárnője egyébként közölte: egy-két esetben adtak már személyes kérésre hasonló igazolást, a Nyugdíjbiztosító részéről támadás érte őket, milyen jogon? A kért középiskolára és leendő diákjaira vonatkozó országos érvényű rendelkezés ugyanis jelenleg semmiféle írásos nyoma nincs! Dorogi Marci osztálytársamnak a Püspökladányi Erdészeti minden további nélkül munkaviszonyként visszaigazolta a szóban forgó időszakot.

1957-ben töltöttem az előgyakorlatot. Ennyi idő távlatából nem emlékszem, kaptam-e valami jelképes, fizetésnek nevezhető összeget, melyből nyugdíjjárulékot is vonhattak? Való-

– A magánerdők tekintetében vizsgáljuk meg egy olyan kereskedelmi központ létrehozásának lehetőségét, ahova értékesítési, telepítési, ár és minden olyan szakmai kérdésben fordulni lehet, amely a tulajdonosok részéről nem ismert, ahol ezekre megnyugtató megoldásokat kaphatnak.

Mindezen javaslatok csak arra vonatkoznak, hogy ezek vagy ezek egy részének megvalósítása révén újra olyan helyzetbe kerülhessünk, hogy a jelenlegi alacsony árszínvonalat szívós munkával és közösen újra növelhessük úgy, hogy ne egy alárendelt pozícióból kelljen tárgyalnunk. Ehhez viszont árutömeg és egységes fellépés szükséges a megfelelő piaci ismeretek mellett.

Szabó Győző

színiüleg kaphattam, hiszen az idő egy részében nem ingáztam naponta, hanem az akkor még hatnapos munkahetet munkásszálláson – barakkban – töltöttem, üzemi konyhán étkeztem. Ha ennek térítési költségét nem vonták volna le, hanem be kellett volna fizetni – biztos jobban emlékeznék... Ettől eltekintve a céggel valamilyen alkalmaztatási kapcsolatnak és vonzatainak (pl. balesetbiztosítás) mindenképpen lenni kellett. És ez az alkalmazási terület a szakmai előgyakorlat megnevezetése folytán – a közvetlen főnök, a ker. vez. erdész belátása szerint ugyan – de a legszerteágazóbb és mindenképpen fizikai munka jellegű volt. Maggyűjtés–erdősítés–ápolás–termelés–felvételezés–szállításon keresztül védelmi szolgálatig lehetőleg minden.

Hogy aztán a ker. vez. erdész és előjárói egyes helyeken ezt munkaviszonyként kezelték, más helyeken pedig nem? Nem voltunk olyan pozícióban, hogy feltételeket szabjunk, egyáltalán örültünk, hogy ott lehetünk, akkora volt a túljelentkezés.

Az előgyakorlatot letöltött, de az időszakot elismertetni nem tudó sorstársaink úgy érzik, életük egy részét ellop-ták. A megítélést mindenképpen egységesíteni kellene. Pár éven belül az egész akkori erdésztechnikus generáció még élő és aktív tagjai ezzel a gonddal szembesülni fognak.

Szeretném, ha mindannyiunk érdekében sikerrel közreműködnél!

Garamszegi István
(A nyilvánosság talán segít. A szerk.)

Erdészként esküszünk...,

avagy vannak-e kialakult etikai normáink és főleg betartjuk-e azokat

Nem dolgoztam és főleg nem tettem még annyit az erdőért, hogy e témában kinyilatkoztatásokat tegyek, mindössze megtörtént esetek kapcsán szeretném a figyelmet felhívni arra, hogy a jogszabályok megsértése nélkül is lehet az erdő és az erdőgazdálkodás sérelmére cselekedni. Ezek egy része esküszegésnek minősíthető, más része csak néhány emberben hagy keserű szájját, de jelenleg úgy tűnik, hogy szakmánkon belül nem figyel rájuk senki, következmények nélkül maradnak, pedig közvetlenül vagy közvetve nagyon sok embert érintenek, sőt nagyban múlhat ezen társadalmi megítélésünk is.

Először lássunk néhány tanmesét, természetesen való személyek és helyszínek nélkül.

Egy erdészeti rt. észlelte, hogy a szomszédos ingatlan tulajdonosa az rt. kezelésében lévő erdőterületen fakitermelésre készül. Kiderítette, hogy a szomszéd által megrendelt földhivatali mérés és kitzítés során a földhivatal határkiigazítás címén egy kis darab erdőt a szomszéd földjéhez csatolt. Az rt. ez ellen nem tett semmit, majd miután a szomszéd a fakitermelést elvégezte, érdekes módon a faanyagot éppen ő vette meg, noha tudatában volt annak, hogy a fakitermelés engedély nélkül történt. Mindazonáltal az esetet nem jelentette be az erdészeti hatóságnak. Amint azonban az erdészeti hatóság az ügyben eljárást kezdeményezett, az rt. „azonnal” vagyonkezelői öntudatára ébredt és kezdeményezte a földhivatalnál az ingatlan-nyilvántartási állapot visszaállítását, melyet meglepetésre a földhivatal zokszó nélkül, azonnal teljesített. Arra mindenesetre jó volt ez a kis színjáték, hogy engedély és járulékfizetés nélkül hozzá lehetett jutni a faanyaghoz. Felmerül a kérdés, miért nem lehetett az erdészeti hatóságnak bejelenteni az engedély nélküli fakitermelést, a földhivatali elmerésről miért nem tájékoztatták a KVI-t, miért nem kezdeményezték előbb az eredeti állapot helyreállítását és végül miért kellene megvenni az engedély nélkül kitermelt faanyagot.

Aztán az már csak hab a tortán, hogy amikor az erdészeti hatóság az rt.-re akart erdőgazdálkodási bírságot kiróni,

a fellebbezésben arra hivatkozva, hogy a kitermelés időpontjában a szomszéd volt a tulajdonos, éppen az általuk benyújtott iratokból derült fény az eset hátterére. Védekezésük jogos volt, de... nos, az egyéb jelzőket a tisztelt olvasó-ra bízom.

Meg kell jegyezni, hogy néhány tized hektárról és 100 m³-t alig meghaladó fatömegről van szó, de éppen ezért tartottam fontosnak megemlíteni az esetet. Vajon olyan szorult helyzetben volt a társaság, hogy rá volt utalva erre a kis gyorssegélyre, avagy nagyobb tétel esetén még inkább ezt tette volna?

Nos, íme a nagyobb tétel ezúttal szalonképebb megoldással.

Megint csak a szomszéd vágott bele egy rt. által kezelt állami erdőbe, azonban most már néhány ezer köbméter erejéig. Az rt. azonnal bejelentette az erdészeti hatóságnak, így a szomszédot erdővédelmi bírsággal – max. 50 000 Ft – sújtották, aki egyébként a fát az rt.-nek, mint jogos tulajdonát, visszaadta. Engedély, járulékfizetés ismét mellőzve, most már egy kicsit nagyobb tételben...

Érdemes lenne az rt.-nek a fakitermelést végzőket alkalmazni, mert ilyen mennyiségű faanyagot úgy letermelni, hogy azt az rt. ne vegye észre felelős erdőőrzése mellett, csak igen figyelemreméltó gyorsasággal lehetett.

Ezek után azon is el lehet gondolkodni, vajon a legjobbat hozza-e ki az emberből a nyereségérdekeltség?

Jogosan felmerülhet a gondolat, hogy bizony a jogszabályoknak nincs elegendő visszatartó erejük, azokat kellene módosítani. Igaz is lehet, de csak a büntetés kell, hogy visszatartson valakit a hasonló dolgoktól? Ilyenkor hol van az erdészöntudat?

Vagy mit szólnak ahhoz, ha arról értesülünk, hogy valamelyik kolléga egy 2 ha-os akácos telepítési tervét 150 000 Ft-ért, egy jeles cég pedig több tízhektáros akácos telepítési tervét és a kivitelezést hektáronként 1,5 millió forint felett vállalta el?

Jó, jó, a mérnöki munkát meg kell fizetni, de hol az a határ, amikor azt mondhatjuk, megfizettek, de azért később sem mondhatnak bennünket elvtelen kufárnak.

Mit érdemel az a szakirányító, aki a magánerdő-gazdálkodó nevében en-

gedély nélkül végeztet erdőgazdálkodási munkákat? Az erdészeti hatóság az erdőgazdálkodót tudja büntetni, aki polgári peres úton érvényesítheti igényét a szakirányítóval szemben..., szabad ilyen embereket működni hagyni?

Sajnálatos módon az erdészeti köztisztviselők között is volt példa arra, hogy a kérelmezőnek erdőre vonatkozó jogszerű használatát vizsgálva szemrehányások felelt, majd az így nyilvántartásba vett erdőgazdálkodónak azonnal engedélyeztek több ezer köbméteres fakitermelést. Végül annak befejezését követően saját hatáskörben szintén orvosolták a hibát, csak éppen a tulajdonos futhat a fája után a törvényesség felett örködni hivatott hatóság hibájából. Persze a tévedés joga jogszabályban adott, de nem ilyen esetekre!

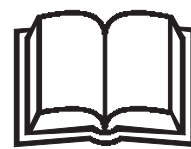
A jogszabályokat emberek alkotják, meghozataluk, módosításuk nehézkes, ráadásul eredményes alkalmazásukat nagyban elősegítené az etikus magatartás. Az élet minden területét nem is lehet, de nem is kell jogszabályokkal irányítani. Mi, emberek sokkal változatosabbak vagyunk és sokkal gyorsabban változunk, semhogy azt mindig pontosan követhetnék a jogszabályi előírások. De vannak íratlan szabályok is vagy esküvel fogadottak, melyek befolyásolják vagy kellene, hogy befolyásolják viselkedésünket. Ezeknél a számonkérés a saját lelkiismeret vagy hozzátartozóink, barátaink, kollégáink, illetve a szakmai elvárások által valósul meg.

Az Erdőtörvény végrehajtási rendeletének 7. számú melléklete az Erdészeti Szolgálati Szabályzat, amely tartalmazza az erdőgazdálkodási munkák szakirányítására és az erdő őrzését végző erdészeti szakszemélyzet esküjét. Eszerint sok egyéb mellett arra is felelsz, hogy a szakmai szabályoknak megfelelően végzik feladataikat az erdőgazdálkodás és az erdő élővilágának védelmében.

Az erdészeti hatóság előtt csak az esküt teszik le, annak betartásával, számonkérésével azonban a jogszabály a továbbiakban nem foglalkozik.

Az OEE alapszabálya a 7. § 2.2 pontban és a Kitételesek Adományozási Szabályzata 15. pontjában szintén etikai

Megjelent

Faipari kézikönyv (Szerk.: Molnár Sándor)

Erdőtjáró embernek talán kissé szokatlan a kötetben található grafikon, kép-let, egyes molekulák szerkezetének látványja, de mégis gyanítom, hogy az erdész számára is fontos mindannak az ismeretanyagának a vázlatos elsajátítása, amit a kötet tartalmaz. Mert végül is nem mindegy, hogy az évtizedekig nevelt erdőkből kikerülő faanyagnak mi lesz a sorsa.

A terjedelmes kötetet tizenhat szerző munkájából gyűrták össze. Erdész számára fontosabb tartalomjegyzéki fejezetcímek: fahibák, szöveti elváltozások, a fa és a víz kapcsolata, szilárdtsági jellemzők, a faanyag védelme szabványjegyzék.

Érdemes hát keresni a kötetet Molnár Sándor (Sopron) egyetemi tanárnál, aki egyben a kiadvány szerkesztője.

Debreczy Zsolt–Rácz István: Fenyők a Föld körül Dendrológiai Alapítvány, Budapest, 2000, pp. 552.

Két neves dendrológusunk, Debreczy Zsolt és Rácz István amerikai–magyar együttműködésben hozta létre a Dendrológiai Alapítványt, mely azt a nemes célt tűzte maga elé, hogy a mérsékelt öv még élő fás növényeit feltárja, dokumentálja és az ismereteket közkinccsé tegye. Az alapítvány részt vállal a nagy átfogó mű, a Fák Világatlaszának (Dendrológiai Atlasz) előkészítésében is. E nagy vállalkozás „melléktermékeként”, elsősorban a népszerűsítést célul tűzve, jelent meg a Fenyők a Föld körül c. mű. Ez a könyv 333 fenyőfajt ismertet 1100 színes, az eredeti élőhelyeken készült fotó és bőséges leírás segítségével. Külön-külön fejezetekben tárgyalják. Európa, Ázsia kontinentális területei, Tajvan, Japán, Nyugati Észak-Amerika, Keleti Észak-Amerika, Mexikó és Közép-Amerika, Dél-Amerika déli része, Új-Zéland, Ausztrália (Taszmánia) fenyőit, s bőséges tájékoztatást kaphatunk a fenyők általános jellemzéséből, rendszertani

elvárásokat fogalmaz meg, illetve azok megszegéséhez köt szankciókat.

Az esküben és az Erdészeti Egyesület Alapszabályában is sok minden megfogalmazásra került az erdésztől – értsd ezalatt az erdészembert és az erdőgazdálkodást folytató szervezeteket is – elvárható szakmai, etikai magatartással kapcsolatban.

A jogszabályok tehát az erdészszakmára hagyták annak eldöntését, vajon amit jogszabály nem tilt, azt minden fenntartás nélkül elfogadjuk, vagy van egy olyan etikai kontroll, amely szerint még a jogszerűség felett is vállaljuk a megmérettetést? Azt hiszem, kell ilyennek lenni. Gondoljunk csak arra, hogy ezt más szakmák is kitalálták és alkalmazták már kamaráikon vagy bizottságaikon belül, illetve az Országgyűlés is foglalkozik ilyen kérdésekkel. Szakmai hagyományaink és az egyesületi élet alaposabb ismerete nélkül is azt gondolom, hogy korábban voltak ilyen fórumok és erre vonatkozó normákat

meghatároztak, talán csak fel kellene azokat eleveníteni, kiegészíteni és alkalmazni.

Az erdőnek most nagyon sok gazdája van, és az erdészeti mellett a természetvédelmi hatóság is jelentősen befolyásolja sorsát, de egyik szervezet sem alkalmas arra és nem is feladata, hogy az egész szakmára kiterjedően etikai kérdéseket vizsgáljon. Erre az egyesületi alapszabályban megfogalmazottak szerint az Országos Erdészeti Egyesület lenne alkalmas, illetve ezt valahol feladatának is gondolom.

Ahogy a szakmai elismerések megítéléséről nagyrészt az OEE dönt, úgy vélem, fel kellene vállalnia ezt a szerepet is, sőt az egyesületi tagokon kívülálló által elkövetett etikai vétségek ügyében is ki kellene nyilvánítani véleményét.

Ennek szellemében az OEE elnökségének ezen cikk megírásával együtt eljuttattam javaslatomat egy etikai bizottság létrehozására.

Környezetvédelmi újságírók etikai kódexe

1. A tiszta környezethez és a fenntartható fejlődéshez való jog alapvető jog és szorosan kapcsolódik az élethez, egészséghez és a jó közérzethez való jogokhoz. A környezetvédelmi újságíróknak tájékoztatniuk kell a nyilvánosságot a környezet ellen irányuló fenyegetésekről, legyenek azok globális, regionális nemzeti vagy helyi jellegűek.

2. Az újságírók kötelessége, hogy növeljék a nagyközönség tájékozottságát a környezetvédelmi kérdésekben. Az újságíróknak arra kell törekedniük, hogy beszámoljanak a környezetvédelmi kérdésekre vonatkozó különböző nézetekről.

3. Az újságíróknak nemcsak az a feladatuk, hogy figyelmeztessék az embereket a környezet veszélyeztetéséről már a veszély kezdetekor, hanem az is, hogy kövessék a fenyegetés alakulását, és arról tájékoztassák a lakosságot.

4. Nem engedhető meg, hogy az újságírókat hagyományos előítéletek befolyásolják ezekben a kérdésekben sem kereskedelmi, sem politikai okokból, sem a kormány melletti, sem ellenzéki elkötelezettségéből. Az újságíróknak tá-

volságot kell tartani az ilyen előítéletektől és nem szabad ilyenekhez elkötelezni magát.

5. Az újságíróknak a lehetőségekhez képest idéznie kell az információk forrását, és el kell kerülnie a borúlátó vagy spekulatív beszámolókat és az elfogult kommentálást. Le kell ellenőrizni a hírforrás autentikus voltát, legyen az akár kereskedelmi jellegű, hivatalos vagy kormányzintű.

6. Az újságíróknak elő kell segítenie az egyenlőséget az ilyen információkhoz való hozzájutásban, és segítenie kell a szervezeteket és magánszemélyeket, hogy ténylegesen hozzájussanak ezekhez az információkhoz.

7. Az újságíróknak tiszteletben kell tartaniuk azoknak a személyiségi/adatvédelmi jogait, akiket környezeti katasztrófa, természeti csapás vagy hasonló ért.

8. A környezetvédelmi újságíró ne habozzon helyesbíteni olyan információkat, amelyeket korábban helyesnek vélt vagy pedig megdönteni a nagyközönség kialakult véleményét az események lefolyásának ismeretében végzett elemzések segítségével.

(Szakújságíró)

besorolásáról, földrajzi elterjedéséről, élőhelyeiről. Függeléként a gyakoribb fajok törzsének és kérgének fotóit adják közre, s nagyon értékesnek bizonyul a szakkifejezések tára, melynek böngészésekor derül csak ki, hogy mennyi fogalmat használtunk helytelenül eddig. A szerzők – fenyőkkel kapcsolatos – hatalmas és átfogó ismeretanyagából csak ízelítőt kapunk e kötetben, de ez az ízelítő is megsokszorozza eddigi tudásunkat erről a csoportról. Remekmű ez a maga javából, aki kézbe veszi, nem csalódik, s még nagyobb tisztelettel szemléli majd a Föld e sajátos teremtményeit. Azért is lehet bátran ajánlani e könyvet ezen lap hasábjain, mert a hazai erdészek fenyők iránti szenvedelme közismert, amit e mű is fokozni fog majd áttanulmányozás után.

(Megrendelhető: Dendrológiai Alapítvány, 2092 Budakeszi, Pf. 52. Ára: 7500 Ft)

Dr. Bartha Dénes

Millenniumi Vadászati Almanach Baranya megye, 2000

A mutatós kiadvány Baranya megye természetvédelméről, vadgazdálkodásáról és vadászatáról szól. A felelős szerkesztő, *Békés Sándor* munkatársai, *Turos László*, *Videcz Ferenc* és *Somogyi Rózsa* alapos munkát végeztek.

A térség bemutatásával kezdődik a kiadvány, annak természeti értékeivel és azok védelméről olvashatunk. Az idők változásával jár új helyzettel és az új törvényekkel ismerkedhetünk. Alaposan elemezhetjük az ormánsági szarvas életertét is. Az őzről, a vad-disznóról a vadászható apróvadakról, a dámvadról szerezhethetünk helyi ismereteket. A személyes rész kiemelten foglalkozik a térség vadásznagyjaival, legyen az a fegyver használatának alapos ismerője, a vadászeszközök reparálója vagy a trófeából készítenő emlék vagy használati tárgy készítésének mestere. A művészi ceruza- és ecsetforgató vagy az objektívet és az exponológombot időben oldó vadász is bemutatkozik. S nem hiányozhat az almanach végéről Baranya megye vadászati bibliográfiája.

Úgy tudni az ország millenniumi évére 14 megye készíti a maga almanachját, mely hasznos munka örömmel tölti el a ma olvasóját és hálával az utókor kutakodóját.

Erdészetről mindenkinek

Ezen a címen jelent meg az Editura Alutus Kiadó gondozásában egy igen hasznos kétnyelvű könyvecske. Az összeállítók – *Szabó Mária*, *Miklós István*, *Orbók Ilona* és *Orbók Sándor* erdőmérnökök – szándéka a Romániában erdőhöz jutott magánosok felvilágosító munkája. Mint a kétnyelvűség mutatja, elsősorban az erdélyi területeket érintő tulajdonosok forgathatják haszonnal.

Futaki János halálára

Az erdész kollégák nevében mondom most búcsúszót kedves munkatársunknak. Gyászolják Öt a csemetekert dolgozói, az Erdőgazda Kft., a Gyulai Erdészet, a Körösvidéki Erdészet munkatársai. Búcsúzik Tőle a Dél-alföldi Erdészeti Részvénytársaság valamennyi dolgozója. Ugyancsak elköszönnek Tőle az Állami Erdészeti Szolgálat és a Szaporítóanyag Felügyelőség munkatársai is. A Békés megyei erdész kollégák nevében az Országos Erdészeti Egyesület búcsúzik Tőle.

Kedves Barátaim!

Engedjétek meg, hogy gondolataimat a költők szavaival ékesítsem fel.

„Látjátok feleim, egyszerre meghalt és itt hagyott minket magunkra. Megcsalt. Ismertük őt. Nem volt nagy és kiváló, Csak szív, a mi szívünkhez közel álló. De nincs már. Akár a föld. Jaj, összedől A kincstár.

Okuljatok mindannyian e példán. Ilyen az ember. Egyedüli példány. Nem élt belőle több és most sem él, S mint fán se nő egyforma két levél, A nagy időn se lesz hozzá hasonló.”
(*Kosztolányi Dezső*)

A szép múltú Békés városában töltött gyermekkor után a szegedi erdészeti technikumban szerzett technikus oklevelet 1973-ban. Később, amikor a munkája megkívánta, Sopronban tovább képezte magát, és az erdészeti növényvédelmi szaktechnikus oklevelet is megszerezte. Első munkahelye a Gyulai Erdészet bélmegyeri kerülete volt, ahol Kovács Péter bácsi mellett dolgozott. 1978-ban az erdőgazdaság bányászati csemetekertjébe került, ahol a kert vezetése mellett egy kisebb erdőterületet is kellett igazgatnia. 23 évig volt kerületvezető erdész ezen a helyen.

Ezen idő alatt az ország második legnagyobb nemesnyár csemetekertjében több, mint 12 millió nemesnyár fácskát nevelt fel és adott át erdősítésre. Ezekből jutott az ország szinte minden részére. Csak ebből a fajtából közel 12–13 ezer ha erdő létesülhetett. Ez a mennyiség megfelel az egész Békés megye erdőterületeinek csaknem a felével. Több millió egyéb fajú facsemetét is felnevelt, melyek közül egyesek még Hollandiába, Németországba és Angliába is eljutottak. Az utóbbi tíz évben számos díszfát, örökzöldet, cserjét is termelt. Ezek közül talán egy-

A tartalom főbb címeiben: *Az erdő biológiája, erdőművelési módszerek, erdőhasználat, vadgazdálkodás, erdei melléktermékek, erdővédelem, erdőrendezés, erdőfelügyelet.*

Átfogó ismereteket ad tehát a százötven oldalas könyvecske, mely lényegretörően ismerteti az erdőgazdálkodás szükséges tennivalóit. Forrasság haszonnal az erdőtulajdonosok.

némely az itt összegyűlteket otthonát is díszíti.

Kedves Barátaim!

Végezetül pedig, ahogy ígértem, hadd búcsúztassam el Futaki János kollégánkat Tóth Árpád soráival:

„Nyugtassa Isten, sírja örök ölen
Álmondjon életet, mit sosem élhetett,
Míg bánatos, csondes szemével
Néz le a sírra a könnyeszü hold.”

Puskás Lajos

Szalai Imre 1939–2001

Váratlanul, közvetlenül nyugdíjba menetele után távozott közülünk.

Munkás élete után a megérdemelt pihenésben már nem lehetett része.

Gyermekkor óta tudatosan készült az erdész pályára.

A középfokú szakképzettséget 1957-ben szerezte meg.

Jó gyakorlati szakember volt. Pályája gyorsan ívelt fölfelé. 1958–60 között már önálló csemetekert-kezelői beosztást kapott.

1960 és 70 között kerületvezető, emellett fagyártmányüzemet és MÁV-rakodót is vezetett.

Ettől a beosztásától az őt ért sérelmek miatt kellett megválnia, és akkor került az erdészeti igazgatás területére.

1970 és 1979 között erdőfelügyelői munkakört látott el.

1980-tól a Budapesti Erdőfelügyelőség központjában, az igazgatási osztályon dolgozott.

1990-től osztályvezető-helyettes, majd az osztály megbízott vezetője.

Osztályvezetőnek csak azért nem nevezték ki, mert ehhez a jogszabályok felsőfokú végzettséget írtak elő.

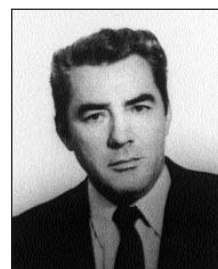
Szalai Imre ízig-veéig erdész volt, és az is maradt a hatósági munkában is. Talán éppen ezért tudta azt is magas színvonalon, példaértékűen ellátni.

Alapos szakmai tudását segítőkészen megosztotta fiatalabb munkatársaival. Mint embert a szerénység, a szorgalom jellemezte.

Egész életében a magyar erdészekért, a magyar erdőért munkálkodott, e területen maradandót alkotva.

Tisztelettel őrizzük meg emlékét.

Dr. Gaál Györgyné

Egyesületi hírek

Fõtitkári beszámoló 2001. március 19–április 22.

A Táj- és Környezetfejlesztési és a Természetvédelmi Szakosztályok közös rendezvényüket tartották Sopronban a Nyugat-magyarországi Egyetemen (IV. 5.). A rendezvényt köszöntötte *dr. Faragó Sándor*, az Erdőmérnöki Kar dékánja. *S Nagy László* ismertette a Táj- és Környezetfejlesztési Szakosztály munkáját, melyet hozzászólások követtek. *Ormos Balázs* főtitkár javasolta, hogy a szakosztály jövőbeni munkájának gerincét a terület- és vidékfejlesztés alkossa, hiszen ezeken a területeken Egyesületünk rendszeresen kap külső megbízásokat, melyekre a válaszokat az érintett szakosztályok szakvéleményére kívánjuk alapozni.

Egyesületünk nyugat-dunántúli régiójának titkárai a Kisalföldi Erdészeti Rt. Ravazdi Erdészeténél tartották értekezletüket (IV. 6.). A megjelenteket köszöntötte *dr. Magas László*, az erdőgazdaság vezérigazgatója. *Dr. Markovics Tibor* régióképviseelő vezetésével zajlott megbeszélésen a helyi csoporttitkárok sorra beszámoltak tevékenységükről. *Káldy József* elnök és *Ormos Balázs* főtitkár számolt be az Egyesület legfontosabb feladatairól és válaszoltak a felvetődött kérdésekre. Kérdésként vetődött fel, hogy érintett-e egyesületi tagot a tiszai árvíz, ha igen, hogyan tudnánk segítségre lenni. Köszönjük *Széphalmi László* erdészvezetőnek, hogy helyet adott a rendezvénynek és vendégül lát-

ta a csoportot. Gratulálunk a továbbfejlesztés alatt álló erdészeti erdei iskolához és a Fertő-Hanság Nemzeti Parkkal való együttműködéshez, melyhez épületrészt is adtak!

Egyesületünk Küldöttközgyűlése 2001. április 18-án tartotta soros ülését, melyen a következő határozatok születtek (54 fő küldött jelent meg, az ülés határozatképes volt).

1/2001. (április 18.) sz. határozat:

A szakmai éveket (20 év) a kitüntetés átadásának napjáig kell figyelembe venni (egy ellenszavazattal elfogadva).

2/2001. (április 18.) sz. határozat:

A Küldöttközgyűlés a 2000. évi Közhasznúsági jelentést és a pénzügyi befektetési beszámolót elfogadta (egyhangú szavazás).

3/2001. (április 18.) sz. határozat:

A Küldöttközgyűlés az Egyesület 2001. évi pénzügyi és befektetési tervét elfogadta (egyhangú szavazás).

4/2001. (április 18.) sz. határozat:

A Küldöttközgyűlés a 2001. évi Ünnepi Küldöttközgyűlésen a következő tagtársakat részesíti egyesületi kitüntetésben:

Tiszteletbeli Tagsági Díszoklevél:

Dr. Kollwentz Ödön	52 szavazat
Dr. Madas László	52 szavazat
<i>Bedő Albert Emlékérem:</i>	
Cebe Zoltán	29 szavazat
Fejes Dénes	30 szavazat
Oláh Tibor	29 szavazat

Kaán Károly Emlékérem:

Halász Tibor	28 szavazat
Tutuntzisz Thomasz	35 szavazat
Zsilvölgyi László	40 szavazat

Elismerő Oklevél:

Balogh József	54 szavazat
Borbély László	54 szavazat
Bögér András	54 szavazat
Gábor Gusztáv	54 szavazat
Gál István	54 szavazat
Gáspár László	54 szavazat
Dr. Göndöcz Gyula	54 szavazat
Horváth Lajos	54 szavazat
Illés László	54 szavazat
Kiss Balázs	54 szavazat
Máté Zoltán	54 szavazat
Nádaskay Gábor	54 szavazat
Rákosi József	54 szavazat
Túróczi Ferenc	54 szavazat
Varró István	54 szavazat

Szakosztályi hírek

Az OEE Erdőművelési Szakosztálya és a Summit-Agra Hungária Kft. szervezésében hagyományörző szakmai fórum megrendezésére került sor 2001. április 12-én Kaszópusztán.

A megjelenteket a HM Kaszó Rt. részéről *Tamás János* elnök-vezérigazgató köszöntötte. Ismertette az Rt. 2000. évi eredményét, gazdálkodását, valamint a 2001. évi célkitűzéseket, külön kiemelve az évenként jelentkező erdővédelmi problémákat.

Ezután *dr. Lengyel László*, a szakosztály elnöke köszöntötte a megjelenteket, majd méltatta a Summit-Agra Hungária Kft.-vel évek óta tartó gyümölcsöző együttműködést. Ennek keretében az elmúlt években egyrészt az egyszikűek elleni gyomirtást, másrészt a cserbogár nemző elleni védekezést sikerült a kft. által forgalmazott szerekkel a leggazdaságosabban megoldani.

Ezek után *Máté Zoltán*, az Rt. osztályvezetője tájékoztatta a szakosztály tagjait a legégetőbb erdővédelmi feladatokról. Meghatározó fafaj a KST (40%), ezért kiemelt fontosságú ennek védelme. Csemetekorban a lisztharmat, később a cserebogár nemzője, illetve lárva (pajor) okozza a legnagyobb prob-

Fotó: Ormos Balázs

lémát. A tölgy hervadásos betegségeként 10 év alatt az 1 éves véghasználati fatömegnek megfelelő százalékot kellett egészségügyi termelésként kitermelni. Erdővédelmi tevékenységük főbb irányai az alábbiak:

- cserebogár nemző – pajor elleni védekezés, évenkénti ismétléssel,
- alkalmanként lombrágó hernyók elleni küzdelem,
- gyomok visszaszorítása, elsősorban a Calamagrostis epigeos,
- vadkárók elleni védekezés.

Ismertetésre kerültek a különböző alkalmazott technológiák. Évente az Rt. 15–20 MFT-ot használ fel erdővédelmi feladatok megoldására, melynek 60%-át a cserebogár nemző, pajor elleni védekezés teszi ki.

A szakosztály elnöke megköszönte a tájékoztatót, majd *Kató Sándor* titkár ismertette a 2001. évi tervezett szakmai programokat. Öröndetes, hogy a szakosztály létszáma 98 főre emelkedett.

Ezután *dr. Horn András* igazgató, a Summit-Agro aktuális szakmai és kereskedelmi tevékenységéről tartott előadást. Kiemelten foglalkozott a Mospilan 70 WP 20 Sp erdészeti alkalmazásával (pajor elleni gyökérbemártósos védekezés), a Pledge+Acetoklór kombináció makkvetésekben, valamint az üdülőkörzetek szúnyog elleni védekezési technológiáival. A jelenlévők ismertették az eddig elvégzett kísérletek eredményeit, majd kötetlen konzultációra került sor.

Végezetül *dr. Lengyel László* összefoglalta az elhangzottakat és meghatározta a kiemelten fontos feladatokat. A közeljövőben meg kell oldani a pajor elleni tartós védekezési technológia kidolgozását (lindán kiváltása más rovarölő szerrel), valamint lombállományokban a szeder visszaszorítását. Az ez irányú kísérleteket tovább kell folytatni.

Lengyel László

Az *Oktatási Szakosztály* március 22-én Budapesten, az Agrárszakoktatási Intézetben (ASZI) tartotta meg ez évi első összejövetelét, amelyen szakközépiskolai témákat tűztünk napirendre.

1. A négy szakközépiskola megállapodott abban, hogy a tanév végén közös felmérést dolgozzanak ki az erdőművelés és az erdőhasználat tananyagából. A felmérés előkészítésében és lebonyolításában részt vesz az ASZI is.

2. A szakosztályülés második részében *dr. Bartha Dénes* egyetemi tanár, intézetigazgató „A felvételi vizsgák és a növénytan oktatásának tapasztalatai az erdészeti szakközépiskolát végzett hallgatók körében” címmel tartott előadást. Elmondta, hogy a szakközépiskolát végzett hallgatók gyakorlati tudása jó. Feleletük során a precíz fogalmazásban vannak hiányosságai: gyakran használnak pontatlanul fogalmakat (pl. levél-váll – levél-alap keverése, mag – termés keverése stb.).

Gyakori eset a „technikus szindróma”. Ez azt jelenti, hogy a hallgató elbízta magát, a gyakorlati tudásában bízva az elméleti anyagból nem készül föl kellően. Sok szakközépiskolát végzett hallgató felhasználja a középiskolai gyűjteményét az egyetemi gyűjtemény elkészítéséhez. Ez természetesen elfogadható, de a hallgató így elesik a gyűjtés legfontosabb céljától, hogy alaposan tanulmányozza a növényt minden szempontból. Természetesen olyanok is vannak, akikre ez nem jellemző.

Az előadó javasolta az ökológiai szemlélet erősítését és a tananyag összehangolása érdekében az egyetem és a szakközépiskolák közötti szorosabb kapcsolatot.

3. A szakközépiskolák vezetési ismeretek tantárgyának tanárai felülvizgálták és módosították az üzemgazdaságtan technikusképesítő vizsga tétel sor B kérdéseit. A jóváhagyást az FVM-től a 2002 tavaszán esedékes vizsgához kérik.

Dr. Folcz Tóbiás
szakosztályelnök

Az OEE Gépesítési Szakosztálya 2001. március 20-án Nádudvaron, a KITE Rt.-nél tartott ülést.

Az ülés első szakaszában *Búvár Géza* vezérigazgató bemutatta a KITE Rt.-t, melynek tevékenysége alközpontjain keresztül az egész országra kiterjed. A KITE Rt. alapvető tevékenysége a gép-, a környezetápolás-technika-, a növényvédőszer- és műtrágya-, a vetőmag-, a termény-, a kertészeti termék-, valamint az alkatrészkereskedelem. Foglalkoznak továbbá az általuk forgalmazott gépek szervizelésével és javításával is.

Ezt követően *Fodor István*, a gépkereskedelmi üzletág igazgatója és munkatársai adtak tájékoztatást szakterületükről. A KITE Rt. gépkereskedelmén belül meghatározó a John Deere traktorok kereskedelme, melyeknek kizárólagos magyarországi képviselői. A traktorok teljes skáláját kínálják, igény esetén munkagépeikkel együtt. Értékesítési politikájukban azért töreksenek komplexitásra, hogy a technológia egészét megvalósító, műszakilag és energetikailag összehangolt gépsor álljon a felhasználók rendelkezésére.

A traktorkínálat részletes bemutatása után emelővillás és teleszkópos rakodógépekről adtak tájékoztatást. Munkagép-kínálatukban a Kuhn gépek (talajművelő gépek, vetőgépek, műtrágyaszórók, permetező, szalastakarmánybetakarítók) a meghatározók. Igény esetén azonban bármilyen más típusú munkagép traktoraikra illesztésére is javaslatot tesznek (pl. Kühne talajművelő gépek, Hardy permetező stb.). Az erdészeti gépek traktoraikhoz illesztéséhez igénybe veszik a TAEG Rt. dr. Káldy József Erdőgépjelöltő Központjának segítségét.

Gépkereskedelmükön belül kiemelt terület az öntözőgép-kereskedelem, melyről *Szabó Gyula* üzletágvezető

John Deere traktorok a KITE Rt. telepén

adott tájékoztatást. A KITE Rt. gyakorlatilag valamennyi öntözési módra (csepegtető, miniszórófejes, normál szórófejes, felsévélhető tömlős öntözés) kínál technikai megoldást. Berendezéseiket az öntözendő területhez illesztve – igény esetén a komplett tervezést, engedélyeztetést és kivitelezést is elvégezve – kínálják. Választékukban az erdészeti csemetekertek öntözésére alkalmas kínálat is szerepel.

Az ülés további részében a szakosztály véglegesítette 2001. évi munkatervét és döntött az ez évi külföldi tanulmányútról, mely a svédországi EMIA-WOOD kiállítás meglátogatását célozza. Ezt követően *dr. Horváth Béla* és *Szima György* adott tájékoztatást a TAEG Rt. dr. Káldy József Erdőgépfeljesztő Központja működésének beindulásáról, eddigi tevékenységéről és további terveiről.

Az ebédet követően bemutatóra került sor, melynek keretében a résztvevők megtekintették a KITE Rt. központjában működő javító-karbantartó bázist és alkatrészraktárt, valamint a John Deere traktorok és betakarítógépek, a *KUHN* munkagépek és a *Hardy* permezők, valamint a környezetápolástechnika kínálatát. A kialakított gépek között külön érdekességként említhető az erdészeti célokra is javasolt, alsó védőpajzzsal ellátott John Deere 6010 SE típusú univerzális traktor.

A jól sikerült rendezvényen – melyért köszönet illeti a KITE Rt.-t – 21-en vettek részt.

Kép és szöveg: **Dr. Horváth Béla** szakosztályelnök

* * *

A Szeniorok Tanácsa (SZT) 2001. március 7-én tartotta az ez évi első kibővített ülését. Az ülésen *dr. Szász Tibor* elnök üdvözölte az előadókat, a meghívott vendégeket és az SZT tagjait. Napirend előtt bejelentette, hogy az SZT tagja, mindannyiunk szeretve tisztelt kedves barátja, *Bogár István* 2001. március 3-án elhunyt. Az ülés résztvevői néma felállással tisztelegtek és emlékeztek.

Az első előadást *Gémesi József* okl. erdőmérnök, az ÁPV Rt. Agrárgazdasági Vagyonkezelési Igazgatóság ügyvezető igazgatóhelyettese tartotta „Az állami erdőgazdaságok tervei 2003-ig” címmel. A bevezetőben rövid tájékoztatást adott arról, hogy az ÁPV Rt. várhatóan ez év második felében befejezi a működését. Két szervezet lesz az utódja. Egyik ellenőrzi majd a megkötött priva-

tizációs szerződésekben lefektetettek megtartását, a másik irányítja majd a kincstári rt.-k tevékenységét. Az állami tulajdonú erdőgazdasági rt.-k is majd ide tartoznak. Fontos alapelvként rögzítette az előadó, hogy az állami erdők területét nem tervezik tovább csökkenteni. A Nemzeti Földalap létrehozása remélhetőleg segíti majd az egészséges „földmozgás”-t, és a kárpótlási törvény végrehajtása során kialakult, az erdőgazdálkodást hátrányosan érintő zárványok felszámolhatók lesznek, ezáltal kialakulhatnak a koncentrált erdőtömbök.

Az állami erdőgazdálkodás fő célkitűzései a következők:

– Az erdőállományokkal kapcsolatos feladatokat, amelyek garantálják az erdőfenntartás és a természetvédelem követelményeit kielégítő erdőgazdálkodást, hiánytalanul elvégzik.

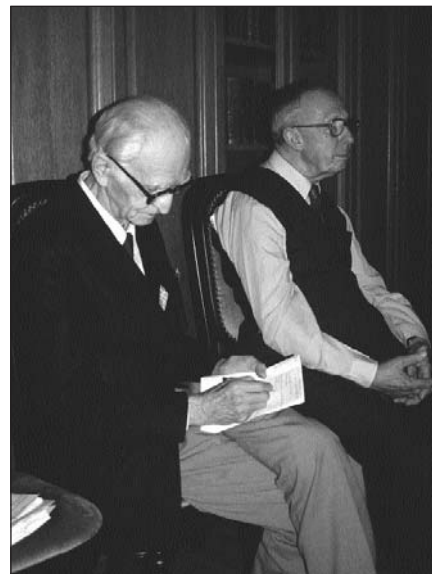
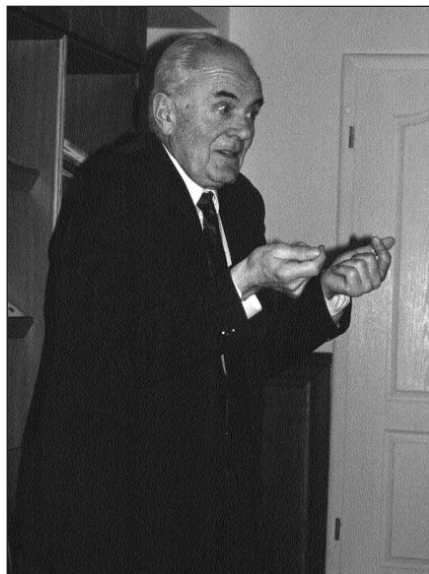
– Úgy dolgoznak, hogy az rt.-k ne legyenek veszteségesek, sőt a vagyonukat lehetőleg gyarapítsák.

– Az erdőgazdasági rt.-k összefogásával a nagyságukból származó előnyöket hasznosítják. Sopronban megalakították az Erdőgép Központot.

– Azonos szemlélettel igyekeznek a társadalmat az egész országban tájékoztatni, és elnyerni a megértést, a támogatást az erdőgazdálkodás munkájához. Ennek keretében hívták életre az Erdei Iskolákat és a Pilisi Parkerdő Rt.-ben az Erdészeti Információs Központot.

Az állami erdőgazdálkodást jelentősen segítené, ha az állami tulajdonú erdők, pl. a honvéd-erdők is, mind azonos irányítás alá kerülnének, és sikerülne a természetvédelemmel összhangba jutni. Az összhang megteremtéséhez hozzájárulna, ha elkészülne a természetvédelmi törvény végrehajtási utasítása, amelyik megakadályozná a törvény eltérő értelmezését.

Az állami erdőgazdasági rt.-k jövődelmének kb. 60%-át a fakitermelés, a leányvállalatokkal együtt kb. 30%-

át a fafeldolgozás és kb. 9–10%-át a vadgazdálkodás adja. Az rt.-k bővítési lehetőségei elsősorban a fafeldolgozás terén jelentkeznek, főleg akkor, ha a magányosok által termelt és felvásárolt fa feldolgozását is megszervezik. Az rt.-k állami támogatásra sem jelenleg, sem a jövőben nem számíthatnak.

Az előadást követő vitában *dr. Ghimessy László, dr. Járasi Lőrinc, Sipos Árpád, Zathureczky Lajos, Halász Aladár és Pechtol István* vett részt.

A szünet utáni második előadást az elnök azzal vezette be, hogy az utóbbi időben az OEE múltjával foglalkozók között két nézet alakult ki. Az egyik szerint az Egyesületünk jogelődjének tekinthető Ungarischer Forstvereint 1851-ben alapították, tehát az OEE ez évben 150 éves. A másik szerint az alapítás éve 1866 decembere, amikor a mai elnevezéssel alapították meg a magyar nyelvet használó Országos Erdészeti Egyesületet, tehát az OEE 2001 végén lesz 135 éves. *Dr. Király Pál* okl. erdőmérnök, az SZT és az Erdészettörténeti Szakosztály tagja, az utóbbi nézet képviselője „Egyesületünk történetének főbb eseményei” címmel tartotta meg előadását. Az előadó bevezetőként általában foglalkozott az egyesületek meghatározásával, történetével és a mindenkori államhatalom és az egyesületek viszonyával. Az egyesület „A magyar nyelv értelmező szótára” szerint: „Személyeknek valamely közös és állandó célra való társulásából keletkezett, jóváhagyott alapszabályok szerint, többnyire hatósági felügyelet alatt működő szervezet, testület. Nyilvános számadásra kötelezett.” Az előadó saját meghatározása szerint az egyesület „Különböző természetű és jogi személyek önkéntes és demokratikusan szervezett társulása valamely közös cél elérésére.”

Egyesületek már a Római Birodalomban és a középkorban Európa több országában is működtek. A XVIII. századbeli felvilágosodás és a polgári társadalom kibontakozása óta egyesületek nélkül a társadalom egyáltalán nem képzelhető el.

Magyarországon az 1800-as évek első harmadában gróf Széchenyi István volt az egyesületek alapításának a fő zászlóvivője. A „Hitel” című munkájában azt írta: „Egy magányos ember semmi, csak az egyesületnek van hosszú élete és igazi súlya.”

Szaktánc és Egyesületünk története

szempontjából nagy a jelentősége a gróf Széchenyi által 1825-ben alapított pesti Pálya- és Lófuttatási Társaságnak. Ez már 1835-ben felvette a Magyar Gazdasági Egyesület elnevezést. A később „Országos” jelzőt kapott egyesület lett a hazánkban híressé lett OMGE. Az OMGE-nek már 1842-ben Erdészeti Szakosztálya működött.

Az 1848–49-es szabadságharc elbukása után az olmtüzi alkotmány megszüntette Magyarországot és kezdetét vette a Bach-korszak katonai diktatúrája, a súlyos börtön- és halálbüntetésekkel. Minden, ami magyar nemzeti kezdeményezés volt, bünténynek számított. Felfüggesztették a magyar alapítású társaságok, egyesületek, így az OMGE működését is. 1851. június 20-án Esztergomban az osztrák hatóságok engedélyével megalapították a „magyar érdekeket szolgáló, magyar szellemiségű” szakegyesületet „Ungarischer Forstverein” elnevezéssel. Ennek elnökévé Graf Gustav von Königsegg-Aulendorfot választotta a mintegy 60 fős, zömmel idegen származású erdész és aulikus érzelmű földbirtokos. Egy év múlva az Ungarischer Forstvereint az Osztrák Birodalmi Erdészeti Egyesület (Österreichischer Reichforstverein) tag egyesületévé nyilvánították. A kiegyezés felé haladva 1866. december 9-én a „Magyar Erdőszegylet” közgyűlésén Gödöllőn *Bedő Albert, Divald Adolf és Vágner Károly* kezdeményezésére mondták ki az Országos Erdészeti Egyesület megalapítását.

Záró gondolatként az előadó azt javasolta, hogy a 150. évforduló mellett pálcát török, ha nem elégszenek meg az irodalmi forrásokkal, kutassanak a Magyar Királyi Helytartótanács, a K. K. Statthaltereier-Abteilung Pressburg, az Osztrák Belügyminisztérium az OMGE és Pest város irattárában.

Az előadottakat élénk vita követte. Hozzászóltak: *Mészáros Gyula, Köveskúti György és Pechtol István*. A 150 éves álláspontot képviselők részéről *Pápai Gábor*, az EL főszerkesztője nyilatkozott.

Az elnök megköszönte az előadók munkáját, a hozzászólók, a résztvevők ügybuzgalmat és tájékoztatta a megjelenteket arról, hogy az FVM Helyi Csoportjával közös szervezésben 2001. május 18–19-én a Szombathelyi Erdőgazdasági Rt. területére kétnapos, június 13-án az ERTI Gödöllői Arborétumába egynapos szakmai utat szerveznek.

Dr. Szász Tibor

Búcsú Gárdonyi Gábor (1932–2001) erdőmérnöktől, a Telki temetőben

Tisztelt Gábor Bátyám! Tisztelt Gyászolók!

Fájdalmas kötelesség szólított együvé bennünket. Búcsúznunk kell Tőled, Gábor, egykori társaid, az utánad felnőtt nemzedék, az erdészkolégák nevében is.

Gárdonyi Gábor okleveles erdőmérnök 1932. július 18-án született a kiskunsági Szankon. Az elemi és a középiskola elvégzése után, viharos történelmi események közepette, a soproni erdőmérnöki karon szerzett oklevelet 1957-ben. Szakmai szolgálatát a Börzsönyi Állami Erdőgazdaságnál kezdte mint a Diósjenői Erdészet szakelőadója. Az ott eltöltött néhány év a szakma gyakorlati ritmusát, a középhegységi erdészet sajátosságait ismertette meg vele.

1963 őszén került az akkoriban életre hívott Budavidéki Állami Erdő- és Vadgazdaság központjába, erdőhasználati főelőadó munkakörbe. Színes, a szakmai munkája kiteljesedését is segítő tevékenységek jellemzik ezeket az éveket. Az erdő legfőbb használat, a fahasználat önmagában is szerteágazó követelményeket támaszt a sikerre törő szakemberrel szemben, az itteni sajátosságok, továbbá az abban az időszakban lezajlott gépesítés további ismeretszerzést kívánt, feladatokat szabott. A gyengén jövedelmező budai faállományok a gazdasági önállósulás idején szükségessé tették az erdei melléktermék-termelés szervezését is. Ekkor a munkája révén is bővült, illetve kezdődött a kőbányászat több mézskő- és dolomithányában, Budakeszitől Piliscsabáig vagy kezdődött a kőfeldolgozás ipari és építési célokra. A jövedelmezőségre, egyszerűsmind a technikai fejlődésre, de lényegét nézve: a környező települések sok lakójának, maguknak a településeknek is a boldogulására legnagyobb hatással a fafeldolgozás fejlesztése volt. A néhány embert és néhány egyszerű gépet alkalmazó, időszakosan működő részlegek helyett és helyén, a hetvenes évek elejétől a korszak erdészetének megfelelő fafeldolgozó üzemek épültek és dolgoztak Budakeszin és Bajnán. Közös érdekből és közös munkával faáru szaküzletet alapított az erdőgazdaság és az Erdért Vállalat. Ennek a hatalmas fejlesztő és gyakorlati munkának egyik meghatározó egyénisége volt Gárdonyi Gábor. Mindezek közben sajátos érdeklődési körének gyakorlati számára is lehetősége nyílt. A növények általános és rajongó szeretete és az örökzöldek, az exoták mind jobb megismerése, a kertészkedési ismeretei, jól hasznosulhattak egyrészt az 1959-ben alapított Budakeszi erdészeti arborétum fejlesztése és nevelése közben, másrészt a hatvanas évek végétől kibontakozott az akkori budai járást érintő tájfasítási, község- és üfásítási munkákban.

Munkaköri feladatai mellett sok éven át

vállalt vezetői munkát az Országos Erdészeti Egyesület helyi csoportjában. Tanulmányutak, bemutatók, előadások szervezése, szakkönyvtár létrehozása és fejlesztése ködök a személyéhez. Két alkalommal kitüntetéssel ismerte el a munkáját az erdőgazdaság kollektívája.

1976-ban az erdőgazdaság növekedését követően nevezték ki fafeldolgozási osztály-vezetővé. Öt éven keresztül vezette nagy lelkesedéssel az ágazatot. A számottevő saját faalapanyag mellett vásárolt termékek továbbfeldolgozása, sikeres termékpaletta biztosította a prosperálást. 1981-től a sokrétű tapasztalataira alapozva a műszaki fejlesztésben jelölt ki feladatot számára az erdőgazdaság. Legfőképpen a faipari rekonstrukció vezetése és végrehajtása jellemzi ezt az időszakot, amely nélkül nem volt lehetséges a gazdaságos működés. Időközben felelős vezetője lett az arborétumi munkáknak is, egészen 1989-ig.

Szakmai munkássága befejező éveiben, a jogutód Pilis Parkerdőgazdaságban is szakfelügyelői megbízatásának tett eleget, amely tevékenységében a sokrétű tapasztalatát hasznosan alkalmazta. Munkatársaival mindenkor a megalapozott szakmai megoldásra törekedett, amelyeket felügyelőként elő is írt és el is várt.

1991-ben koregredmennyel ment nyugdíjba. Nyugdíjas éveiben aktíválta magát a kertépítésben, és került még közelebb számtalan megismert növényhez. Vallotta, hogy a növénynek is lelke van, amelyet emberi gondoskodás nyomán érezet. Hinnünk kell ebben nekünk is! Így búcsúzhatunk lelkben Gárdonyi Gáborról.

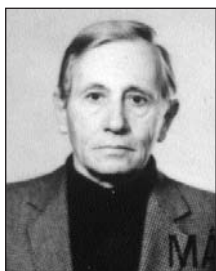
Nyugodj békében Gábor! Emlékedet megőrizzük.

Telki, 2001. március 6.

Apatóczy István

Bajcsy Endre Kaán Károly-díjas vasúti és hadmérnök 1927–2001

2001. január 31-én 74. életében elhunyt Bajcsy Endre, az EGER-ERDŐRészvénytársaság nyugalmazott vonalfőnöke. 2001. február 17-én családja, barátai, munkatársai és ismerősei vettek végső búcsút Bajcsy Endrétől a gyöngyösi Ferenccsek Plébániatemplomában gyászmise keretében.

Olyan embertől kell végleg elköszönünk, aki szinte egész életét, munkáját az erdei vasutaknak szentelte, és ebben kimagasló szaktekintély volt.

Pozsonyban született 1927. november 10-én. Iskoláit a Felvidéken végezte, vasúti és hadmérnöki képezését a prágai Károly Egyetemen szerezte. 1950-től 52-ig a MÁV Vezérgazgatóságán dolgozott mint mozdonyszolgálati csoportfőnök. 1952-től nyugalmazásáig mindvégig erdei vasútnál dolgozott. 1960-ig a Börzsönyi Vasutak

vonalfőnöke, 1960-tól 1983-ig pedig a Mátravasútnál tölti be a vonalfőnöki tiszteletet.

Nagy szerepe volt abban, hogy miközben az ország számos kisvasútja a felszámolás sorsára jutott, a gyöngyösi (és még jó egynéhány kisvasút) mindannyiunk örömeire túlélte a viharokat, sőt többször megújult, és ma is a kirándulók kedvelt „kisvonnata”.

Az ő nevéhez fűződik a Mátravasút rekonstrukciójának előkészítése és kivitelezése, amit az utódok folytattak és ma is sikerrel végeznek. Ő kezdeményezte a nehéz felépítményű sínrendszer (23,6 kg/fm), vezeték nélküli forgalombiztosító hírközlő rendszer, központi irányítású váltórendszer, önműködő jelzők és útsorompók megvalósítását a keskeny-nyomközű vasutaknál. Meghatározó szerepe volt a nagy teljesítményű motormozdonyok és a légfékezésű kocsik alkalmazásában. A változó kor követelményeihez igazodva az Állami Erdei Vasutak Jelzési, Forgalmi és Vasútkezelési Utasítását elkészítette, amely azóta is hatályos.

Nyugállományba vonulása óta sem szűnt meg a vasúttal való törődése, szakmai segítségét gyakran igénybe vették a ma vasutasai. Aktív részese volt az Erdészeti Egyesület Erdei Vasút Szakosztályának. Munkája elismeréseként 1998. évben kapta meg a Kaán Károly emlékérmét.

Nehéz szívvel veszünk búcsút Bajcsy Endrétől, akit mindig az erdei vasutak nagyjai között fogunk emlegetni.

A gazdag életút végétével Dsida Jenő versszakával búcsúzunk:

Hallgatag éj van, s utazom,
s szürke hegyekből koszorú
nyúlik a felhős, árnyas egekbe
komoran, búsan ránk fenyegetve,
s odakünt minden elmaradó fa
szomorú,
szomorú
szomorú.

Kívánságának megfelelően hamvait Ipolyszakállós temetőjében helyezik örök nyugalomra.

Emlékedet megőrizzük. Isten Vele! Nyugodj békében!

Wágner Tibor

főmérnök

az EGERERDŐ Rt. nevében

Korek Károly

szakosztályelnök

az OEE Erdei Vasút Szakosztály nevében

Németh Ferenc (1915–2000)

2000. október 30-án helyeztük örök nyugalomra az ásothalmi temetőben Németh Ferencet, Feri bácsit, az ásothalmi erdészek doyenjét.

1915. október 4-én született Kapuváron. Szülei

Németh Kálmán és Pap Rozália, akik kisbirtokukon igyekeztek felnevelni négy fiú- és három leánygyermeküket. Elemi és polgári iskoláit is Kapuváron végezte. Mivel szülei nem tudták taníttatni, otthon dolgozott. Ezt követően 1934-ben került a Királyhalomi Erdész Szakiskolába gyakorlonoknak, majd 1935-től alerdésztanulónak. Az első tanévben egyik bátyja viselte a tanítást költségeit, míg a második évben a jeles rendű, szerény, szorgalmas tanuló elnyerte Szeged város ösztöndíját. A végzést követően két év katonai szolgálat következett. 1940 áprilisában Fodor Gyula iskolagazgató hívására kerül vissza a szakiskolába erdőőrnek. 1944–45-ben több fronton is teljesített szolgálatot, végül amerikai fogságba került, ahonnan csak 1946 májusában érkezett haza. Ezt követően régi szolgálati helyén jelentkezett és kezdett el dolgozni.

1946-ban házasságot kötött Fodor Matilddal. Két gyermeket neveltek fel (Katalin sz.: 1947 és Melinda sz.: 1957). A szakiskolában élelmezésvezető, pénztáros, majd iskolavezető 1950. október 31-ig. Ekkor a rendkívül alacsony fizetése miatt kéri áthelyezését a Szegedi Állami Erdőgazdaságba.

1950. november 1-jétől 1957. június 15-ig üzemegység-vezető volt Ásothalmon és Sándorfalván. Ekkor politikai okok miatt leváltották. 1957–1961 között kerületvezető erdész az Ásothalmi Erdészeti Dugonics kerületében. 1961-től 1975. december 31-i nyugdíjazásáig az erdészet műszaki vezetője volt. Kiváló munkáját több esetben ismerték el kiváló dolgozó kitüntetéssel. Nyugdíjazásakor miniszteri elismerésben is részesült. Nyugdíjba vonulása után is szükség volt pontos, megbízható munkájára. Még másfél évtizedig dolgozott szeretett szakmájáért. Az utóbbi években visszavonultan élt. 2000. augusztus 20-án az Ásothalomért emléklappal ismerték el a településen végzett közel 5 évtizedes kiemelkedő erdészeti munkásságát. Hosszan tartó betegség után 2000. október 26-án hunyt el.

Emlékét kegyelettel megőrizzük.

a Bedő Albert Erdészeti Szakiskola dolgozó

Csóka István (1934–2000)

2000. október 25-én fájó szívvel búcsúztattuk az ásothalmi köztemetőben Csóka Istvánt, Pista bácsit, Öcsi bácsit. A család gyászában rokonok, barátok, pályatársak, kollégák osztoztak.

1934. június 14-én erdészcsaládban született Tompán, Mária nővére és György bátyja után harmadik gyermekként. Tompáról Kelebiára, majd a Bakonyba, Ugodra költözött a család, mikor hová szólította az apát a magyar erdészet szolgálatának ügye.

A családi hagyományokat követve Pista bácsi is az erdőn kezdett dolgozni, már 16 évesen. Előbb Jánoshalmán, majd a Gemenci Erdőgazdaságon belül Érsekcsanád, Pörbölyön és Hajósszentgyörgyön is dolgozott. Ez utóbbi helyen ismerkedett meg Fodor Irén fiatal erdőmérnök-gyakor-nokkal, akivel 1958. január 6-án házasodtak össze. 1959 júliusában Ásotthalomra költöztek az újonnan induló Erdészeti Szakiskola hívó szavára. Még abban az évben megszületett Ildikó nevű kislányuk, akit tragikusan korán, 5 hónaposan elveszítettek. György fiúk 1961-ben születtek.

Csóka István Ásotthalomra kerülve az erdészetenél kezdett dolgozni különböző munkaterületeken, néhány év után kerületvezető erdészként. Kerülete a szakiskola hajdani tanulmányi erdejét is magában foglaló Tanulmányi kerület volt. 1965-ben munka mellett tanuló erdész-, majd 1970-ben mezőgazdasági technikus minősítést szerzett.

1975. december 17-én nagyon fiatalon és korán elhunyt felesége. Óriási törés volt ez életében, de talpon maradt. Felesége halála után élete feladatát fia felnevelése jelentette. Kemény, következetes apa volt, de közben nagyon jó barátja fiának, sőt fia barátainak is.

1992 újabb törést hozott életében. Az ásothalmi erdészetenél végzett 33 évi munka után 58 évesen egy létszámleépítés következtében elvesztette az állását. Mindig kemény, erős ember volt, de ezt, hogy ennyi esztendőszolgálat után már nem volt rá szükség, ezt nem tudta földolgozni. Nem panaszkodott, de az egészsége ráment. Ezt persze nem akarta elismerni. Még mindig többet teljesített, mint amit szabad lett volna, hiába figyelmeztette a szervezete. Ahogy az egészsége romlott, mindig csak lépésről lépésre vonult vissza, és mindig egy lépéssel később, mint kellett volna. 2000. október 19-én bekövetkezett hirtelen halála mégis mindannyiunkat váratlanul érintett.

Arany József szakiskolai tanár búcsúbeszédét így zárta: „Tudta az idejét a munkának, és tudta az idejét az ünnepnek, a mulatságnak. Sok története van mindannyiunknak, akik itt állunk, mindkettőről. És akiről történetek szólnak, az nem múlik el. Az itt él bennünk, az emlékeinkben, a szívünkben, a történeteinkben. Nyugodj békében, Pista bácsi!”

A koporsó sírba eresztése előtt Csóka István emlékezetére elénekeltük az Erdész-himnuszt.

a Bedő Albert Erdészeti Szakiskola dolgozó

Bogár István okl. erdőmérnök emlékére

Bogár István okl. erdőmérnök 2001. március 3-án, életének 75. évében elhunyt. Mélyen tisztelt kedves kollégánkat 2001. március 23-án Sopronban a Szent Mihály temetőben helyezték örök nyugalomba.

Végigtekintve Bogár István életútján, egy töretlen pálya vonala rajzolódik elénk, amelynek vezérfonala a hazai erdőgazdálkodás műszaki fejlesztésének szolgálata. Bogár István az erdőmérnöki hivatás iránti tiszteletet családjá köréből hozta magával, ahova 1926. május 27-én Tésén megszületett. Középiskoláit Szombathelyen a premontrai gimnáziumban kezdte és Székesfehérváron a ciszterci gimnáziumban fejezte be. Itt alapozta meg széles körű és átfogó műveltségét, kapta meg emberi tartását. A József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Erdőmérnöki Karára 1944-ben iratkozott.

Erdőmérnöki oklevelét 1950-ben szerezte meg. Ezzel egy időben meghívást kapott az Erdészeti Szállítóberendezések Tanszékére, ahol 1952-ig tanársegédként dolgozott. Innen az Állami Erdészeti Intézet Tervezési Csoportjához, majd 1953-ban az újonnan megalakuló Erdőgazdasági Tervező Iroda Mélyépítési Osztályához került.

1959-től az Országos Erdészeti Főigazgatóság Műszaki Osztályán az Építési Csoport vezetője. Ebben a munkakörben irányította az erdőgazdaságok magas- és mélyépítési beruházásaival összefüggő műszaki tervezési, kivitelezési és ellenőrzési munkákat. Határozottan közreműködött abban, hogy az erdőgazdaságok saját útépitési részlegei megszerveződhetnek, annak személyi állományával, anyagi és gépi eszközeivel együtt. Az 1967-ig terjedő időszakban sok száz km erdészeti burkolt út és műszelvényes földút, erdészeti MÁV rakodók és iparvágányok, gépállomások, irodaházak és egyéb létesítmények tanuskodnak az általa vezetett és irányított műszaki-fejlesztési tevékenységéről.

1967-ben a Közép-Magyarországi Erdőgazdasági Egyesülethez, majd innen 1970-ben az Országos Fagazdasági Egyesüléshez helyezték át.

Az erdészeti ágazatot érintő gyakori átszervezések ezután sem kerültek el. 1975-ben a középírányító szervként létrehozott Fagazdasági Vállalatok Országos Központjához helyezik át, műszaki osztályvezetői beosztásba.

A FAGOK megszűnése után 1979-ben ismét a minisztériumban, a MÉM Erdészeti és Faipari Hivatalában kap munkát műszaki osztályvezető-helyettesi beosztásban. 1985-ben kinevezték minisztériumi tanácsossá. Az 1988-ban történt nyugdíjazásáig eltelt időszakban véglegesítették az erdészeti utak tervezési irányelveit összefoglaló útmutatót, és közreműködött az 1981. évi új menetkedvezményi egyezség kidolgozásában.

Nyugdíjas éveiben is hű maradt az FVM Erdészeti Hivatalához, ahol az erdei vasutak központi irányításában szerzett tapasztalatait és német nyelvismeretét kamatoztatta.

Alapító tagja volt az Országos Erdészeti Egyesület 1955-ben létrehozott Erdőfeltárási Szakosztályának, amelynek 1959-től 1994-ig vezetője, ezt követően pedig örökös tiszteletbeli elnöke volt.

Az Egyesület Erdei Vasutak Szakosztályának és a Szeniorok Tanácsának is aktív tagja volt.

Közel 50 éves szakmai munkásságának el-

ismeréseként számos kitüntetést kapott, többek között a Munka Érdemrend ezüst fokozatát. Számára az igazi elismerést a legrangosabb erdészeti kitüntetés a Bedő Albert-díj jelentette, amelyet kiváló szakmai és közösségi munkájának elismeréseként éppen itt Sopronban az 1991. évi vándorgyűlésen vehetett át.

Bogár István élete és munkássága kitörhetetlenül összeforrt a hazai erdőfeltárási ügyével. Pályája egybeesik a hazai erdőfeltárási fellendülésének időszakával, amelynek nemcsak résztvevője, hanem tudatos alakítója is volt.

Pista Bátyám, nyugodj békében!
Üdv az erdésznek!

Dr. Kosztka Miklós
egyetemi tanár, az OEE Erdőfeltárási Szakosztályának elnöke

Kedves Pista!

Ha Sopronról álmodom, mindig előkerül az öreg líceum tornaterme is, ahol nézőtér híján az ablakokban álltunk, s tiszta szívből ordítottuk: Hajrá SMAFC! Te a nagycsapatban a pályán bővöltöd a labdát, s ránk maradt a biztatás. És ez is a mi Sopronunk, a mi fiatalságunk része volt. Miénk volt az Egyetem és a város minden zuga, meg az egész világ. És ezért van az, hogy mi mindnyájan hazajövünk, ha Sopronba hoz utunk. Te is hazajöttél, s most már itt is fogsz lakni a bécsi dombon, a Szent Mihály ölében. Nekünk pedig Sopron a jövőben nemcsak a boldog diákéletet fogja jelenteni, hanem azt is, hogy itt van a mi drága Bogár Pista barátunk. Te pedig látod innen a kedves város tornyait, a nyüzsgő életet, s innen ellátni egészen az egyetemig, ahol olyan boldogan éltünk.

Úgy gondolom, hogy viszed magaddal az arany diplomát a nagy útra, hogy odafent igazold: mit végezték életedben, de ahogy én ismerlek, a másik kezdeddel most is patogtatód a labdát, hogy erről is megismerjenek az égiek. Mi pedig most egy rövid időre elköszönünk Tőled. Nagyon fogsz nekünk hiányozni, de tudjuk, hogy nincs messze számunkra sem a találkozás. Addig hát készítsd fenn a pályát, mert hamarosan ki lesz a csapat. És azzal a hittel köszöntünk a régi erdész üdvözléssel, hogy nemsokára odafenn is így találkozunk:

„Üdv az erdésznek!”

Zsigó László

Kedves Pista! Évfolymatársam, 55 éven át kedves jó barátom! Rövid imával búcsúzom Tőled:

Te adtad őt nekünk jószágos Isten, hogy boldogok legyünk;

Magadhoz hívtad, hogy ő legyen örökké boldog Tenálad.

Közénk helyezted a sírkersztet, mely előtt könnyezve

mondjuk fel a fájó szívek imádságát:

„Legyen meg a Te akarod.”

Hálát adunk Istennek, hogy a miénk voltál, de még inkább, hogy a miénk vagy, mert aki szeretteinek szívében él, nem halt meg,

csak távol van és mindenki, aki visszatér az Úrhoz, a családban marad.

Nyugodj békében Pista! A viszontlátásra!

Németh Ferenc

Vándorgyűlés 2001

NYÍRERDŐ

MEGHÍVÓ

Az **ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET** idei vándorgyűlését, az ahhoz kapcsolódó szakmai találkozót és tanulmányutakat a **NYÍRERDŐ Rt.** rendezi. A július 5-6-7-én sorra kerülő programok érintik a Nyírség és a Szatmár-Beregi síkság erdészeti- és természetvédelmi nevezetességeit. Különös hangsúlyt fordítunk a vízjárás szélsőségeire (árvíz, belvíz, aszály), ezek termőhelyre és az erdőtenyészeti viszonyokra gyakorolt hatásaira.

A székesfehérvári millenniumi vándorgyűlésen elhangzott meghívást ezúton megismételjük.

SZERETETTEL VÁRJUK TAGTÁRSAINKAT!

A vándorgyűléssel kapcsolatos információkat az interneten a **NYÍRERDŐ** honlapján olvashatják, tájékoztatást adnak a helyi csoport és a szakosztály titkárok.

További információk:

Péterné Beke Mária
E-mail: peterne@nyirerdo.hu
Tel.: 06 (42) 432-002/169

Szabó Jánosné
E-mail: szabone@nyirerdo.hu
Tel.: 06 (42) 432-002/157

Internet:
<http://www.nyirerdo.hu/vandor>
E-mail: vandor@nyirerdo.hu